

156204

T.C.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HEMŞİRELİK YÜKSEKOKULU
ÖĞRENCİLERİNİN BENLİK KAVRAMI

Arzu ALTUNAY

Hacettepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetmeliğinin
Psikiyatri Hemşireliği Programı İçin Öngördüğü
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Fatma ÖZ

ANKARA
2004

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne:

Bu çalışma jürimiz tarafından Psikiyatri Hemşireliği Programında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı:

Doç. Dr. Fatma ÖZ
(Hacettepe Üniversitesi)

Üye:

Prof. Dr. Gülümser KUBİLAY
(Hacettepe Üniversitesi)

Üye:

Prof. Dr. Hicran ÇAVUŞOĞLU
(Hacettepe Üniversitesi)

Üye:

Prof. Dr. Selma GÖRGÜLÜ
(Hacettepe Üniversitesi)

Üye:

Doç. Dr. Süheyla ABAAN
(Hacettepe Üniversitesi)

ONAY:

Bu tez, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Yönetim Kurulu'nun kararıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Hakan S. ORER

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Yazar, bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde,
Başta tez danışmanım, sayın Doç. Dr. Fatma ÖZ'e çalışmanın her aşamasındaki tüm desteği için,
Gamze Kara ve Mustafa Altunay'a katkılarından dolayı,
Sevgili aileme beni destekledikleri ve her zaman yanımda oldukları için,
Çalışmanın yapılmasına; Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Gülhane Askeri Tıp Akademisi Hemşirelik Yüksekokulu, Gazi Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu, Ankara Üniversitesi Cebeci Sağlık Yüksekokul'larında araştırmamı uygulamama izin veren sorumlulara ve araştırmaya katılan tüm öğrencilere teşekkür ederim.

ÖZET

Altunay, A., Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Kavramı, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Hemşireliği Programı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2004. Bu araştırma, Hemşirelik Yüksekokul’unda okuyan öğrencilerin benlik kavramlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma Ankara İli Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki 3 Hemşirelik Yüksekokul’unda okuyan öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak demografik bilgileri içeren anket formu ile güvenirlik çalışması yapılan Giessen Testi (Ben Formu) kullanılmıştır. Giessen Testi, kişinin kendisini nasıl algıladığını saptamakta ve altı alt ölçekten oluşmaktadır. Bu alt ölçekler; I. Alt ölçek : Sosyal Uyum-Olumsuz Sosyal Uyum, II. Alt Ölçek: Dominant-Bağımlı, III. Alt Ölçek: Kontrol-Kontrolsüz, IV. Alt Ölçek: Hipomanik-Depresif , V. Alt Ölçek: Açıklık-Kapalılık, VI. Alt Ölçek: Sosyal Güç-Sosyal Güçte Şüphedir. Testin değerlendirilmesinde, alt ölçeklerin özelliklerine göre hazırlanmış şablonlar kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik ile, t Testi ve ANOVA İstatistiksel Testleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin sevimli, istediğini yapabilen, güzel görünmeye dikkat eden, ilişki kurulması zor, para harcamada kontrollü, kızgınlıklarını içinde tutan, sevgi duygularını gösteren, çevresine itimat eden, verici, yaratıcı, öz veride bulunan, karşı cinsle ilişki kurabilen ve başkaları ile beraber olmaktan hoşlanan kişilik özelliklerine sahip oldukları saptanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kişisel kimlik, benlik saygısı, beden imajı, benlik kavramı, hemşirelik öğrencileri.

ABSTRACT

Altunay, A., Self Concept of Students from School of Nursing. Hacettepe University, Institute of Medical Sciences, Psychiatric Nursing Program, Master Thesis, Ankara 2004. This research was performed to determine self-concepts of students at school of nursing. Research was carried out on students receiving education at three of School of Nursing into boundaries of Ankara city. Giessen Test (self form) that was made reliability study by poll form containing demographic information was used as means of data collection. Giessen test detects how to perceive a person himself, and is composed of 6 sub-scale: Sub Scale I.: Social Adaptation-Negative Social Adaptation, Sub Scale II: Dominant-Dependent, Sub Scale III: Control-Uncontrolled, Sub Scale IV: Hypomanic-Depressive, Sub Scale V: Openness-Closeness, Sub Scale VI: Social Strength-Suspicion in social strength. Patterns which were prepared according to properties of sub-scales were used at evaluation of the test. The statistical tests of percentage, t test, and ANOVA were used at the evaluation of data. As a result of the research, it was determined that the students of School of Nursing have lovable, capable to do what he wants, paying attention to nice showing, difficult at establishing relations, controlling at spending money, hiding angers, showing senses of love, relaying on environment, generous, productive, creative, self-denying, capable of relations with opposite sex, and enjoying from living with people personality differences. Proposals were made with regard to findings of the research.

Key Words: Personal identity, self-esteem, self image, self concept, nursing students.

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR.....	ix
ÇİZELGELER.....	x
GRAFİKLER.....	xii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problemin Tanımı ve Önemi.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
2. GENEL BİLGİLER.....	5
2.1. Benlik Kavramı.....	5
2.2. Benliğin Oluşumu ve Gelişimi.....	10
2.3. Benlik Kavramının Özellikleri.....	13
2.4. Beden İmajı.....	14
2.5. Benlik İdeali.....	15
2.6. Benlik Saygısı.....	16
2.7. Benlik Kavramı ve Rol Performansı.....	18
2.8. Kişisel Kimlik.....	18
2.9. Sağlıklı Benlik Kavramının Önemi.....	20
2.10. Benlik Kavramı ve Hemşirelik.....	21
3. BİREYLER VE YÖNTEM.....	23
3.1. Araştırmanın Şekli.....	23
3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikler.....	23
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi.....	24
3.4. Verilerin Toplanması.....	26
3.4.1. Veri Toplama Araçları.....	26
3.4.2. Ölçüm Aracının Güvenirlik Çalışması.....	27
3.4.3. Ön Uygulama.....	28
3.4.4. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması.....	28
3.5. Verilerin Değerlendirilmesi.....	29

4. BULGULAR.....	30
5. TARTIŞMA.....	88
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	96
KAYNAKLAR.....	101

EKLER

EK 1: Öğrenci İzin Belgesi

EK 2: Demografik Özelliklerini İçeren Anket Formu

EK 3: Giessen Testi

EK 4: Giessen Testi Alt Ölçeklerinin Açıklaması

EK 5: Giessen Testi'nin Değerlendirme Şablonları

EK 6: Veri Kayıt Kağıdı

EK 7: Çizelgeler

EK Çizelge 1: Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımı

EK Çizelge 2: Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Yaşadıkları Yere Göre Dağılımı

EK Çizelge 3: Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Babalarının Çalışma Durumuna Göre Dağılımı

EK Çizelge 4: Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Annelerinin Çalışma Durumuna Göre Dağılımı

EK Çizelge 5: Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Kaçınıcı Çocuk Olduklarına Göre Dağılımı

EK Çizelge 6: Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Spor Aktivite Durumlarına Göre Dağılımı

EK Çizelge 7: Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Müzik Aktivite Durumlarına Göre Dağılımı

EK Çizelge 8: Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Resim Aktivite Durumlarına Göre Dağılımı

EK Çizelge 9: Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Sinema-Tiyatro Faaliyetlerine Göre Dağılımı

EK Çizelge 10: Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Diğer Sosyal Aktivite Durumlarına Göre Dağılımı

EK 8: Okullardan Alınan İzin Formları

KISALTMALAR

HÜHYO: Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu

GATAHYO: Gülhane Askeri Tıp Akademisi Hemşirelik Yüksekokulu

GÜHYO: Gazi Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu

AÜACSYO: Ankara Üniversitesi Ankara Cebeci Sağlık Yüksekokulu

BÜHSHB: Başkent Üniversitesi Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü

$\bar{X}$: Ortalama

Dk: Dakika

ÇİZELGELER

Çizelge 1- Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri.....	30
Çizelge 2- Tüm Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Dağılımı.....	33
Çizelge 3- HÜHYO, GATAHYO ve GÜHYO Öğrencilerinin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Dağılımı.....	36
Çizelge 4- Tüm Öğrencilerinin Sınıflara Göre Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Dağılımı.....	40
Çizelge 5- HÜHYO Öğrencilerinin Sınıflara Göre Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Dağılımı.....	44
Çizelge 6- GATAHYO Öğrencilerinin Sınıflara Göre Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Dağılımı.....	48
Çizelge 7- GÜHYO Öğrencilerinin Sınıflara Göre Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Dağılımı.....	52
Çizelge 8- Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Kardeş Sayısına Göre Dağılımı.....	56
Çizelge 9- Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Dağılımı.....	60
Çizelge 10- Öğrencilerin Annelerinin Eğitimine Göre Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Dağılımı.....	64
Çizelge 11- Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Çalışma Durumlarına Göre Dağılımı.....	68
Çizelge 12- Öğrencilerin Burs Alma Durumlarına Göre Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Dağılımı.....	71
Çizelge 13- Öğrencilerin Kredi Alma Durumlarına Göre Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Dağılımı.....	74
Çizelge 14- Öğrencilerin Sosyal Aktivitelerde Bulunma Durumlarına Göre Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Dağılımı.....	77

Çizelge 15- Öğrencilerin Babalarının Tutumlarını Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Dağılımı.....	80
Çizelge 16- Öğrencilerin Annelerinin Tutumlarını Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Dağılımı.....	84

GRAFİKLER

Grafik 1- Tüm Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Profili.....	34
Grafik 2- HÜHYO, GATAHYO ve GÜHYO Öğrencilerinin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Profili.....	37
Grafik 3- Tüm Öğrencilerinin Sınıflara Göre Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Profili.....	41
Grafik 4- HÜHYO Öğrencilerinin Sınıflara Göre Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Profili.....	45
Grafik 5- GATAHYO Öğrencilerinin Sınıflara Göre Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Profili.....	49
Grafik 6- GÜHYO Öğrencilerinin Sınıflara Göre Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Profili.....	53
Grafik 7- Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Kardeş Sayısına Göre Profili.....	57
Grafik 8- Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Profili.....	61
Grafik 9- Öğrencilerin Annelerinin Eğitimine Göre Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Profili.....	65
Grafik 10- Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Çalışma Durumlarına Göre Profili.....	69
Grafik 11- Öğrencilerin Burs Alma Durumlarına Göre Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Profili.....	72
Grafik 12- Öğrencilerin Kredi Alma Durumlarına Göre Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Profili.....	75
Grafik 13- Öğrencilerin Sosyal Aktivitelerde Bulunma Durumlarına Göre Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Profili.....	78
Grafik 14- Öğrencilerin Babalarının Tutumlarını Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Profili.....	81
Grafik 15- Öğrencilerin Annelerinin Tutumlarını Algılamalarıyla İlgili Puan Ortalamalarının Alt Ölçeklere Göre Profili.....	85

1.GİRİŞ

1.1. Problemin Tanımı ve Önemi

Benlik kavramı, bireyin kendisiyle ilgili algı, tutum ve inançlarını içerir. Bu kavramın oluşması yaşam boyu devam eder ve bireyin kendisini tanımasıyla daha da gelişmektedir. Kendini tanıma; bireyin kendisiyle, düşünce ve duygularıyla ilişki kurması, kendisinde meydana gelen duygusal ve düşünsel süreçlere yönelik anlayışa sahip olmasıdır. Bu sürecin temelinde ise, bireyi birey yapan, başkalarından ayıran duygu, tutum ve davranışların tümünün bütünlüğünü anlatan benlik kavramı yer almaktadır. Başka bir deyişle benlik kavramı, insanın kendi benliğini algılayış ve kavrayış biçimi olarak kendisini nasıl görüp, nasıl değer biçtiğini anlatmaktadır (Cüceloğlu, 1993; Öz, 1995; Yörükoğlu, 2002).

Her insanın ulaşmak istediği bir benlik algısı vardır. Yaşamı boyunca insanın tüm çabaları, özlediği, kendine yakıştırdığı benlik kavramını geliştirmeye yöneliktir. Bireyin benliğinin gelişmesinin önem kazandığı en önemli dönem gençlik çağıdır. Gençlik çağı geniş anlamda 12-25 yaş grubunu içine alır. 12-15 yaşları arası “ilk gençlik”, 15-21 yaşları arası “asıl gençlik”, 21-25 yaşları arası ise “uzamış gençlik” dönemleri olarak bilinir. Bu dönemlerin süresi bireyden bireye değişkenlik gösterebilir. Gençlik çağı insan yaşamının en fırtınalı, en değişken dönemlerinden biridir. Bu yaş grubundaki birey, hızlı büyüme gelişme içinde olduğu gibi, bireysel, toplumsal ve evrensel değerleri fark etme ve kimlik oluşturma çabası içindedir (Yörükoğlu, 2002).

Yaşamın ilk yıllarında çekirdekleri atılan kişiliğin çizgileri ergenlik döneminin bitimine doğru son biçimini alır. Kişilik; insanın duygu, tutum ve davranışlarının örgütlenmiş, kalıplaşmış ve alışkanlık haline gelmiş bütünüdür (Baymur, 1994; Yanbastı, 1996; Erdem ve Akman, 1997; Kulaksızoğlu, 2001; Yörükoğlu, 2002).

Gençlik çağındaki bireyin uyum yapması, çeşitli değişiklikleri yaşayarak bir kimlik oluşturmaya ya da kişiliğini geliştirerek ortaya koyması çoğu zaman kolay olmaz ve zaman alır. Bu nedenle, özellikle “uzamış gençlik” dönemini yaşayan üniversite öğrencisi, gençlik sorunlarını da üniversiteye beraberinde getirir (Kepçeoğlu, 2001). Üniversite gençlerinin yaşadıkları bu sorunlar dört grupta

toplanabilir. Bunlar; bireysel alandaki, ekonomik alandaki, arkadaş ilişkileri ile ilgili ve öğretimle ilgili sorunlardır (Yavuzer, 2000; Yörükoğlu, 2002).

Gençlik çağını yaşayan bireyler olarak hemşirelik yüksekokulu öğrencileri de, yukarıda belirtilen sorunlarla birlikte, okul ve hastane çevresinin yarattığı bir takım sorunlarla da karşılaşmaktadır. Hemşirelik eğitimi; bireylerle uygulama yapma ve onların sorumluluğunu yüklenme, eğitimcilerle ve hastane çalışanlarıyla iletişim sorunları yaşama gibi durumlardan dolayı öğrenciler stres yaşayabilmektedirler (Çam ve ark., 2000).

Benlik kavramına önemli bir yer vermiş olan kuramcı Rogers'a göre, benlik kavramı, bireyin kendisini nasıl algıladığını ve diğer insanlarla olan ilişkilerini içerir. Gelişme ve kendini gerçekleştirme eğilimi, yaşantıların benlikte sembolize edilmesi ile ortaya çıkmaktadır. Benlik ile organizmanın yaşantıları arasında bağdaşım varsa, benliğin gelişmesi daha iyi düzeyde olur ve bireyin kendini gerçekleştirme süreci daha iyi gerçekleşir. Bu süreçte her ne kadar bazı engellemeler bireyi olgunlaştırırsa da birey engellenmediği ve olumsuz koşullarla sınırlanmadığı durumlarda olgunlaşmaya ve yeterli hale gelmeye daha çok eğilimli olur (Yanbastı, 1996; Ülgen, 1997).

Benliğin yeterli hale gelmesinde ideal benlik ile gerçek benlik arasındaki tutarlılık ta önemlidir. İdeal Benlik “bir kişi nasıl olmalıdır?”, Gerçek Benlik ise “bir insan gerçekte nasıldır?” şeklinde açıklanabilir. Bu ikisi arasındaki fark ne kadar az ise bireylerde olumlu algı anlayışı da o kadar fazla gelişecek ve yüksek benlik saygısına sahip olacaklardır. Benlik kavramı değersiz ve yetersiz olan bir kişinin benlik saygısı da düşer. Oysa, benlik saygısı yüksek olan kişinin kendine güveni, iyimserlik duygusu, başarıma isteği, zorluklardan yılmama ve mücadele etme gücünün olması gibi olumlu ruhsal nitelikleri bulunur (King, 1997; Yörükoğlu, 2002). Hemşirelik mesleğini oluşturacak üyelerden de hem çalışma koşullarındaki zorluklarla baş etme hem de bireylere olumlu benlik kavramı geliştirmelerine katkı verme açısından kendi benliklerinin iyi gelişmesi beklenmektedir.

Hemşirelik mesleği, gördüğü işlev ile bugün dünyanın hemen her yerinde ülkelerin sağlık alanlarındaki hizmetlerinin vazgeçilmez bir parçasıdır. Bunun bir nedeni de sağlık meslekleri içinde, birey ile kesintisiz ve sürekli hizmet veren bir meslek gurubu olmasıdır. Bu nedenle hemşireler, hasta bireyin, hastalığının gidişini, hastalığı ile ilgili endişelerini, tavır ve tutumunu, nerelerde yardım ve desteğe ihtiyaç

olduğunu daha iyi tanıır ve bu gereksinimleri karşılayacak hemşirelik girişimlerine karar verirler (Suikkala ve Killi, 2001). Hemşirenin uygulamadaki bağımsız fonksiyonlarını yerine getirebilmesi için kişiliğinin karar verme gücünün gelişmiş ve dolayısıyla benlik kavramının gelişmiş olması gereklidir.

Bir bireyin benlik kavramının bilinmesi, o bireyin motivasyonlarını, gereksinimlerini, değerlerini, tavırlarını kapsar ve bireyin davranışlarının daha iyi anlaşılmasını sağlar. Anlaşıldığını hisseden bireyin, kendisiyle ve içinde bulunduğu durumla uygun şekilde başa çıkma yollarını öğrenmesi de kolaylaşacaktır. Bu nedenle, benlik kavramının göz önüne alınması hemşirelik bakımı açısından oldukça önemlidir (Stein, 1987).

Bir meslek olan hemşirelik yalnızca bakım verdiği bireyin fiziksel alanıyla ilgilenmez aynı zamanda psikolojik yönüyle de ilgilenir. Geçen on yıl içinde hemşirelik mesleğinin gelişimi üzerinde benlik kavramının bir araç olduğu rapor edilmiştir (Hills, 2001). Hughes ve arkadaşlarının belirttiğine göre, Ellis (1980), Woolf (1984) ve Windsor (1987) gibi araştırmacıların eğitimsel yöntemlerle ya olumlu ya da olumsuz benlik kavramının oluşturulabileceğini belirtmektedirler. Hemşirelik eğitimi öğrencilerin benlik kavramını geliştirmek için uygun fırsatların ve ortamların oluşturulması ve kendine güveni artırmak için de teşvik edici olmalıdır (Hughes ve ark., 1991). Böylece verilen eğitim ile aynı zamanda hemşirelik öğrencilerinin kendi benliklerine karşı daha gerçekçi ve olumlu bir tutum edinebilmesine yardımcı olmaktır. Bu nedenle, öğrenci hemşirelerde bu yönde geliştirilecek benlik kavramı, onlara kendi benliklerini değerli ve yeterli bulma duygularını yaşatacaktır. Kendini tanıyan ve kabullenen bireylerin ilişkilerinde daha duyarlı, hoşgörülü ve bağımsız davrandıkları, yaşamı daha anlamlı buldukları ve diğer insanları daha rahat kabullendikleri bilinmektedir (Doğan, 1992; Aştı ve Bilgin, 1997; Enç ve Yıldız, 1997). Hemşirelik mesleğini oluşturan üyelerinin de topluma daha nitelikli hizmet sunmaları için bu özelliklere sahip olmaları gerekmektedir. Kendisini çeşitli yönleriyle benimseyip, kabul eden hemşireler o ölçüde toplumun sağlığını koruma, geliştirme ve yaşamı anlamlı kılma yönünde etkin hizmet verebileceklerdir (Doğan, 1992).

Hemşireler sağlık sistemi içinde vazgeçilmez bir yere sahip olmalarına rağmen, çoğu zaman profesyonel kimliklerini ortaya koyamamakta ve kendi

güçlerinin farkına varamamaktadırlar. Bu durum hemşirelerin sağlık sistemi ve ekip içinde etkin rol almasını engelleyebilmektedir. Mezun olacak öğrenci hemşirelerle yapılan bir çalışmada, 23 öğrenci ile derinlemesine görüşmeler yapılmış “nasıl bir hemşire?” ve “şu andaki hemşirelik tanımları” sorulmuştur. Araştırma sonunda öğrencilerin kendilerini daha çok bakım verici rolde algıladıkları, yeterli bilgiye sahip olmadıklarına inandıkları ve güven eksikliği yaşadıkları ifade edilmiştir (Kelly, 1992). Olumlu benlik kavramına sahip olma, kişilere kendilerini güvenli, değerli, başarılı ve önemli olduğu inancını yaşatır. Bu kişilerin bireysel ve mesleki kimlikleri uyumludur; hem bireysel hem de mesleki alandaki başarı ve memnuniyet düzeyleri yüksektir (Üstün, 1995). Bu bireyler aynı zamanda çevresindeki kişilere karşı daha duyarlı olur ve daha olumlu ilişkiler kurabilirler. Bu nedenle olumlu benlik kavramına sahip olan hemşirelerin bireyler ile olumlu ilişkiler kurmaya ve onları anlamaya istekli olacakları, bunun da hemşirelik bakımına olumlu olarak yansıtacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, Hemşirelik Yüksekokullarında okuyan öğrencilerin benlik kavramlarının belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Benlik Kavramı

Benlik sözcüğü tarihsel süreç içinde rüzgar, soluk, gölgeleme, gölge, ruh, zihin, evrensel benlik, kımıldamayan hareket ettirici, tinsel öz, iyinin ve kötünün yeri, bir üst yapı gibi anlamlara gelmiştir. Daha sıradan olarak benlik, “sabit akış içindeki bir algı demeti”, “bir kişiye özgü olan her şey” anlamındadır (Alkın, 1993).

Benlik kavramı; bireyin kişisel özelliklerini ve yeteneklerini, diğer insanlarla ve çevresiyle olan ilişkisini, deneyimleri, inançları, hedefleri, idealleri ile ilgili değerleri içerir (Stuart ve Laraia, 2001; Öztürk, 2002; Öz, 2004). Stein’in aktardığına göre Fitts benlik kavramını; bireyin kendi dünyasıyla etkileşiminden kaynaklanan bir referans çatısıdır şeklinde tanımlamıştır (Stein, 1987).

Türkçapar’ın aktardığına göre Back benliği kısaca “kişinin kendisi ile ilgili algılamalarının toplamından oluşur; yani kişi kendisini nasıl görüyorsa odur” şeklinde açıklamaktadır. Benliğin, niyetlerin, yeteneklerin, arzuların ve değerlerin birbiriyle bütünleştirildiği ruhsal bölge; zihnin diğer bölümlerini eşgüdümlü hale getiren zihinsel yapı; kişinin duygularının, tutkularının ve amaçlarının içsel, bilinçli veya bilinçdışı olabilen tasarımı; zamanda, uzayda ve duygusal durumlarda sürekliliğe sahip olan kişisel kimlik gibi çok çeşitli anlamları vardır (Türkçapar, 1995).

Benlik kavramı ve gelişmesi, kuramcılar tarafından çeşitli şekillerde incelenmiş ve ele alınmıştır. Bu yaklaşımlarda bazı kuramcılar içsel, bazı kuramcılar ise dışsal kaynakları temel almışlardır. Sullivan, Horney, Rogers ve Mead gibi kuramcılara göre benlik, toplum tarafından şekillendirilmektedir. Bireyin katıldığı kişiler arası ilişkiler ve bu yaşantıların birey tarafından algılanışı benliğin gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Freud, Adler, Jung gibi kuramcılar ise benliğin gelişiminde bireyin doğuştan getirdiği dürtülerin önemini vurgulamışlardır. Onlara göre benliğin gelişimi hem dış dünyadan gelen uyaranlardan, hem de doğuştan yapısında getirdiği dürtülerden etkilenir (Craig ve ark., 1993; Geçtan, 1995; Türkçapar, 1995; Sayıl, 1996; Stuart ve Laraia, 2001; Öz, 2004).

Benlik kavramı, bireyin deneyimlerinden çıkartılan düzenlenmiş bir bilişsel yapı olarak da değerlendirilebilir. Böylelikle, kendimizle ilgili farkındalığımızdan, kendimizi nasıl bir varlık olarak değerlendirdiğimize ilişkin fikirler ortaya

çıkılmaktadır. Dolayısıyla benlik kavramı benliğin bilişsel yanısıdır (Adams, 1995). Bilişsel kuramcılara göre insan çocukluğunda, kendisi ve çevresi hakkında bazı değer yargıları edinir. Bu değer yargıları ana baba ve yetişkinler tarafından aşılır (Kuzgun, 2000).

Literatürde benlik kavramını ayrıntılarıyla inceleyen ilk bilim adamı Psikolog William James olduğu belirtilmektedir. James benliği, “bilinen ve bilen ben” olarak ikiye ayırmaktadır. Bilinen ben, bireyin fiziksel görünümü yapısı ve çevresidir. Bilinen ben; maddi, toplumsal ve duygusal öge olmak üzere üç süreçten oluşmaktadır. Tüm bu ögeler bireyin kendine değer vermesini sağladığı gibi, kendinden hoşnut olmasına ya da olmamasına da neden olur. Bilen ben ise, insanın bilinçli yani düşünen yanısıdır. James, bireyin düşük ya da yüksek benlik saygısına sahip olup olmamasını yalnızca başkalarına bakarak değil, amaçlarıyla başarılarının karşılaştırılmasıyla ortaya çıkabileceğini savunur. Başarılar amaçlara uygun olursa bireyin sonuçta benlik saygısı da yükselecektir. Aynı zamanda kişi, toplumda yaşayan diğer kişilerle kendini karşılaştırdığında kendini başarılı buluyorsa değerli olma duygusunu yaşayacaktır.

Benlik yapısı üç parçaya ayrılarak incelenebilir.

- Madde ile ilgili benlik; kişinin vücudunu, eşyalarını, ailesini ve evini içerir.
- Sosyal benlik; bir kişinin sosyal kimliğini, ilişkilerini, rollerini ve niteliklerini kapsar.
- Ruhsal benlik ise içsel ya da subjektif bir oluşumdur. Bu benlik kendimizi nasıl değerlendirdiğimizi ve nasıl algıladığımızı belirler. Yani yeteneklerimizin, ilgilerimizin, tutumlarımızın hepsinin kendimizce kişisel olarak değerlendiriliş biçimlerimizi kapsamaktadır (Hall ve Lindzey, 1985; Wigfield ve Karpathian, 1991; Öz, 2004).

Yine literatürde Cooley’in William James’ten sonra benlik kavramını ele alan en önemli kişi olduğu belirtilmektedir. Cooley’e göre kişinin benlik kavramı, içinde bulunduğu sosyal ortamdan soyutlanamaz. Cooley başlangıçta bireye önem verirken, düşünceleri farklılaşmış ve daha sonraları kuramında topluma ağırlık vermiştir. Ben ve toplumun ikiz doğduğunu, ayrı bağımsız bir benlik kavramının bir illizyon olduğunu, bireyin yaşantıları ve sosyal baskının birbirini şekillendirdiğini söylemiştir. Benlik kavramının en önemli perspektifi “diğer ben” ya da “başkalarının

beni nasıl düşündüğü hakkındaki düşünceleri”dir. Cooley benlik kavramının diğer insanlarla etkileşimde bulunurken oluşumunu ayna benlik kuramı ile açıklamaya çalışmıştır. Ayna benlik kavramı üç temel unsurdan oluşur:

- Kişinin başkalarında nasıl algılandığına ilişkin tasarımı. Buna benliğin toplumsal anlam taşıyan yönü de denilebilir.
- Başkalarının kişinin bir davranışı hakkında eriştiği yargının onda yarattığı tepki. Bu da bireyin toplum içerisinde aldığı değerdir.
- Benliğe ait geliştirilen duygular. Bu duygular; gurur duyma, utanma gibi duygulardır (Burns, 1979; Wigfield ve Karpathian, 1991; Öz, 2004).

Literatürde belirtiliğine göre; Mead benliği, “bana ait olanlar” ve “ben” olarak iki açıdan incelemiştir. “Bana ait olanlar” benliğin, başkalarının tutumlarının içselleştirilip, çözümlenmesi ve soyutlanmasından oluşan yönüdür. Bu yön, başkalarının tutum ve görüşlerine değer verir. Bu aynı zamanda benliğin geleneksel ve edilgen yanıdır. “Ben” ise benliğin içinden geldiği gibi davranan etkin ve yaratıcı olan yönüdür (Gergen, 1989; Wigfield ve Karpathian, 1991; Öz, 2004).

Kağıtçıbaşı’nın belirttiğine göre, Mead ve Cooley, Sembolik Etkileşim Kuramını geliştirmiştir. Bu kurama göre biyolojik bir varlık olarak doğan insanın, sosyal bir insan niteliğini geliştirmesini ve bu niteliğin sosyal düzenin psikolojik temelini nasıl oluşturduğunu incelemişlerdir. Bu kuram; bireyden soyutlanmış bir grup anlayışı yerine, bireyde sosyal benliğin gelişimini ve sosyal düzenin varlığını açıklamak için kullanmışlardır. Bu kurama göre birey, sosyalleşme süreci içinde sürekli başkalarıyla ilişki ile gelişir.

Bu kuramın 3 temel özelliği vardır:

- Bireyler çevrelerinden ayrı tutulamaz, çevreye ait unsurlardır. İnsanlar çevrelerine bu çerçevede tepki verirler.
- Bu çerçeve sosyal etkileşimlerin bir sonucudur.
- Ben ve diğerleri ayrılmaz bir ünedir. Toplum onu oluşturan insanların tutum ve davranışlarının birleşmesiyle yapılandırılır ve bireyin davranışlarına sosyal sınırlar getirir (Kağıtçıbaşı, 1996).

Bireyi ve toplumu analitik olarak ayırmak mümkünse de, etkileşimcilere göre birey kavramı, diğeri kavramını da birlikte getirir (Burns, 1979).

Benlik, bireyin kendisine yansıtılmış değerlendirmeler aracılığı ile toplumsal yaşantılardan kurulur ve tümüyle öğrenilmiş duyularla algılanabilen her şey olduğu şeklinde de açıklanmıştır (Geçtan, 1995; Wigfield ve Karpathian, 1991; Stuart ve Laraia, 2001; Öz, 2004).

Burns (1979) benliğin, özellikle önemli kabul edilen kişilerin birey üzerindeki etkilerinin sonucu olarak oluştuğunu vurgulamaktadır. Burns, üç ayrı benlikten söz etmektedir. Bunlar:

Bilinen Benlik: Bireyin kendi yetenekleri, statüsü ve rolü ile ilgili algılarıdır.

Sosyal Benlik: Bireyin kendisini başkalarının gördüğü ve değerlendirdiği ile ilgili inançlardır.

İdeal Benlik: Bireyin olmak istediği ya da olmayı umduğu kişidir.

Yörükoğlu'nun aktardığına göre, Horney, insanın ruhsal aygıtının odak noktasını "gerçek benliğin" oluşturduğunu öne sürmektedir. "İdeal Benlik" ise, bireyin ne olmak istediğini ya da ne olursa hoşnutluk duyacağını gösteren sıfatları içerir. Ancak ona göre, "gerçek benliğe" yabancılaşmış bir kişi, duygularının kendiliğindenliğini yitirmekle karşı karşıya kalabilir. Gerçek benliği tanıyıp kabul eden birey dünyayla, insanlarla ilgili ve enerji doludur. İstek duyar, karar verme güçlükleri olmaz, gelişmek, büyümek gereksinimi doğrultusunda davranır (Yörükoğlu, 2002).

Yanbastı (1996) ve Ülgen'in (1997) belirttiğine göre; Rogers kişilik kuramının en önemli yapıtaşının benlik olduğunu savunmaktadır. Benlik kişinin bilinçli algılama ve değerlendirmelerinden oluşur. Bilinçlidir çünkü; kişinin kendisini nasıl gördüğü ile ilgilidir. Örneğin, insan zamanla ne kadar değişirse değişsin, yine de kendisinin aynı insan olduğuna dair içsel bir bilince sahiptir. Rogers'a göre benlik kavramı, insanın hareketlerini kontrol edemez, davranışları düzenlemez ve bireyin mevcut bilinçli algılarını sembolize eder. Deneyim ve algıların bileşiminden oluşan benlik ise bilinçlidir.

Benlik kavramına Psikanalitik açıdan bakıldığında, id (alt benlik), ego (benlik) ve süperegö (üst benlik) içeren bir yapı görülmektedir. Freud, dış dünyanın etkisiyle, alt benliğin bir parçasının, öznel bir gelişim gösterdiğini, dış uyaranları algılayan ve aşırı uyaranlara karşı ruhsal yapıyı koruyan bir dış tabakadan giderek özel bir yapı geliştiğini ve bunun alt benlik ile dış dünya arasındaki arabuluculuk

görevini üstlendiğini ileri sürmüş ve bu yapıya da benlik ismini vermiştir. Psikanalitik kurama göre benlik, alt benlik ile üst benlik arasındaki dengeyi kurmaya çalışan bir tür “danışman” dır. Benlik üst benliğin ortaya koyduğu koşulları iyice inceler, gerçekçi bir değerlendirme yapar ve alt benliğin isteklerini, bu değerlendirmenin sonucunda ulaştığı sonuçlara göre kısmen ya da tamamen gerçekleştirir. Alt benliğin isteği yerine getirilemeyecek türden bir istekse, başka bir deyişle yerine getirildiği takdirde birey için olumsuz sosyal sonuçlar doğuracak ise, o zaman benlik savunma mekanizmaları harekete geçirir ve alt benliğin isteğini bilinçaltına iterek, alt benlik ile üst benlik arasındaki çelişkiyi “görünüşte” çözer (Cüceloğlu, 1997; Yanbastı, 1996; Ersevim, 1997; Charles, 1998; Öztürk, 2002; Öz, 2004).

Benlik kavramı; bireyin kendisine ilişkin doğru bulduğu dinamik ve karmaşık inançlar dizisidir. Yapısal olarak benlik, bireyin kendisine ilişkin doğru bulduğu inançlarını önemlerine göre sıralayarak anlam vermesi ve kategorilere ayırmasıdır. Benliğin yapısını oluşturan inançlar her bireyde farklıdır. İnançların olumlu ve olumsuz değerleri ortamlara göre değişiklik göstermektedir. Benliğin dinamik niteliği ise bireyin, bireysel görüşlere göre, her şeyin algılanması durumudur (Stuart ve Laraia, 2001; Öztürk, 2002).

Benliğin örgütlenmesi ve bütünleşmesi aşağıdaki şekilde açıklanabilir:

- Benliğin, bir düzen ve uyum içinde, dayanıklı bir bütünlük arz eden bazı öğelerin merkezi olup değişmeye direnç göstermesine karşılık, bazı öğeler ise, çevresel olup henüz oturmamıştır. Bireyin çevresiyle kurduğu ilişki sonucu, benliğin bu öğeleri, sürekli bir değişim ve gelişim içindedir.
- Benlik, kişiye özgü ve orijinaldir. Benliğe ait her öğe olumlu ya da olumsuz bir değere sahiptir. Olumlu değer ifade eden bir benlik öğesi, geliştirici ve yaşantıya açık, olumsuz değeri olanları ise eleştirici ve yaşantıya kapalıdır.
- Eğer; bunlardan birine fazla önem ve değer veriliyorsa, o yetenekle ilgili başarı benlik saygısını yükseltirken, o yetenekle ilgili başarısızlık ise benlik saygısını düşürür.
- Benliğin örgütlenişi her insanın parmak izleri gibi tek ve örneksizdir (Stuart ve Laraia, 2001).

Bu açıklama ile benliğin, bireyin yeteneklerinden ve başarılarından etkilendiği gibi, onları da etkilediği anlaşılmaktadır.

Birey, kendi algılarını, yeteneklerini ve görüşlerini biçimlendirme konusunda doğuştan yeteneklidir. Yaratıcı kavramlar, kendisi ve dünyasını anlamlı bir biçimde temsil eder. İnsan yaşam biçimini geliştirirken kendini yaratır. Kendi benlik sınırlarını iyi tanımlamış kişiler üç temel özellik taşımaktadırlar. Bu özellikler:

- Duygu ve düşüncelerini birbirlerine karıştırmazlar; duygu ve düşüncelerinin ayrı ayrı farkındadırlar.
- Bedensel, duygusal ve düşünsel yönden bireylerin birbirlerinden farklı olabileceğini bilirler ve bunu doğal kabul ederler.
- Duygularından kendilerini sorumlu tutarlar (Kozacıoğlu ve Güldürür 1995; Cüceloğlu, 1997).

Yanbastı (1996) ve Kepçeoğlu'nun (2001) belirttiğine göre Allport benliği, kendi içinde büyük pozitif bir güce sahip dinamik bir süreç ve bir kimsenin incelenmesinin o kimsenin ego yapısının incelenmesi demek olduğunu ileri sürer. Benliğin gelişimini yedi aşamada inceler. Bu aşamalar; bedensel benliğin bilincinde olma, kendini tanıma, benliği geliştirme ya da benliğe saygı, benlik sınırlarının genişletilmesi, akılcı olma, benlik imgesi ve uygun çaba ile kendini bulma olarak ele alınmaktadır (Yanbastı, 1996; Kepçeoğlu, 2001). Yani benlik, kişinin kabul ettiği kendine özgü tüm yaşantı alanlarını ve kişiliğin bütününe kapsamaktadır.

2.2. Benliğin Oluşumu ve Gelişimi

Benlik gelişmesi doğuştan başlar. Hatta kalıtımla kuşaktan kuşağa aktarılan özellikler de göz önüne alınırsa, spermin yumurtayı dölediği anda başladığı söylenebilir. Doğumdan sonra, önce bedensel, sonra ruhsal ve toplumsal gelişme benliğin oluşmasını etkiler (Köknel, 1995). Benlik doğuştan itibaren zamanla bebeğin diğerlerini tanıması, ayırt etmesiyle ve diğerlerinden ayırt etme duygusunu kazanmaya başlamasıyla gelişir. İlk başta benliğin gelişimi yavaştır ama dilin gelişmesiyle hızlanır (Stuart ve Laraia, 2001). Yeni doğan bebek kendisini ayrı bir varlık, yani “ben” olarak farkında değildir. Böylece “ben” ve “ben olmayan” arasında ayırım yapamaz. Dolayısı ile yaşamın başlangıcında “benlik” bir hiçliktir ve mevcut değildir (Yanbastı, 1996).

Benlik çocuk doğduğu andan itibaren, başından geçen sayısız olaylarla ve çevresinde edindiği kişilerin etkisiyle yavaş yavaş oluşur. Çocuk, çevre ile olan etkileşiminden önce bedeninin sınırlarını öğrenmeye başlar. İlk aylarda parmağı ağzından çıkardığı zaman ağlayan çocuk, bir süre deney ve çeşitli yaşantılardan sonra parmağını istediği zaman ağzından çıkarabileceğini, bunun gibi el ve ayaklarının kendisine ait olduğunu ve bunları kendi isteğiyle hareket ettirebileceğini keşfeder. Birinci yılın sonunda ve ikinci yılın başlangıcında çocuğun ilgileri genişler ve o kendisini duyuları, fikirleri ve istekleri olan ayrı bir kişi olarak çevresinden ayırt etmeye başlar. Psikososyal benliği böylece gelişme yoluna giren çocuk, önce aile üyeleri ile sosyal bağlar kurar, daha sonra da kendi akranlarının ve yaşlılarının dünyasını keşfeder (Baymur, 1994).

Küçük bir çocuk için önemli bir nokta onun büyümesine yardımcı olan ve tecrübeler kazanmasını sağlayan ebeveynleridir. Aile, bireye yeterli ve yetersizlik duygusu, kabul ve reddedilme duygusu, gerçekleştirecek hedefler, değerler ve davranışlarını içeren deneyimleri kazandırır. İlk çocukluk yıllarında anne-babanın etkisi güçlüdür, ergenlik ve yetişkinliğin ilk yıllarında da bu etki devam etmektedir. Fakat yaş ilerledikçe diğer yetişkinlerin ve arkadaşların gücü ve etkisi artar ve birey için en önemli “diğerleri” haline gelir. Sosyal çevre ile birlikte kültür de kişilik gelişimini dolayısıyla benlik kavramını etkilemektedir (Baymur, 1994; Cüceloğlu, 1997; Stuart ve Laraia, 2001; Öz, 2004).

Benlik kavramı aynı zamanda artan sosyal ve kişiler arası ilişkilerle de öğrenilir. Stuart’ın aktardığına göre Sullivan bu gelişmeyi, “diğer insanların aynasından benliği öğrenmek” diye isimlendirir. Böylece, bireyin benlik kavramı büyük ölçüde diğer insanların kendisi hakkındaki düşüncelerine dayanır (Stuart ve Laraia, 2001).

Rogers, benlik ilk oluştuğunda, bunun organizmaya ait değerlendirme sürecinin etkisinde kaldığını söyler. Başka bir deyişle, çocuk her yeni deneyimini, doğuştan sahip olduğu kendini gerçekleştirme eğilimini kolaylaştırması ya da zorlaştırması açılarından değerlendirir. Bu değerler sistemi bir bakıma, çocuğun temel gereksinimlerini karşılamaya yönelten bir sistemdir (Yanbastı, 1996; Cüceloğlu, 1997). Ergenlik, benliğin geliştiği ve olgunlaştığı bir dönemdir. Ergenlikte birey, kendi benliği hakkında içgörü kazanmaya başlamıştır. Bu içgörüyü

kazanabilmek için ergenin, kendini ve tüm kişilik özelliklerini gerçekçi bir gözle tanıması ve başkaları üzerinde bıraktığı etkisinin bilincine varması gerekir (Lindzey, 1988; Onur, 1998).

Benlik bilinci, bireyin geçmişte kendine nasıl davranıldığı ve neler söylenildiği ile oluşmaktadır. Benlik bilinci için yeteneği olmadan birey, bir benlik kavramını geliştiremez veya bir kimliğe sahip olamaz (Stuart ve Laraia, 2001; Öz, 2004).

Kağıtçıbaşı'nın aktardığına göre; Guisinger ve Blatt kişilik gelişimini; geleneksel olarak bağımsızlığın, özerkliğin, başarının, kendine yeterliliğin, kendini geliştirmenin, kendine güvenin, kişisel mahremiyet, özgürlük ve bireysel kimlik esasları olarak açıklamışlardır (Kağıtçıbaşı, 1996).

Ergenlikte en önemli gelişimsel özellik olan kimlik duygusu oluşur. Kimlik duygusu, “ben kimim?”, “ne olacağım?” sorularına gencin güven duyarak, aynılık ve süreklilik gösteren bir yanıt verebilmesi durumudur. Kimlik duygusunun kazanılması gencin kendine ait bir değerler sistemi oluşturması ile sağlanır. Ergenlik boyunca gözlenen, öğrenilen, deneyimlenen çeşitli değerleri harmanlayarak genç kendisine uygun olacak doğru ve yanlışları saptar; kendisine, temelde içinde yetiştiği aile ve toplumdan kaynaklanan ama kendi deneyimleri ve özellikleriyle farklılaşmış yeni değerler sistemi edinir. Böylece ergen “ben kimim?” sorusunun yanıtını bulur ve ileride yaşamını nasıl geçireceğini de belirlemiş olur. Ergenliğin sonuna gelip de halen bu sorulara kalıcı yanıtlar bulamamış olan gençlerin kimlik kargaşası içinde olduğundan söz edilir. Genç, ergenliğin sonunda kimlik duygusu edinmiş ise yakın ilişkiler kurabilme, kendine iş ve eş seçebilme gibi becerileri kazanmış ve toplum içinde erişkin rollerini üstlenecek sorumluluğa sahip olarak bir sonraki gelişim dönemine geçer (Cloutier, 1982; Çuhadaroglu, 2000).

Benlik kavramının gelişim sürecini etkileyen bazı faktörler vardır. Bunlar;

- Olumlu duygu ve dünya görüşü yaratan bireysel ve kültürel deneyimler,
- Bireyin kendisi ve toplum tarafından değer verilen yeteneklerinin farkına varılması,
- Benliğin gerçeği ile bireyin gerçek potansiyelinin farkına varılması ve yerine getirilmesi (Gander ve Gardiner, 1998; Stuart ve Laraia, 2001).

Bu özellikler doğrultusunda, her insan bir birey olduğunun farkındadır.

Peplau, benliğin 4 evrede geliştiğinden söz etmiştir.

- Anne, baba, büyükanne, büyükbaba gibi önemli kişilerin yeni doğan bebeği değerlendirmeleri ile ilgilidir. Bu yaklaşımlar güzel bebek, tatlı bebek gibi olumlu olduğunda, bebekler her ne kadar kelimelerin anlamlarını bilmeseler de sevildiklerini hissederler. Bazı anneler ya da bakıcılar, bebekler istenmeyen bir şey yaptıklarında “pis bebek” gibi olumsuz ifadeler kullanmaktadırlar. Bu durumda bebekler bakıcılarının ya da annelerinin kendilerine kızdıklarını anlayabilmektedirler.
- Bebekler kendilerine bazı değerler aktararak büyür. Anne olumlu ise bebeğe daha olumlu yaklaşır. Anne hasta veya stresli ise daha olumsuz yaklaşır.
- Çocukların tepkileri konuşmaya başlamadan önceki dönemde anlaşılabilir. Bebeklerin mutlu ya da mutsuz olup olmadıkları gözlenebilir. Bu, bebek için önemli kişilerin yaklaşımına bağlıdır. Çocuk konuşmaya başladığında ise tepkileri kullandığı sözcüklere yansır.
- Her yeni gelişim döneminde benlik yeni değerler kazanır (Öz, 2004).

2.3. Benlik Kavramının Özellikleri

Shavelson ve arkadaşları (1976) benlik kavramının özelliklerini şöyle tanımlamışlardır.

1-Organize Benlik Kavramı: Bir bireyin deneyimleri, onun kendisi ile ilgili algılarını temellendireceği veriyi oluşturmaktadır. Bu algılar basit formlar ya da kategoriler şeklinde kodlanır. Bireyin kabul ettiği kategori sistemleri bir ölçüde içinde bulunduğu kültürün yansımasıdır. Örneğin, bir çocuğun deneyimi, ailesi, arkadaşları veya okul etrafında odaklaşabilir. Bu kategoriler, yaşantıları organize etme ve onlara bir anlam verme yollarını temsil etmektedir.

2-Çok Yönlü Benlik Kavramı: Birey tarafından kabul edilebilen veya gruplar tarafından paylaşılan kategori sistemini yansıtmaktadır.

3-Hiyerarşik Benlik Kavramı: Benlik kavramının çok yönlü yapısının hiyerarşik olmasıdır. Yani; benlik kavramının boyutları bireysel deneyimlerden genel benlik kavramına doğru bir hiyerarşi oluşturabilir.

Genel benlik kavramı, iki boyutta ele alınabilir:

- Akademik Benlik Kavramı: Sözel, eğitimsel ve pratik yetenekleri içerir. Bazı öğretimsel konu alanlarına (Tarih, Matematik, Fen vb.) ve konu alanlarındaki özel alanlara ayrılabilir.

●Akademik Olmayan Benlik Kavramı: Sosyal, fiziksel ve duygusal olmak üzere üçe ve daha sonra, akademik benlik kavramına benzer özel konu alanlarına ayrılabilir

4-Sabit Benlik Kavramı: Benlik kavramı büyük ölçüde durumlara bağlıdır ve sabit değildir, durumlarındaki değişimler ile birlikte değişmektedir.

5-Gelişimsel Benlik Kavramı: Bebekler kendilerini çevreden ayırt edemezler. Artan deneyimleriyle olgunlaştıkça ve öğrendikçe, kendilerini çevreden ayırt etmeye başlarlar. Bu nedenle, küçük çocukların benlik kavramları daha genel olup, ayrışmamış ve duruma özgüdür. Kavramları oluşturdukça durumları ve olayları ayırtırmaya başlarlar. Gelişim basamaklarının farklı konumlarında, çocuk büyüdükçe farklı alanlar ona daha önemli gelecek, böylece benlik kavramı da gelişecektir. Görüldüğü gibi, yaşı ilerlemesi ve artan deneyimlerle benlik kavramı daha ayrışmış hale gelmektedir.

6-Değerlendirici Benlik Kavramı: Birey bazı durumlarda, kendisi ile ilgili bir tanımlama yapmanın yanında, durumlar içinde kendisinin değerlendirmesini yapmaktadır. Değerlendirme boyutunun önemi, farklı durumlar ve bireylere göre değişebilmektedir. Bu da o bireyin belli bir kültür veya toplumdaki geçmiş deneyimlerine bağlı olarak değişme göstereceğini ifade eder.

7-Ayrışabilir Benlik Kavramı: Benlik kavramı, teorik olarak ilişkili olduğu yapılardan ayrışabilmektedir. Örneğin, benlik kavramı, bireyin deneyimlerinden etkilenebilmektedir.

2.4. Beden İmajı

Beden imajı, kişinin kendi bedeninin parçalarına ve onların işlevlerine karşı olumlu ve olumsuz duygularının kendince değerlendirilmesi olarak açıklandığı gibi, kişinin bedeninin ruhsal bir görünümü olarak kavramsallaştırılması ve bedenin benliğe görünen biçimidir şeklinde tanımlanmaktadır (Öz, 2004). Bireyin, vücudunu algılayışı aynı zamanda benliğinin de algılayışının merkezidir. Vücut benliğinin maddi ve görünür parçasıdır ancak, benliğin tam karşılığını göstermez. Bireyin vücuduna karşı olan tutumu, kişiliğin tanınması için bize önemli ipuçları verir. Bireyin vücudunu büyük ya da küçük, çekici ya da itici, zayıf ya da güçlü olduğunu düşünmesi de kişiliği hakkında bilgi verir. Beden imajı bireyin kendi bedenine bilinçli ya da bilinçsiz yaklaşımlarının toplamıdır. Potansiyel, görünüş, fonksiyon,

büyükölük hakkında düşünceleri olduğu gibi geçmiş ve günümüz algılarını da içerir. Araştırmalar, beden imajı ile benlik kavramı arasında yakın bir ilişki olduğunu göstermiştir. Bu ilişki tüm kültürler için geçerlidir. Beden imajı sürekli olarak yeni algılarla ve yaşantıyla değiştiğinden dinamiktir. Beden imajı, bize o birey hakkında kişisel duyguları, endişeleri ve değerleriyle ilgili bilgi verir. Bir insan kendi vücudunu ne kadar sever ve benimserse, kendini o kadar güvenli ve endişeden uzak hisseder. Aynı zamanda kendi vücutlarını kabullenen insanların benlik saygıları genellikle vücutlarından nefret edenlerinkinden daha yüksektir (Hammer ve Tufts, 1985; Erden ve Akman, 1997; Gander ve Gardiner, 1998; Stuart ve Laraia, 2001). Rotter'a göre; olumlu benlik imajına sahip olanların iç kontrolü fazladır. Bu bireyler organizasyonu etkileyebileceklerine inanırlarken, olumsuz benlik imajına sahip olanlar daha çok organizasyon tarafından kontrol edildiklerini düşünür ve olumsuzlukları dış nedenlere yüklerler (Stuart ve Laraia, 2001).

Giderek önem kazanan beden imajı, günlük yaşantımızın önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Özellikle genç, güçlü ve sağlıklı olmanın ideal bir beden için şart olduğu fikri sürekli olarak vurgulanmaktadır. Kişilerarası ilişkilerde ilk göze çarpan şey bireyin fiziksel görünüşü, yaşı ve giyimidir. Bunlar bireye toplumda bir yer hazırlar ve diğer insanların birey hakkındaki düşüncelerini etkiler. Kültürel özellikler ve zamanın bireye sunduğu özelliklere göre de, bireyin bedeniyle ilgili duygu ve tutumu değişiklik gösterir. Beden imajının bütün bir yaşam boyunca, ideal beden (body ideal), gerçek beden (body reality) ve ortaya konulan beden (body presentation) denilen üç bileşeni arasındaki denge ile ilgili olduğu vurgulanmıştır. İdeal beden, beden şeklini, boyutlarını, bölümlerini, güç ve işlevlerini; gerçek beden, mevcut olan durumu kapsar. Ortaya konulan bedeni ise bedenın topluma sunumu oluşturmaktadır (Stuart ve Laraia, 2001; Öz, 2004).

2.5. Benlik İdeali

Benlik ideali; bir insanın kişisel standartlara dayanarak nasıl davrandığının algısıdır. Her insanın olmasını tercih ettiğı görüntüsü ya da ulaşmak istediğı hedefleri ve değerleri olabilir. Benlik ideali, insanların ayak uydurmaya çalıştığı toplum standartlarını baz alan beklentilerini yaratır.

Benlik idealinin oluşumu çocukluk yıllarında başlar ve çocuktan isteklerde ve beklentilerde bulunan diğer önemli bireylerden etkilenir. Zamanla çocuk bu

beklentileri analiz eder ve bunlar çocuğun kendi benlik idealinin temelini oluşturur. Yeni benlik idealleri yetişkinlik döneminde edinilir ve anne-babanın, öğretmenlerin ve akranların özdeşimiyle şekillenir. İleri yaşlarda (yaşlılık döneminde); değişen roller, sorumluluklar ve fiziksel gücün azalmasıyla farklı değişimler oluşabilir (Stuart ve Laraia, 2001; Yavuzer, 2002).

Benlik ideali bazı etkenlerden etkilenebilmektedir. Bunlar;

- Başarmak - ilerlemek arzusu ve hırsı,
- Gerçekçi olma ihtiyacı,
- Başarısızlığı engelleme arzusu,
- Aşâğılık ve endişe duygusu,
- Bireyin akranlarıyla kendisini kıyaslaması gibi kültürel faktörlerdir.

Bir insanın benlik ideali bu faktörlere dayanarak net ve gerçekçi olabilir. Gerçekçi bir benlik ideali kişisel gelişimi ve diğer insanlarla olan ilişkileri kolaylaştırır (Stuart ve Laraia, 2001).

2.6. Benlik Saygısı

Benlik saygısı, bireyin kendisini değerlendirmesi sonucunda ulaştığı benlik kavramını onaylamasından oluşan bir beğeni durumudur (Öz, 1995). Benlik kavramının ve benlik imajının beğenilip benimsenmesi, benlik saygısını oluşturur. Benlik saygısı, kişinin kendini değerlendirmesi sonunda ulaştığı, benlik kavramını onaylamasından doğan beğeni durumudur. Kişi kendinde eksiklikler bulabilir, kendini eleştirebilir, ancak kendini tümünden olumlu bulup beğenebilirde. Kişinin kendini beğenmesi, kendi benliğine saygı duyması için üstün nitelikleri olması gerekmez. Çünkü benlik saygısı, kendini olduğundan aşağı ya da olduğundan üstün görmeksizin kendinden memnun olma, kendini değerli, olumlu, beğenilmeye ve sevmeye değer bulmaktır (Seigley, 1999; King, 1997; Yörükoğlu, 2002).

Benlik kavramı ile benlik saygısı bir bireyin toplam kişiliğinin ya da benliğinin belirli özellikleri ile ilişkili değişkenlerdir. Benlik kavramı benliğin bilişsel bölümünü oluştururken, benlik saygısı ise duygusal bölümünü oluşturmaktadır (Seigley, 1999). King'in belirttiğine göre, Lipka'da benlik kavramı ile benlik saygısının benliğin iki farklı boyutu olduğunu ifade etmiştir. Lipka'ya göre benlik kavramı bireyin kişisel nitelikleri, oynadığı ya da yerine getirdiği roller bakımından kendisini algılamasıdır. Benlik saygısı ise kişinin benlik kavramıyla

ilgili memnuniyet derecesidir (King, 1997). Seigley'in belirttiğine göre, Coopersmith benlik saygısını "bireyin kendini yetenekli, önemli, başarılı ve değerli olarak algılama derecesi" olarak tanımlamıştır (Seigley, 1999).

Benlik saygının temelleri çocuklukta atılır ve kabul görmeye, katılıma, saygıya, övülmeye, samimiyete ve tutarlılığa dayanır (Yavuzer, 2002; Yörükoğlu, 2002). Bir çocuğun benlik saygısını geliştirmek için dört yöntem belirlenmiştir:

- Başarı için olanaklar sağlamak,
- Yavaş yavaş ideal aşlamak,
- Hedeflerine destek olmak,
- Çocuğa kendi benlik algılarına karşı olan atakları için savunma kurmaya yardımcı olmak.

Çocuk ebeveynleri tarafından onaylandığını ve kabul gördüğünü düşündüğünde, başarı ve önemli olma duygusunu, yeterlik duygusunu, stresle olumlu bir şekilde baş edebilme yeteneğini ve güç duygusunu kazanır (Geçtan, 1998; Stuart ve Laraia, 2001; Yavuzer, 2002).

Benlik saygısı yaşla birlikte artar, ancak benlik kavramının en fazla değiştiği, bir çok benlik kararının alındığı ergenlik döneminde tehlike altındadır. Ergen, meslek seçme, düşünmüş olduğu alanda yetenekli olup olmadığına ve hangi sosyal aktivitelerde kabul görüp göremeyeceklerine ya da katılıp katılamayacaklarına karar vermek durumundadır (Stuart ve Laraia, 2001; Yörükoğlu, 2002).

Yetişkin bireyler, ergene göre kendilerini daha çok kabul etmişlerdir ve daha az idealistlerdir. Yetişkinler, bir çok kişilik eksiklikleriyle baş etmeyi, kişiliklerinin güçlü yönlerini üst düzeye çıkarmayı öğrenmişlerdir. Ancak, bazen yetişkinler de olgunluğa ulaşamazlar ve bazıları yetişkinlik dönemlerinde de ergenler gibi davranmaya devam ederler (Stuart ve Laraia, 2001; Yörükoğlu, 2002; Öz, 2004).

Daha ileriki yıllarda ise; emeklilik, eşlerin kaybı ve fiziksel yetersizlikle doğan yeni durumlardan dolayı benlik saygısı sorunları yeniden ortaya çıkabilir. Fiziksel rahatsızlıklar benlik saygısını düşürmekte, grup çalışmaları, başkaları tarafından kabul görme ve düşük endişe yaşama benlik saygısını yükseltmektedir (Stuart ve Laraia, 2001).

2.7. Benlik Kavramı ve Rol Performansı

Roller; bir insanın değişik sosyal gruplarda fonksiyon göstermesiyle ilgili olarak beklenen sosyal davranış modelleridir. Bireyin bir işlevsel modele girmeye çalıştığı bir çok rol vardır. Yüksek benlik saygısı; ihtiyaçları karşılayan rollerden ileri gelir ve insanın benlik idealiyle uygunluk gösterir.

Bireyin rol performansını etkileyen faktörler aşağıda belirtilmiştir. Bunlar;

- Cinsiyet,
- Bireyin ailesinin yanından ayrılması ve bağımsız bir hayata başlaması,
- Ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinin başlangıcı,
- Yaşlılık dönemi,
- Bir insanın belirli roller hakkındaki bilgisi,
- Bireyin rolüne, diğer bireylerin tutumları ve rolüne karşı tutarlılıkları,
- Çeşitli rollerin uygunluğu ve tamamlayıcılığı,
- Kültürel normların ve insanın kendi rol davranışlarından beklentilerinin yoğunluğu,
- Uygunsuz rol davranışları yaratan olayların ayırımıdır (Stuart ve Laraia, 2001).

2.8. Kişisel Kimlik

Kimlik kelimesinin kökü Latince'den gelir ve anlamı “aynı” demektir. Kimlik, benlik gözleminden ve kararlarından elde edildiğinden insanın kendi kendine farkına varmasıdır. Kimlik, organize olmuş bir bütün benlik temsilcilerinin sentezidir ve herhangi bir başarıyla, nitelikle, rolle veya amaçla bir ilgisi yoktur.

Kimlik, diğer insanlardan ayrı bir duygu olduğundan benlik kavramından bu yönde farklıdır, olayların genel düzeninde olmayı gösterir. Kendi kimliğini bilen bir insan, kendini dağılmış-parçalanmış değil, bütünleşmiş hisseder. Eğer bir insan, kendi benlik kavramıyla uygun hareket ederse, kimlik duygusu desteklenir. Benlik kavramına zıt yollarla hareket ederse, endişe ve evham duygularıyla yüz yüze kalır. Güçlü kimlik duygusuna sahip bir insan, bağımsızdır ve kendini bir birey olarak görür (Gander ve Gardiner, 1998; Stuart , ve Laraia 2001).

Kimlik kavramı Erikson (1963) tarafından geliştirilmiştir ve insan gelişimin sekiz evresi formülüyle kurulmuştur (Geçtan, 1995; Cüceloğlu, 1997; Gander ve Gardiner, 1998; Onur, 1998; Stuart ve Laraia, 2001; Öz, 2004).

Gelişim evrelerinde;

1.evre: 0-1 yaş arası dönemde anne-çocuk ilişkisinin kalitesi ve tutarlığı temel güven duygusunu oluşturur, aksi halde güvensizlik oluşur.

2.evre: 1.5-3.5 yaş arasında çocuk neyi kontrol edebileceğini, anne-babasını ve çevresini deneyerek öğrenir. Bu dönemde çocuğun kazandığı en önemli özellikler arasında özerklik yer almaktadır. Olumsuz aile desteği sonucunda çocukta kararsızlık, utanç duyguları gelişir.

3.evre: 4-6 yaş döneminde çocuğun girişimciliği baskındır. Baskılanırsa suçluluk duygusu gelişir.

4.evre: 7-11 yaş arasında çalışma kavramı gelişir. Engellenirse yetersizlik, aşağılık duygusu gelişir.

5.evre: 12-18 yaş ergenlik döneminde kişinin cinsel, toplumsal, mesleksel yönleriyle ilgili benlik özellikleri gelişir. Bu dönem sağlıklı gelişmezse kimlik bunalımı vb. sorunlar yaşanır. Erikson, bu dönemde “ego kimliğinin” belirginleştiğini öne sürer. Birey bu dönemde bir benlik duygusu kavramı geliştirirken ne olduğu, ne olmadığının, neler yapabileceği ya da yapamayacağının farkına varmaya başlar. Ergenlik ve gençlik dönemindeki başarısızlık, kimlik karmaşasını gündeme getirir ki, Erikson’a göre bu karmaşa bireyde gerçek varoluş duygusunun gelişmesini engeller.

6.evre: İlk yetişkinlik dönemidir. Birey başkalarıyla yakın ilişkiler kurabilme yeteneği kazanır. Karşı cins ile ilişkiler kurup aile oluşturma yoluna gider.

7.evre: Bireyin yetişkin olduğu bu dönemde üretkenlik söz konusudur. Sorun olarak; içine kapanma ve durgunluk görülebilir.

8.evre: Olgunluk evresidir. Artık kişi bütünlük duygusuna sahiptir. Kişi bu duyguya sahip olamadı ise, geçmişiyile hesaplaşma içine girerek mutsuz olabilir.

Kimliğe ulaşmayı kolaylaştırıcı etkenler:

- Cinsiyet; Kişinin kendisini bayan ya da erkek olarak algılaması. Toplumun kadınlık ve erkeklik idealleri,
- Bireyin kendisini iyi-kötü, üstün-düşük, çekici-itici olarak algılaması,
- Bireyin, diğer bireylerle olan ilişkileri de kimlik kazanabilmede önemlidir. İnsan ancak kimliğini tam olarak oluşturabildiği zaman; sıcak, olgun, sağlıklı ve başarılı ilişkiler kurabilir (Stuart ve Laraia, 2001).

Sağlıklı Kişiliğin Özellikleri:

- Olumlu beden imajı,
- Gerçekçi benlik ideali,
- Olumlu benlik kavramı,
- Yüksek benlik saygısı,
- Tatmin edici rol performansı,
- Gelişmiş kimlik duygusudur (Stuart ve Laraia, 2001).

2.9. Sağlıklı Benlik Kavramının Önemi

Sağlıklı benlik kavramı, olumlu benlik saygısını içerir ve psikolojik olarak iyi olmada önemli bir ölçüttür. Sağlıklı benlik kavramı, kişinin yaşamında mutluluğu bulmasında, yaşamdaki düş kırıklıklarının üstesinden gelmesine ve bunları değiştirmesine olanak sağlar.

Benlik kavramının davranış üzerinde etkisi olduğu bilinmektedir. Benlik kavramı her bir birey için farklıdır; bireyin kendi deneyimiyle, diğer insanlarla olan ilişkileriyle ve dış dünyayla olan bağlantısıyla öğrenilir ya da ortaya çıkar. İnsanın dış dünyayla olan ilişkisi, kendisi hakkında bilgi verecek bir penceredir ve davranışları üzerine güçlü bir etkisi vardır. Benlik algısı düşük olan bireylerin davranışları ile, kendilerine uygun bir benlik kavramı geliştirebilmiş olan bireylerin davranışları birbirinden farklıdır. Benlik gelişimindeki yetersizlik, bireyin ileriki yaşantısında saldırgan ya da içe dönük davranışlar gibi çeşitli sorunlar yaşamasına yol açabilmektedir. Bireylerin uyum sağlamaları konusunda yapılan çalışmalar, benlik kavramlarını kabul etme düzeyi düşük olan kişilerin, benlik kavramlarını kabul etme düzeyi yüksek olan kişilerden daha fazla toplumsal baskılara boyun eğdiklerini göstermektedir (Yavuzer, 2000; Stuart ve Laraia, 2001).

Bireyin gereksinimleri, değerleri ve inançlarına göre değişebilmektedir. İnsanlar çoğu zaman mevcut gereksinimleri ve insani değerleri için anlamlı olanları algılar. Ayrıca, insanlar doğru olduğuna inandıkları doğrultuda davranışlarda bulunurlar. Bu inançlar ve algılar kazanıldığında ve bireyin benlik sistemine yerleştiğinde değişimleri zorlaşır (Stuart ve Laraia, 2001; Öz, 2004).

Zayıf ve olumsuz benlik kavramına sahip olan ve kendine güvenmeyen insanlar uygun olmayan algılara sahip olabilir. Böylece, kendilerini tehdit edilmiş hissettiklerinden, endişe seviyeleri artar ve sürekli olarak kendilerini savunma

gereksinimi duyarlar. Tam tersi, olumlu ve güçlü benlik kavramına sahip insanlar ise kendi dünyalarını açık ve dürüst bir biçimde inceleyebilir. Sonuç olarak, olumlu benlik kavramına sahip olan insanlar daha etkili ve bağımsız hareket ederler, olumsuz benlik kavramına sahip olanlar ise kişisel ve sosyal ilişkilerinde rahat değildirler (Gander ve Gardiner, 1998; Stuart ve Laraia, 2001).

2.10. Benlik Kavramı ve Hemşirelik

Benlik kavramı, benlik saygısı ve beden imajı gibi kavramları anlamak ve uygulamak hemşireler için önemlidir. Hemşirelerin temel sorumlulukları arasında olumsuz benlik kavramı ve düşük benlik saygısı olan bireylerin kendileri hakkındaki görüşlerini değerlendirmek ve ele almaktır. Hemşireler bu bilgileriyle öncelikli olarak kendi yaşamlarını değiştirirken, hastanın benliğindeki uygun olmayanları bulması ve ona yol göstermesi de önemlidir. Bu da ancak hemşirelerin olumlu bir benlik kavramına sahip olmaları sayesinde gerçekleştirilebilir. Böylece, sağlıklı benlik kavramı kişinin yaşamında güveni, barışı ve mutluluğu bulmasına, yaşamdaki düş kırıklıklarının üstesinden gelmesine ve bunları değiştirmesine olanak verir (Öz, 2004).

Benlik kavramı kişiliğin temel taşıdır ve endişe, depresyonla, ilişkilerdeki sorunlarla, kendine zarar verici davranışlarla yakından ilgilidir. Hemşire bireye yardım edebilmek için objektif ve gözlenebilir davranışlardan öteye yani bireyin öznel ve iç dünyasına geçmelidir. Bireyin davranışlarını anlayabilmek yalnızca bu özel alana girebilmekle mümkündür. Hemşire bireyin görünümünü gözlemlemekle birlikte, bireyin kendisini nasıl gördüğünü, nasıl algıladığını, kendisi hakkındaki olumlu ve olumsuz yargılarını tartışmalıdır. Böylece, bireyin kendi beden görünüşü ve benlik algısı hakkında ne düşündüğünü öğrenebilir.

Hemşire bireylerin benlik kavramlarını değerlendirmek için şu soruları sormalıdır. “Bir insan olarak kendini nasıl görüyor?” bunun için hemşire bireyden kendisi hakkında ne hissettiğini tanımlamasını isteyebilir. Bireyin ne gibi güçlü, zayıf yanları vardır? Kendi benlik ideali nedir? Bu ideale uyum gösteriyor mu? Benlik idealinin yerine getirilmesi ona doyum sağlıyor mu? Zayıf yönlerini önemli benlik eksiklikleri olarak mı görüyor yoksa benlik kavramı için o kadar önemli değil mi? Kendini bütün olarak ve kendi kontrolünde mi görüyor yoksa karmaşık ve diğer insanların kontrolünde mi? Hemşire, bireyin yanıtlarıyla gözlediği davranışlarındaki

tutarsızlıkları ve zıtlıkları göz önünde bulundurarak karşılaştırabilir. Hemşire, aynı zamanda bireye karşı kendi yaklaşımlarını da değerlendirmeli ve kendi duygu, düşünce ve algılarını gözden geçirmelidir (Stuart ve Laraia, 2001).

3. BİREYLER VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Şekli

Bu araştırma, Ankara İlindeki Hemşirelik Yüksekokullarında okuyan öğrencilerin benlik kavramlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikler

Araştırma Ankara İli Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde Hemşirelikte lisans eğitimi veren Yüksekokullarda okuyan öğrencilerle yapılmıştır. Ankara il sınırları içinde lisans düzeyinde hemşirelik eğitimi veren toplam beş okul bulunmaktadır. Bunlar Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu (HÜHYO), Gülhane Askeri Tıp Akademisi Hemşirelik Yüksekokulu (GATAHYO), Gazi Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu (GÜHYO), Ankara Üniversitesi Ankara Cebeci Sağlık Yüksekokulu (AÜACSYO), Başkent Üniversitesi Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümüdür (BÜHSHB).

HÜHYO 1961 yılında Hacettepe Çocuk Sağlığı Araştırma Enstitüsüne bağlı Yüksek Hemşirelik ve Sağman Okulunun açılmasıyla başlamıştır. 1967 yılında Sağlık Bilimleri Fakültesinin Yüksekokullarından biri olmuştur. 1968 yılında Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Programında Bilim Uzmanlığı, 1972 yılında Doktora programları başlamıştır. Okulda toplam 18 öğretim üyesi ve 28 araştırma görevlisi görev yapmaktadır. Eğitim alan toplam öğrenci sayısı 394'tür. 2004 yılına kadar toplam 222 yüksek lisans ve 99 doktora mezunu verilmiştir. Eğitim dili 2/3 Türkçe olup ve hazırlık programı vardır (Hacettepe Üniversitesi, 2004).

GATAHYO Lisans eğitimi vermek ve Türk Silahlı Kuvvetlerine subay hemşireler yetiştirmek amacıyla 1985 yılında eğitim-öğretime başlamıştır. Bugüne kadar toplam 273 subay yüksek hemşire mezun vermiştir. 1990-1991 eğitim öğretim yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti uyruklu, 1993-1994 eğitim öğretim yılında ise Arnavutluk ve Azerbaycan uyruklu kız öğrenciler Lisans eğitimine başlamışlardır. 1998-1999 eğitim-öğretim yılında lisans seviyesinde sivil hemşire yetiştirilmesine başlanmıştır. Okulda toplam 4 öğretim üyesi ve 8 öğretim görevlisi görev yapmaktadır. Eğitim alan toplam öğrenci sayısı 418'dir. 1988 yılında yüksek lisans ve doktora programına başlamıştır. 1988'den 2004 yılına kadar toplam 33 yüksek lisans, 9 doktora mezunu vermiştir. Eğitim dili Türkçe'dir (Gülhane Askeri Tıp Akademisi, 2004).

GÜHYO'yu 1999 yılında eğitim-öğretime başlamıştır. 2003 yılında Yüksek Lisans eğitimine başlamıştır. Okulda toplam 7 öğretim üyesi, 1 öğretim görevlisi ve 6 araştırma görevlisi görev yapmaktadır. Toplam öğrenci sayısı 202'dir. Eğitim dili Türkçe'dir (Gazi Üniversitesi, 2004).

AÜACSYO 1998 yılında eğitim-öğretime başlamıştır. Okulda toplam 4 öğretim üyesi ve 8 öğretim görevlisi görev yapmaktadır (Ankara Üniversitesi, 2004).

BÜSHB özel bir üniversite olup 1994 yılında eğitim-öğretime başlamıştır. Okulda toplam 2 öğretim üyesi, 8 öğretim görevlisi ve 2 araştırma görevlisi görev yapmaktadır. Hazırlık programı bulunmaktadır. Toplam 21 öğrenci öğrenim görmektedir (Başkent Üniversitesi, 2004).

HÜHYO, GATAHYO ve GÜHYO'nun eğitim sistemleri birbirine yakındır. BÜSHB'nün eğitim sisteminin ve derslerin işlenişindeki sıralamanın farklı, öğrenci sayısının az, özel ve vakıf üniversitesi olması nedeniyle bu okul araştırma dışı bırakılmıştır. AÜACSYO'nda araştırmada kullanılan ölçüm aracının güvenilirlik çalışması yapılmıştır.

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi

Araştırmada AÜACSYO'yu öğrencileri ölçüm aracının güvenilirlik çalışması ve ön uygulama için seçilmiş, araştırmanın evrenini yukarda söz edilen 3 okulun öğrencileri oluşturmuştur. Her bir okul için bu evren içinden örneklem seçilmiştir. 2002-2003 öğretim yılında her üç okulda okuyan toplam öğrenci sayısı 1014'tür.

Örnekleme alınacak birey sayısını bulmak için aşağıda verilmiş olan evreni belli örneklem formülü kullanılmıştır (Sümbüloğlu ve Sümbüloğlu, 2000).

$$n = N \cdot t^2 \cdot p \cdot q / d^2 \cdot (N-1) + t^2 \cdot p \cdot q$$

N: Evrendeki birey sayısı (1014)

n: Örnekleme Alınacak birey sayısı (?)

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı (0.50)

q: İncelenen olayın görülmeyiş sıklığı (0.50)

t: Belirli bir serbestlik derecesinde ve saptanan düzeyinde t tablosunda bulunan teorik değer (1.96)

d: Olayın görülüş sıklığına göre yapılmak istenen sapma (0.05)

$$n = 1014 * (1.96)^2 * 0.5 * 0.5 / (0.05)^2 * (1014-1) + (1.96)^2 * 0.5 * 0.5$$

$$n = 279$$

Her üç okulda (HÜHYO, GATAHYO ve GÜHYO) okuyan öğrenci sayıları eşit olmadığından örnekleme alınacak öğrencilerin belirlenmesi için her bir okul için tabakalı rasgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Aşağıdaki formül yardımı ile her üç okuldan örnekleme seçilecek öğrenci sayısı belirlenmiştir (Sümbüloğlu ve Sümbüloğlu, 2000).

$$n_i = (N_i / N) * n$$

n_i : (?)

n : Örnekleme alınacak birey sayısı

N_i : i nolu tabakadaki öğrenci sayısı

N : Evrendeki birey sayısı

HÜHYO’nda 2002-2003 öğretim yılında okuyan toplam öğrenci sayısı 394’tür, örnekleme alınacak toplam öğrenci sayısı ise 108’dir.

GATAHYO’nda 2002-2003 öğretim yılında okuyan toplam öğrenci sayısı 418’dir, örnekleme alınacak toplam öğrenci sayısı ise 115’tir.

GÜHYO’nda 2002-2003 öğretim yılında okuyan toplam öğrenci sayısı 202’dir örnekleme alınacak toplam öğrenci sayısı ise 56’dır.

Toplam örneklem sayısı ise 279 öğrencidir.

Her üç okuldan örnekleme alınacak öğrenci sayıları aşağıdaki çizelge 3.1.’de verilmiştir.

Çizelge 3.1. Örnekleme Alınacak Öğrenci Sayıları

Okullar	Toplam Öğrenci Sayısı	Örnekleme Alınacak Öğrenci Sayısı
HÜHYO	394	108
GATAHYO	418	115
GÜHYO	202	56
TOPLAM	1014	279

Her 3 okul kendi içinde sınıflarına göre tabakalanarak, tabakalı basit rasgele yöntemi ile sınıflardan örnekleme alınacak öğrenci sayıları belirlenmiştir. Aşağıda çizelge 3.2.’de okulların sınıflara göre öğrenci dağılımları, çizelge 3.3.’te her sınıftan örnekleme alınacak öğrenci sayıları verilmiştir.

Çizelge 3.2. Okulların Sınıflara Göre Öğrenci Dağılımları

SINIFLAR	HÜHYO	GATAHYO	GÜHYO	TOPLAM
I	108	131	73	312
II	79	114	64	257
III	108	75	43	226
IV	99	98	22	219
TOPLAM	394	418	202	1014

Çizelge 3.3. Örneklem Alınacak Öğrenci Sayıları

SINIFLAR	HÜHYO	GATAHYO	GÜHYO	TOPLAM
I	30	36	20	86
II	21	31	18	70
III	30	21	12	63
IV	27	27	6	60
TOPLAM	108	115	56	279

Araştırmaya gönüllü katılmak isteyen öğrencilerden yazılı izin alınarak (EK

1) örneklem sayısının öğrenci alınmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

3.4.1. Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçları olarak, öğrencilerin demografik özelliklerini içeren anket formu (EK 2) ile benlik kavramlarını belirlemek amacıyla Giessen Testi (EK 3) kullanılmıştır.

Özdoğan'ın (1989) belirttiğine göre Giessen Testi Beckman (1969) tarafından ön çalışmaları yapılarak geliştirilen 40 soruluk bir ölçektir. 1975 yılında yine Beckman tarafından standardizasyonu 1601 deneğe test-retest yöntemi uygulanarak yapılmıştır. İki uygulama arasındaki süre 6 hafta tutulmuş ve Korelasyon Katsayısı .72 olarak bulunmuştur (Özdoğan, 1989).

Bu ölçek, ülkemizde birçok araştırmada da kullanılmıştır (Balkır, 1989; Türkmen, 1989; Arık, 1993; Özmen, 1996; Asena, 1998; Sarıcı, 1999).

Giessen Testi "Ben" ve "O" formu olmak üzere iki bölüme ayrılmıştır. Her formda 40'ar cümle vardır.

Giessen Testi “Ben Formu”, yetişkinlere grup ya da bireysel olarak uygulanabilen, insan ilişkileri ağırlıklı bir kişilik testidir. Test, bireye kendini tanıma ve çevresindeki kişilerle ilişkilerini açıklama fırsatı vermekte ve 18-60 yaşları arasında kişilere uygulanmaktadır. “Ben” formunun bireyin kendisi hakkındaki düşüncelerini öğrenmeyi sağlayan 6 alt ölçeği vardır. Testin açıklaması EK 4’te verilmiştir.

“O” formu ise, daha çok birbirleriyle sürekli yakın ilişki içinde bulunan karı-koca, anne-çocuk, baba-çocuk gibi bireylere uygulanır. Amacı karşısındaki kişinin “O” kişi için ne düşündüğünü saptamaktır (Özdoğan, 1989).

Giessen Testi 6 alt ölçekten oluşmuştur bunlar;

1. Alt ölçek: Olumlu ve Olumsuz Sosyal Uyum
2. Alt ölçek: Dominant-Bağımlı
3. Alt ölçek: Kontrollü-Kontrolsüz
4. Alt ölçek: Hipomanik-Depresif
5. Alt ölçek: Açık ya da Kapalı Olma
6. Alt ölçek: Sosyal Güç-Sosyal Güçte Şüphe’dir.

3.4.2. Ölçüm Aracının Güvenirlik Çalışması

Bu çalışmada, Giessen Testi (Ben Formu) kullanılmıştır. Form kullanılmadan önce tarafımızdan ayrıca güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Bu çalışma gerekli izin alındıktan sonra (EK 8) AÜACSYO’dan toplam 120 öğrenciye test-retest yöntemi uygulanarak gerçekleştirilmiştir. İki uygulama arasındaki süre 4 hafta tutulmuştur. Çizelge 3. 4.’te alt ölçeklerin Korelasyon Katsayıları ve Cronbach Alpha değerleri verilmiştir.

Çizelge 3.4. Giessen Testi Alt Ölçeklerinin Korelasyon Katsayıları ve Cronbach Alpha Değerleri

Alt Ölçekler	Korelasyon Katsayısı	Cronbach Alpha
1. Ölçek	.89	.94
2. Ölçek	.71	.82
3. Ölçek	.73	.84
4. Ölçek	.70	.82
5. Ölçek	.70	.82
6. Ölçek	.77	.87

Güvenirlilik çalışması sonucunda elde edilen bulgularla Giessen Testi (Ben Formu)'nin araştırmada kullanılması uygun bulunmuştur.

3.4.3. Ön Uygulama

Veri toplama aracı olarak hazırlanan demografik özelliklerini içeren anket formunun anlaşılabilirliğini ve kullanılabilirliğini test etmek amacıyla ölçeğin güvenirlik çalışmasının yapıldığı Ankara Üniversitesi Cebeci Sağlık Yüksekokulunda güvenirlik çalışmasına katılmayan toplam 30 öğrenci üzerinde ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulama sonucunda öneriler doğrultusunda anket sorularına son şekli verilmiştir.

3.4.4. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin benlik kavramlarını incelemek amacıyla hazırlanan demografik özellikleri içeren anket formu ve Giessen Testi, okullardan gerekli izin (EK 8) alındıktan sonra uygulanmıştır. Uygulamaya, dönem kaybı ve artık yılda olmayan gönüllü öğrencilerden örnekleme sayısına ulaşana kadar öğrenci alınmıştır.

HÜHYO'unda 1. sınıf öğrencilerine “Hemşirelik Esasları” dersinin klinik uygulamasında olduklarından, öğrencilere hastanede toplantı odasında, 2. sınıf öğrencilerine “Afetlerde Hemşirelik ve İlk Yardım” dersinde, 3. sınıf öğrencilerine “Hemşireliğe Özel Epidemioloji” dersinde, 4. Sınıf öğrencileri “Halk Sağlığı ve Hemşireliği” dersi uygulaması için Sağlık Ocaklarında olduklarından dolayı sağlık ocaklarında aynı gün öğrencilere uygulanmıştır.

GATAHYO'unda öğrenciler toplu olarak aynı kurumda yatılı olarak kaldıklarından dolayı etüt saatinde bütün sınıflara toplu olarak uygulanmıştır.

GÜHYO'unda 1. sınıf öğrencilerine “Hemşirelik Esasları” dersinde, 2. sınıf öğrencilerine “Cerrahi Hastalıkları ve Hemşireliği” ders çıkışı, 3. sınıf öğrencilerine “Hemşirelikte Araştırma” dersinde ve 4. sınıf öğrencilerine “İngilizce” dersinde uygulanmıştır.

Öğrencilere ölçüm aracındaki yönerge tüm öğrencilere toplu olarak okunmuş ve doldurmaları istenmiştir. Doldurma süresi ortalama 20-25 dk'yı bulmuştur.

3.5. Verilerin Değerlendirilmesi

Giessen Testi, bireyin her cümle için kendisine en uygun olandan en az uygun olana doğru sıralanmış sayılardan birini işaretleme ilkesine dayanır. Bu sayılara (3-2-1-0-1-2-3) her alt ölçek için farklı bir puan düşmektedir. Her ölçeğin ayrı ayrı ölçülmesi ile değerlendirme yapılmaktadır. Değerlendirmede, her alt ölçek için hazırlanmış şablonlardan (EK 5) yararlanılmıştır. Şablonlarda, 1. ve 2. sayfa için sütunlar vardır ve bu sütunlarda, alt ölçeklere ait sorular ve o soruların önceden basılmış ham değerleri vardır. Eksik olan veya iki defa işaretlenmiş olan sorular 4 puan olarak hesaplanır. Eğer hatalı kağıt sayısı 6 ve daha fazla ise o kağıt araştırma dışı bırakılır. Bu puanlar “Veri Kayıt Kağıdı”na (EK 6) işlenir. Bu şekilde oluşan profilin yardımı ile, öğrencilerin kendileri hakkında, bu altı alt ölçek için ayrı ayrı temsil edilen özellikleri değerlendirildiğinde, hangi konumda oldukları belirlenmektedir.

Verilerin işlenmesinde kullanılan “Veri Kayıt Kağıdı”nda, Giessen Testi’nin, çeşitli gruplara uygulanması ile çıkarılan profillerden elde edilen, yüzdelik ranj, “T” puanları ve her alt ölçek için bulunan ham değerleri yer almaktadır. Orta değer 50 olarak belirlenmiştir. Orta noktanın sağ ve sol tarafında ölçeğin altı ölçek ile ifade edilen olumlu ve olumsuz boyutları yer alır. Buna göre, 6 alt ölçekten alınan puanlara göre, orta noktanın sağ ve solunda yer alan bireylerin, o boyutlara ait kişilik özelliklerine, orta noktada değerler alan bireylerin ise, her iki boyutta ifade edilen kişilik özelliklerine sahip oldukları söylenebilir.

Giessen Testi alt ölçeklerinin yaklaşık ortalama değerleri aşağıda verilmiştir. Bunlar;

1. Alt ölçek: Olumlu ve Olumsuz Sosyal Uyum ($\bar{X}=29.00$)
2. Alt ölçek: Dominant-Bağımlı ($\bar{X}=27.00$)
3. Alt ölçek: Kontrollü-KontROLSÜZ ($\bar{X}=27.00$)
4. Alt ölçek: Hipomanik-Depresif ($\bar{X}=23.00$)
5. Alt ölçek: Açık ya da Kapalı Olma ($\bar{X}=22.00$)
6. Alt ölçek: Sosyal Güç-Sosyal Güçte Şüphe ($\bar{X}=20.00$)’dir (Özdoğan, 1989).

Araştırmadan elde edilen veriler araştırmacı tarafından kodlanarak, değerlendirilmesi bilgisayar ortamında SPSS 10.0 for Windows programı ile yapılmış, istatistiksel analizinde yüzdelik, t-testi ve ANOVA kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Çizelge 4.1. Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri

Öğrencilerin Özellikleri	Sayı	%
Mezun Olunan Okul		
Lise	101	36.2
Süper Lise	85	30.5
Sağlık Meslek Lisesi	69	24.7
Anadolu-Fen Lisesi	24	8.6
Yaşanan Yer		
Şehir	176	63.1
İlçe	76	27.2
Kasaba	11	4.0
Köy	16	5.7
Kardeş Sayısı		
1	4	1.4
2	95	34.1
3	93	33.3
4	58	20.8
5 ve ↑	29	10.4
Kaçıncı Çocuk Olduğu		
1	115	41.2
2	83	29.8
3	52	18.6
4	16	5.7
5	13	4.7
Annenin Yaşama Durumu		
Yaşayan	274	98.2
Yaşamayan	5	1.8
Babanın Yaşama Durumu		
Yaşayan	268	96.1
Yaşamayan	11	3.9
Annenin Eğitim Durumu		
Üniversite	15	5.4
Lise	41	14.7
Ortaokul	22	7.8
İlkokul	171	61.3
Okur-Yazar	15	5.4
Okur-Yazar Değil	15	5.4
Annenin Statüsü		
Ev Hanımı	244	87.5
Memur	20	7.1
Emekli	9	3.2
Serbest (Terzi, esnaf vb.)	6	2.2
TOPLAM	279	100.0

Öğrencilerin Özellikleri	Sayı	%
Babanın Eğitim Durumu		
Üniversite	44	15.8
Lise	74	26.5
Ortaokul	52	18.6
İlkokul	101	36.2
Okur-Yazar	3	1.1
Okur-Yazar Değil	5	1.8
Babanın Statüsü		
Serbest (Şoför, esnaf, terzi vb.)	104	37.3
Emekli	70	25.0
Memur	50	18.0
Ordu ve Güvenlik Görevlisi	15	5.4
Teknisyen	9	3.2
Mühendis	5	1.8
Çalışmıyor / İşsiz	26	9.3
Burs Alma Durumu		
Alan	163	58.42
Almayan	116	41.58
Kredi Alma Durumu		
Alan	54	19.4
Almayan	225	80.6
Çalışma Durumu		
Çalışan	49	17.6
Çalışmayan	230	82.4
Sosyal Aktivitede Bulunma Durumu		
Bulunan	111	39.8
Bulunmayan	168	60.2
TOPLAM	279	100.0
Sosyal Aktiviteler (n:139)*		
Spor	76	54.7
Sinema-Tiyatro	26	18.8
Müzik	17	12.2
Resim	9	6.4
Diğer (Konferans, gezi vb.)	11	7.9
TOPLAM	139	100.0
Anne Tutumu (n:274)**		
Demokratik	216	78.9
Eğitici-Öğretici	24	8.7
Otoriter	17	6.2
Koruyucu-Kollayıcı	17	6.2
TOPLAM	274	100.0
Baba Tutumu (n:268)***		
Demokratik	177	66.0
Otoriter	51	19.0
Eğitici-Öğretici	30	11.2
Koruyucu-Kollayıcı	10	3.8
TOPLAM	268	100.0

*Birden fazla sosyal aktivitede bulunan öğrenci olduğundan “n” katlanmıştır.

**Annesi sağ olanlar alınmıştır.

***Babası sağ olanlar alınmıştır.

Çizelge 4. 1’de Öğrencilerin % 36.2’sinin lise mezunu, % 30.5’nin süper lise ve % 24.7’sinin sağlık meslek lisesi mezunu oldukları, çoğunluğunun (% 63.1) şehirde yaşadığı, yine çoğunluğunun (% 67.4) 2 ve 3 kardeşe sahip oldukları ve % 41.2’sinin evin büyük çocuğu olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun anne (% 98.2) ve babalarının (% 96.1) sağ olduğu, çoğunluğunun (% 61.3) annelerinin ilkokul mezunu, babalarının ise ilkokul (%36,2) ve lise (% 26.5) mezunu oldukları, annelerin çoğunluğunun (% 87.5) çalışmayıp ev hanımı oldukları, babalarının % 37.3’nün serbest çalışan ve % 25’nin emekli oldukları saptanmıştır. Öğrencilerin büyük kredi (% 80.6) almadıkları, % 17.6’sının çalıştığı ve hemşire olarak görev yaptıkları saptanmıştır. Öğrencilerin yalnızca % 39.8’inin herhangi bir sosyal aktivitede bulundukları ve bunların yarıdan fazlasının (% 54.7) ise spor aktiviteleri olduğu belirlenmiştir.

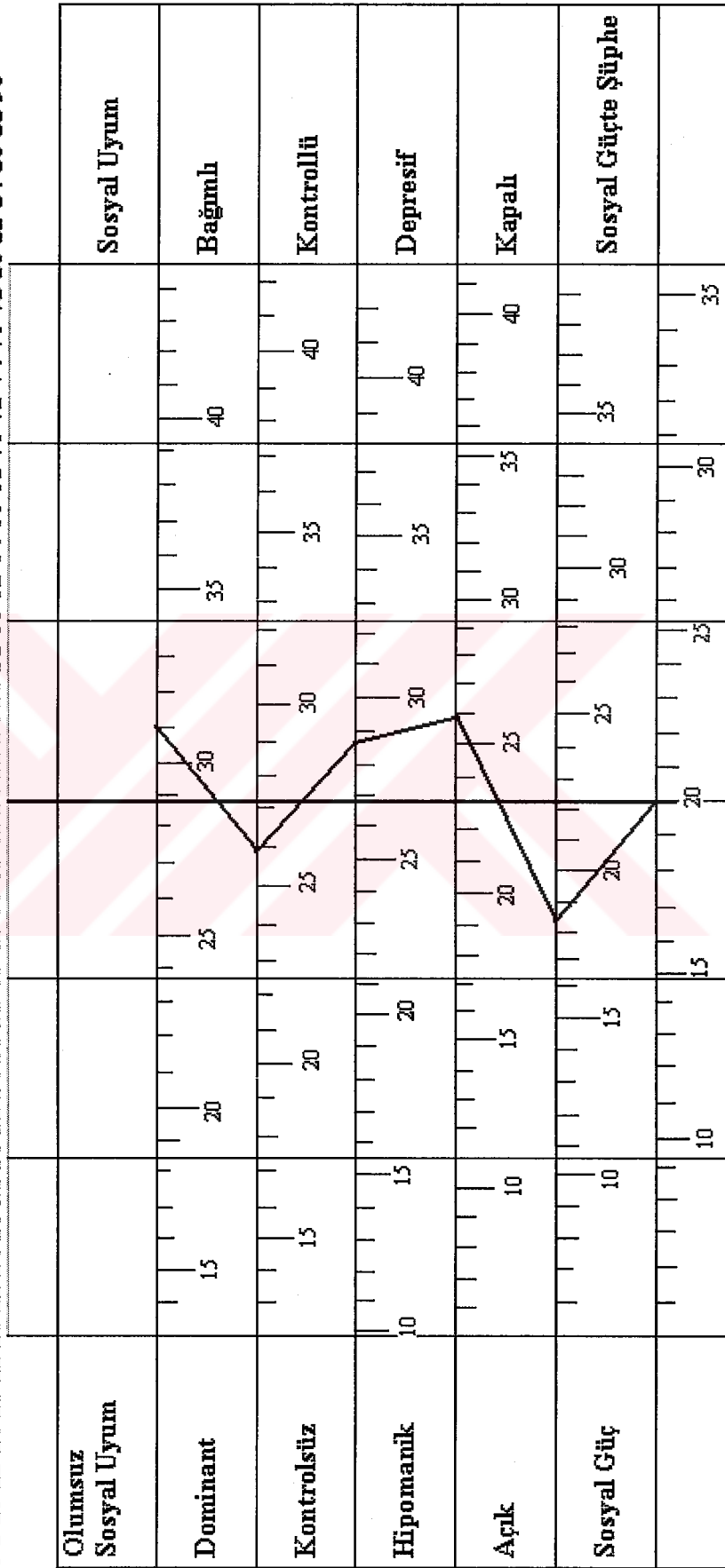
Öğrencilerin anne ve babalarının tutumlarını algılamalarına bakıldığında, çoğunluğu (% 78.9) anne tutumlarını demokratik, yine çoğunluğu (% 66) babalarının tutumlarını demokratik olarak algıladıklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 4.2. Tüm Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Dağılımı

Alt Ölçekler	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata
Sosyal Uyum Olumsuz Sosyal Uyum	31,01	6,51	0,39
Dominant Bağımlı	26,00	5,25	0,31
Kontrol Kontrolsüz	28,86	5,79	0,35
Hipomanik Depresif	25,93	5,86	0,35
Açık Kapalı	18,43	6,02	0,36
Sosyal Güç Sosyal Güçte Şüphe	20,04	4,95	0,30

Grafik 4.1. Tüm Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Profili

%-Ranj 0.1 0.6 2.3 6.7 15.9 30.9 50.0 30.9 15.9 6.7 2.3 0.6 0.1
6 8 10 12 14 16 18 20 22 24 26 28 30 32 34 36 38 40 42 44 46 48 50 52 54 56 58 60 62 64 66 68 70 72 74 76 78 80 82 84 86 88 90

Çizelge 4.2 ve Grafik 4.1’de tüm öğrencilerin kendilerini algılamalarıyla ilgili alt ölçek puan ortalamalarının dağılımı yer almaktadır.

Öğrencilerin Sosyal Uyum-Olumsuz Sosyal Uyum alt ölçeğinde $\bar{X}=31.01$ değer aldıkları ve bu da bize öğrencilerin çekici, sevimli, istediğini yapabilen, güzel görünmeye dikkat eden olumlu sosyal uyum kişilik özelliklerine sahip olduklarını göstermektedir.

Dominant-Bağımlı alt ölçekten alınan $\bar{X}=26.00$ değer bize öğrencilerin dominant kişilik özelliklerine yani ilişki kurulması zor, başkalarına emretmekten hoşlanan, iyi rol yapabilen, sık sık başkaları ile tartışan özelliklere sahip olduklarını göstermektedir.

Kontrol-Kontrolsüz alt ölçekte öğrencilerin $\bar{X}=28.86$ değer aldıkları ve bu da bize öğrencilerin para harcamada kontrollü, düzenli ve rahat hareket edemeyen kontrollü kişilik özelliklerine sahip olduklarını göstermektedir.

Hipomanik-Depresif alt ölçekten alınan $\bar{X}=25.93$ değer bize öğrencilerin kızgınlıklarını içinde tutan, korkuları olan, kendi kendilerini eleştiren ve bağımlı olmayı tercih eden depresif kişilik özelliklerine sahip olduklarını göstermektedir.

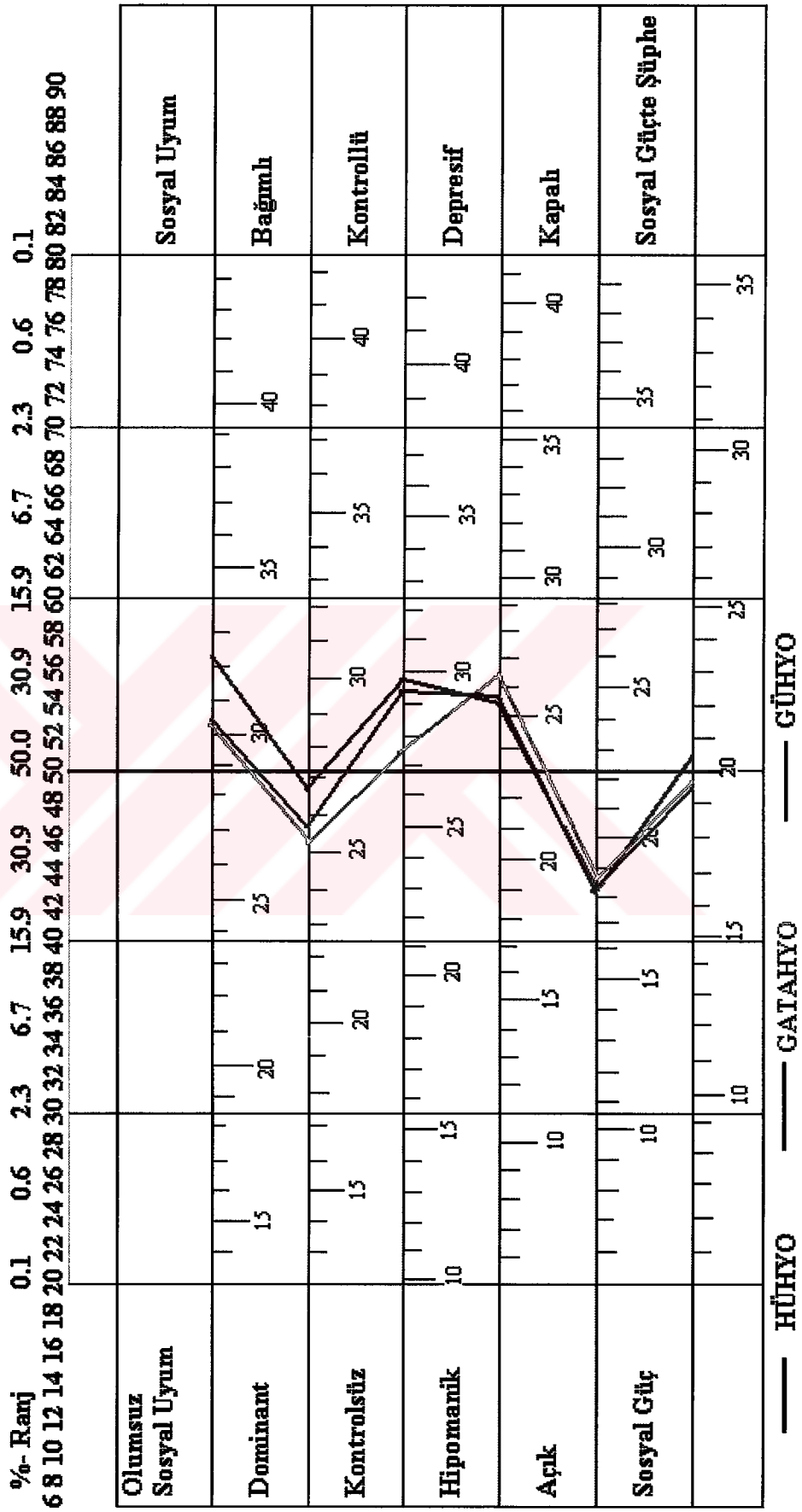
Açık-Kapalı alt ölçekte öğrencilerin $\bar{X}=18.43$ değer aldıkları ve bu da bize öğrencilerin açık alt ölçeğin kişilik özelliklerine yani öğrencilerin sevgi duygularını gösteren, çevresine itimat eden ve verici özelliklere sahip olduklarını göstermektedir.

Sosyal Güç-Sosyal Güçte Şüphe alt ölçeğinde öğrencilerin ortalama değeri ile ($\bar{X}=20.04$), ölçeğin ortalama değeri ($\bar{X}=20.00$) benzerdir. Bu durumda bütün öğrenciler için kendilerini başkaları ile beraber olmaktan hoşlanan, karşı cinsle rahat ilişki kurabilen, kurduğu ilişkileri sürdürebilen, yaratıcı bireyler olarak algıladıkları söylenebilir.

Çizelge 4.3. HÜHYO, GATAHYO ve GÜHYO Öğrencilerinin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Dağılımı

Alt Ölçekler	Öğrenci Grupları	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	F Değeri	P
Sosyal Uyum Olumsuz Sosyal Uyum	HÜHYO	32.12	6.23	0.60	2.617	0.075
	GATAHYO	30.26	6.98	0.65		
	GÜHYO	30.39	5.77	0.77		
Dominant Bağımlı	HÜHYO	26.71	4.70	0.45	1.795	0.168
	GATAHYO	25.39	5.97	0.56		
	GÜHYO	25.88	4.56	0.61		
Kontrol Kontrolsüz	HÜHYO	29.87	5.14	0.49	4.934	0.008
	GATAHYO	27.58	6.27	0.58		
	GÜHYO	29.52	5.57	0.74		
Hipomanik Depresif	HÜHYO	25.56	5.90	0.57	0.746	0.475
	GATAHYO	26.44	6.12	0.57		
	GÜHYO	25.61	5.20	0.70		
Açık Kapalı	HÜHYO	18.33	6.29	0.61	0.094	0.910
	GATAHYO	18.62	5.85	0.55		
	GÜHYO	18.25	5.94	0.79		
Sosyal Güç Sosyal Güçte Şüpheli	HÜHYO	20.55	4.33	0.42	1.000	0.369
	GATAHYO	19.81	5.41	0.50		
	GÜHYO	19.52	5.10	0.68		

Grafik 4.2. HÜHYO, GATAHYO ve GÜHYO Öğrencilerinin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Profili

Çizelge 4.3 ve Grafik 4.2’de HÜHYO, GATAHYO ve GÜHYO öğrencilerinin kendilerini algılamalarıyla ilgili alt ölçek puan ortalamalarının dağılımı yer almaktadır.

Sosyal Uyum-Olumsuz Sosyal Uyum alt ölçeğinde HÜHYO öğrencilerinin $\bar{X}=32.12$ değer aldıkları, GATAHYO ($\bar{X}=30.26$) ve GÜHYO ($\bar{X}=30.39$) öğrencilerinin birbirlerine çok yakın ortalama değer aldıkları, her üç okuldaki öğrencilerin de olumlu sosyal uyum içinde oldukları görülmektedir. Bununla birlikte, HÜHYO öğrencilerinin diğer iki okula göre daha olumlu sosyal uyum içinde oldukları söylenebilir.

Dominant-Bağımlı alt ölçeğinde, HÜHYO öğrencilerinin $\bar{X}=26.71$, GATAHYO öğrencilerinin $\bar{X}=25.39$ ve GÜHYO öğrencilerinin $\bar{X}=25.88$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda her üç okulda okuyan öğrencilerin dominant kişilik özelliklerine sahip oldukları söylenebilir. Ancak diğer iki okula göre HÜHYO öğrencilerinin daha az, GATAHYO’u öğrencilerinin diğer iki okulun öğrencilerine göre daha fazla dominant kişilik özellikleri gösterdikleri de görülmektedir.

Kontrol-Kontrolsüz alt ölçeğinde HÜHYO öğrencileri ($\bar{X}=29.87$) ile GÜHYO öğrencilerinin ($\bar{X}=29.52$) birbirine yakın ortalama değer aldıkları, GATAHYO öğrencilerinin ise $\bar{X}=27.58$ değer aldığı saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin kontrollü kişilik özelliklerine sahip oldukları söylenebilir. Ancak GATAHYO ($F=4.934$; $P=0.008$) öğrencilerinin diğer iki okulun öğrencilerine göre ölçeğin orta değerine daha yakın oldukları görülmektedir.

Hipomanik-Depresif alt ölçeğinde HÜHYO öğrencileri ($\bar{X}=25.56$) ile GÜHYO öğrencilerinin ($\bar{X}=25.61$) birbirine yakın ortalama değer aldıkları, GATAHYO öğrencilerinin ise $\bar{X}=26.44$ değer aldığı saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin depresif kişilik özelliklerine sahip olduklarını söyleyebiliriz. Ancak GATAHYO öğrencilerinin diğer iki okulun öğrencilerine göre daha depresif kişilik özellikleri gösterdikleri de görülmektedir.

Açık-Kapalı alt ölçeğinde HÜHYO öğrencileri ($\bar{X}=18.33$), GATAHYO öğrencileri ($\bar{X}=18.62$) ve GÜHYO öğrencilerinin ($\bar{X}=18.25$) birbirlerine yakın ortalama değer aldıkları saptanmıştır. Bütün öğrencilerin açık kişilik özelliklerine sahip olduklarını söyleyebiliriz.

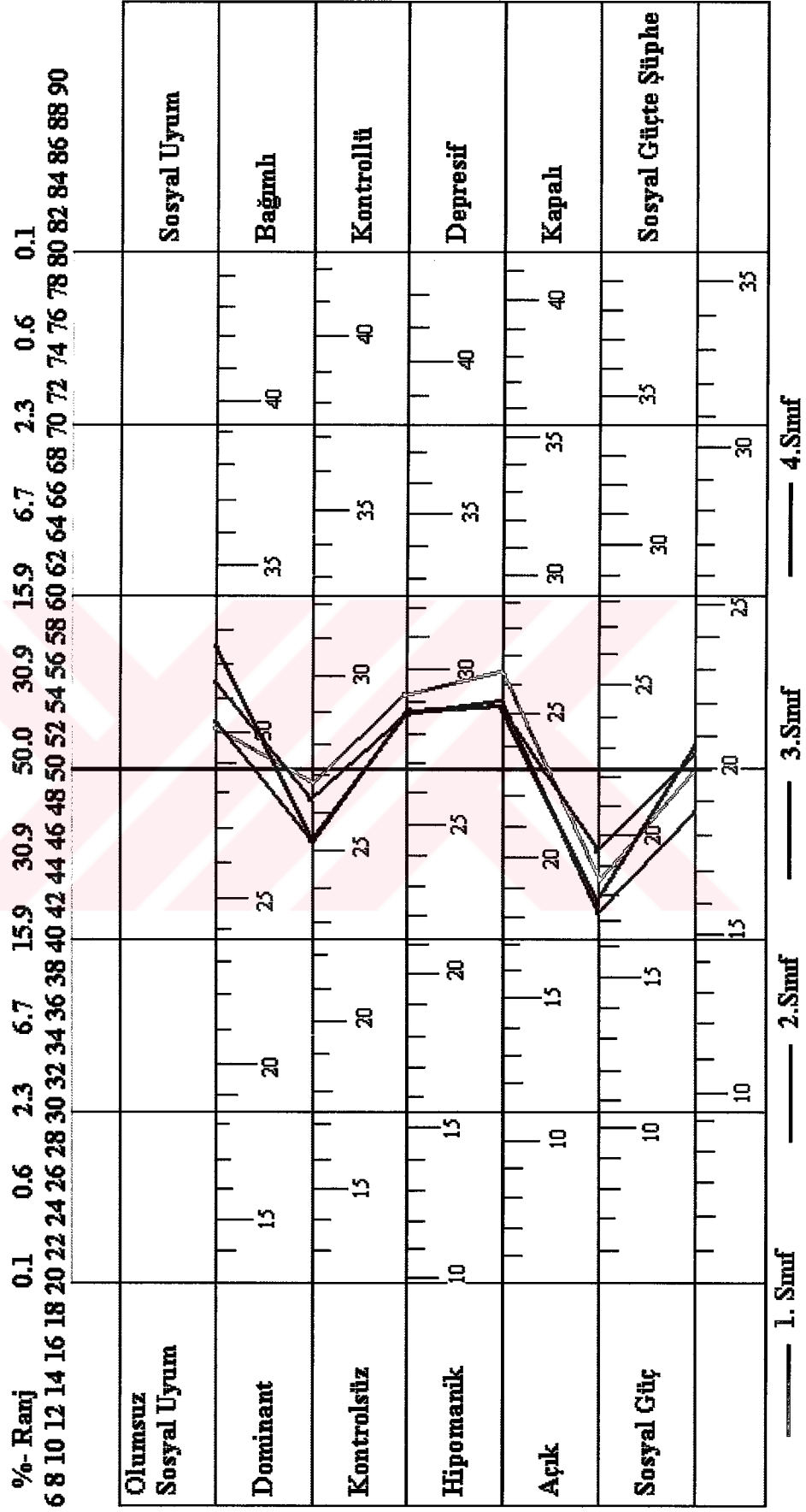
Sosyal Güç-Sosyal Güçte Şüphe alt ölçeğinde HÜHYO ($\bar{X}=20.55$), GATAHYO ($\bar{X}=19.81$) ve GÜHYO ($\bar{X}=19.52$) öğrencileri birbirlerine ve ölçeğin ortalama değeri ($\bar{X}=20.00$) ile yakın ortalama değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrenciler için kendilerini başkaları ile beraber olmaktan hoşlanan, karşı cinsle rahat ilişki kurabilen, kurduğu ilişkileri sürdürebilen, yaratıcı bireyler olarak algıladıklarını söyleyebiliriz.

Bu bulgular doğrultusunda üç okulda da okuyan öğrenciler için olumlu sosyal uyum içinde, dominant, kontrollü, depresif ve açık kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir. Dikkat edilecek olursa, öğrencilerin grafik 2'deki alt ölçeklerden aldıkları puan ortalamaları bir önceki öğrencilerin toplu değerlendirildiği grafik 1 ile paralellik göstermektedir. HÜHYO öğrencilerinin diğer iki okula göre daha olumlu sosyal uyum içinde, 2. alt ölçekte ortalamaya daha yakın değer aldıkları, GATAHYO öğrencilerinin diğer iki okulun öğrencilerine göre daha dominant, depresif oldukları ve 3. alt ölçekte ortalamaya yakın değer aldıkları görülmektedir. Her üç okul öğrencilerinin de açık-kapalılık alt ölçeğinden birbirlerine yakın ortalama değer aldıkları ve açık kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Çizelge 4.4. Tüm Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Sınıflara Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Öğrencilerin Sınıfları	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	F Değeri	P
Sosyal Uyum Olumsuz Sosyal Uyum	I. Sınıf (n:86)	30.08	6.23	0.67	2.420	0.066
	II. Sınıf (n:70)	31.47	6.81	0.81		
	III. Sınıf (n:63)	30.16	6.65	0.84		
	IV. Sınıf (n:60)	32.68	6.14	0.79		
Dominant Bağımlı	I. Sınıf	26.93	4.87	0.53	2.309	0.077
	II. Sınıf	26.44	5.50	0.66		
	III. Sınıf	25.10	5.55	0.70		
	IV. Sınıf	25.10	4.98	0.64		
Kontrol Kontrolsüz	I. Sınıf	29.19	5.74	0.62	0.149	0.930
	II. Sınıf	28.60	4.97	0.59		
	III. Sınıf	28.83	6.39	0.80		
	IV. Sınıf	28.72	6.22	0.80		
Hipomanik Depresif	I. Sınıf	26.55	5.32	0.57	0.702	0.551
	II. Sınıf	25.47	5.12	0.61		
	III. Sınıf	26.17	6.51	0.82		
	IV. Sınıf	25.33	6.68	0.86		
Açık Kapalı	I. Sınıf	18.86	6.40	0.69	2.167	0.092
	II. Sınıf	17.21	5.19	0.62		
	III. Sınıf	19.68	5.96	0.75		
	IV. Sınıf	17.93	6.30	0.81		
Sosyal Güç Olumsuz Sosyal Güç	I. Sınıf	20.00	5.14	0.55	2.043	0.108
	II. Sınıf	18.93	4.67	0.56		
	III. Sınıf	20.41	5.06	0.64		
	IV. Sınıf	20.98	4.76	0.61		

Grafik 4.3. Tüm Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Sınıflara Göre Profili

Çizelge 4.4 ve Grafik 4.3’de tüm öğrencilerin kendilerini algılamalarıyla ilgili alt ölçek puan ortalamalarının sınıflara göre dağılımı yer almaktadır.

Sosyal Uyum-Olumsuz Sosyal Uyum alt ölçeğinde I. sınıf öğrencileri ($\bar{X}=30.08$) ile III. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=30.16$) birbirine yakın değer aldıkları, II. sınıf öğrencilerinin $\bar{X}=31.47$ değer ve IV. sınıf öğrencilerinin ise $\bar{X}=32.68$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün sınıflarda okuyan öğrencilerin olumlu sosyal uyum içinde oldukları görülmektedir. Ancak IV. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflarda okuyan öğrencilere göre daha sosyal uyum içinde oldukları da görülmektedir.

Dominant-Bağımlı alt ölçekte I. ($\bar{X}=26.93$) ve II. ($\bar{X}=26.44$) sınıflarda okuyan öğrencilerin birbirlerine çok yakın ortalama değer aldıkları, III. ($\bar{X}=25.10$) ve IV. ($\bar{X}=25.10$) sınıf öğrencilerinin ise aynı ortalama değeri aldıkları saptanmıştır. Bütün sınıflarda okuyan öğrencilerin dominant kişilik özelliklerine sahip oldukları, ancak III. ve IV. sınıf öğrencilerinin diğer iki sınıfa göre daha dominant kişilik özellikleri taşıdıkları görülmektedir.

Kontrol-Kontrollsüz alt ölçekte II. sınıf ($\bar{X}=28.60$), III. sınıf ($\bar{X}=28.83$) ve IV. sınıf ($\bar{X}=28.72$) öğrencilerinin birbirlerine çok yakın ortalama değer aldıkları, I. sınıf öğrencilerinin ise $\bar{X}=29.19$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin kontrollü kişilik özelliklerine sahip oldukları, ancak I. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflarda okuyan öğrencilere göre daha kontrollü oldukları görülmektedir.

Hipomanik-Depresif alt ölçekte I. sınıf öğrencileri ($\bar{X}=26.55$) ile III. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=26.17$), II. sınıf öğrencileri ($\bar{X}=25.47$) ile de IV. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=25.33$) birbirine yakın ortalama değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin depresif kişilik özelliklerine sahip oldukları söylenebilir. Ancak I. ve III. sınıf öğrencilerinin diğer iki sınıfın öğrencilerine göre daha depresif oldukları da görülmektedir.

Açık-Kapalı alt ölçekte II. sınıf ($\bar{X}=17.21$) ve IV. sınıf ($\bar{X}=17.93$) öğrencilerinin birbirine yakın ortalama değer aldıkları, I. sınıf öğrencilerinin $\bar{X}=18.86$, III. sınıf öğrencilerinin de $\bar{X}=19.68$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün sınıflarda okuyan öğrencilerin açık kişilik özelliklerini taşıdıkları,

ancak II. ile IV. sınıf öğrencilerinin diğer iki sınıfa göre daha çok açık kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Sosyal Güç-Sosyal Güçte Şüphe alt ölçeğinde I. Sınıf $\bar{X}=20.00$, III. sınıf $\bar{X}=20.41$ ve II. sınıf öğrencilerinin $\bar{X}=18.93$ değer aldığı saptanmıştır. Bu durumda bu öğrenciler için sosyal güç kişilik özelliklerine sahip oldukları, IV. sınıf öğrencilerinin ise $\bar{X}=20.98$ değer aldığı ve sosyal güçte şüphe kişilik özellikleri taşıdıkları saptanmıştır.

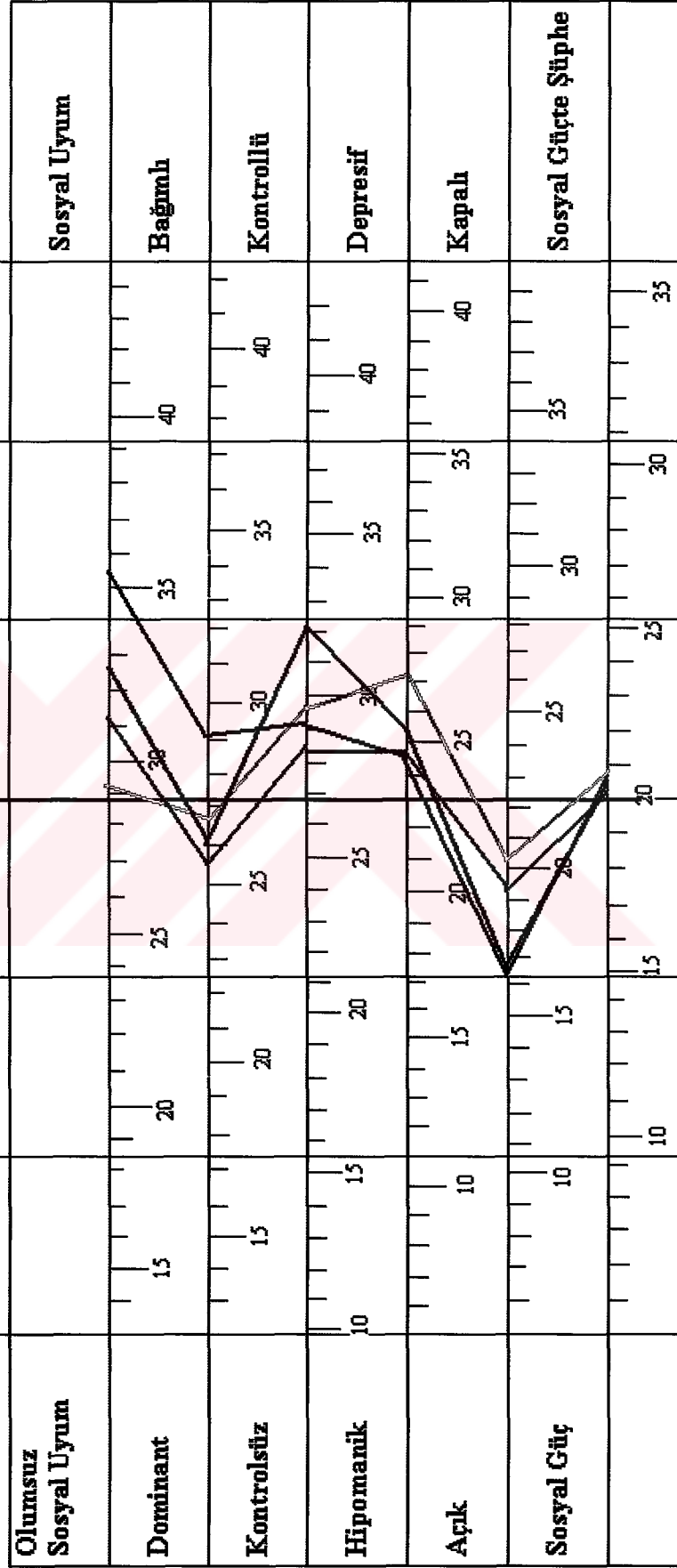

Çizelge 4.5. HÜHYO Öğrencilerinin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Sınıflara Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Öğrencilerin Sınıfları	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	F Değeri	P
Sosyal Uyum Olumsuz Sosyal Uyum	I. Sınıf (n:30)	29.17	6.31	1.15	5.767	0.001
	II. Sınıf (n:21)	35.43	4.30	0.94		
	III. Sınıf (n:30)	31.23	7.05	1.29		
	IV. Sınıf (n:27)	33.81	4.80	0.92		
Dominant Bağımlı	I. Sınıf	26.83	4.47	0.82	2.649	0.053
	II. Sınıf	29.05	4.26	0.93		
	III. Sınıf	25.53	5.20	0.95		
	IV. Sınıf	26.07	4.25	0.82		
Kontrol Kontrolsüz	I. Sınıf	29.77	4.15	0.76	2.524	0.062
	II. Sınıf	29.14	5.58	1.22		
	III. Sınıf	28.53	5.86	1.07		
	IV. Sınıf	32.04	4.46	0.86		
Hipomanik Depresif	I. Sınıf	27.13	5.35	0.98	1.066	0.367
	II. Sınıf	24.62	4.92	1.07		
	III. Sınıf	24.80	6.37	1.16		
	IV. Sınıf	25.37	6.57	1.26		
Açık Kapalı	I. Sınıf	20.23	6.33	1.16	2.722	0.048
	II. Sınıf	16.33	4.61	1.00		
	III. Sınıf	19.40	6.63	1.21		
	IV. Sınıf	16.59	6.39	1.23		
Sosyal Güç Sosyal Güçte Şüphe	I. Sınıf	20.93	4.81	0.88	0.223	0.880
	II. Sınıf	20.86	3.72	0.81		
	III. Sınıf	20.13	5.42	0.99		
	IV. Sınıf	20.33	2.76	0.53		

Grafik 4.4. HÜHYO Öğrencilerinin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Sınıflara Göre Profili

%- Ranj 0.1 0.6 2.3 6.7 15.9 30.9 50.0 30.9 15.9 6.7 2.3 0.6 0.1
6 8 10 12 14 16 18 20 22 24 26 28 30 32 34 36 38 40 42 44 46 48 50 52 54 56 58 60 62 64 66 68 70 72 74 76 78 80 82 84 86 88 90

Çizelge 4.5 ve Grafik 4.4'te HÜHYO öğrencilerinin kendilerini algılamalarıyla ilgili alt ölçek puan ortalamalarının sınıflara göre dağılımı yer almaktadır.

Sosyal Uyum-Olumsuz Sosyal Uyum alt ölçeğinde I. sınıf öğrencileri $\bar{X}=29.17$, II. sınıf öğrencileri $\bar{X}=35.43$, III. sınıf öğrencileri $\bar{X}=31.23$ ve IV. sınıf öğrencilerinin ise $\bar{X}=33.81$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda I. sınıf öğrencilerinin olumsuz sosyal uyum kişilik özelliklerine (çekici değil, sevimsiz, kendi istediğini yapamayan, güzel görünmeye değer vermeyen) sahip oldukları görülmektedir. Diğer üç sınıfta okuyan öğrencilerin ise olumlu sosyal uyum kişilik özelliklerine (çekici, sevimli, istediğini yapabilen, güzel görünmeye dikkat eden) sahip oldukları saptanmıştır. Ancak bu üç sınıf içinde de II. sınıf öğrencilerinin diğer iki sınıfa göre daha olumlu sosyal uyum içinde oldukları, IV. sınıf öğrencilerinin de III. sınıf öğrencilerine göre daha olumlu sosyal uyum içinde oldukları belirlenmiştir.

Dominant-Bağımlı alt ölçekte I. sınıf öğrencileri $\bar{X}=26.83$, III. sınıf öğrencileri $\bar{X}=25.53$ ve IV. sınıf öğrencilerinin $\bar{X}=26.07$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu üç sınıfta okuyan öğrencilerin dominant kişilik özelliklerine (ilişki kurulması zor, başkalarına emretmekten hoşlanan, iyi rol yapabilen, sık sık başkaları ile tartışan) sahip oldukları görülmektedir. Ancak III. sınıf öğrencilerinin diğer iki sınıf öğrencilerine göre daha dominant oldukları, IV. sınıf öğrencilerinin de I. sınıf öğrencilerine göre daha dominant oldukları görülmektedir. II. sınıf öğrencilerinin ise $\bar{X}=29.05$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu öğrencilerin bağımlı kişilik özelliklerine (sabırlı, ilişki kurabilen, uyumlu, emretmekten hoşlanmayan, rol yapmasını sevmeyen) sahip oldukları görülmektedir.

Kontrol-Kontrollsüz alt ölçekte I. sınıf ($\bar{X}=29.77$), II. sınıf ($\bar{X}=29.14$) ve III. sınıf ($\bar{X}=28.53$) öğrencilerinin birbirlerine yakın ortalama değer aldıkları, IV. sınıf öğrencilerinin ise $\bar{X}=32.04$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin kontrollü kişilik özelliklerine (para harcamada kontrollü, düzenli, rahat hareket edemeyen) sahip oldukları, ancak IV. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflarda okuyan öğrencilere göre daha kontrollü oldukları görülmektedir.

Hipomanik-Depresif alt ölçekte II. sınıf öğrencileri ($\bar{X}=24.62$), III. sınıf öğrencileri ($\bar{X}=24.80$) ve IV. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=25.37$) birbirine yakın ortalama

değer aldıkları, I. sınıf öğrencilerinin de $\bar{X}=27.13$ değer aldığı saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin depresif kişilik özelliklerine (kızgınlıklarını içinde tutan, korkuları olan, kendi kendilerini eleştiren, bağımlı olmayı tercih eden) sahip oldukları ancak I. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre daha depresif kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Açık-Kapalı alt ölçekte I. sınıf ($\bar{X}=20.23$) ve III. sınıf ($\bar{X}=19.40$) öğrencilerinin birbirine yakın ortalama değer aldıkları, II. sınıf ($\bar{X}=16.33$) ile de IV. sınıf ($\bar{X}=16.59$) öğrencilerinin birbirine yakın ortalama değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün sınıflarda okuyan öğrencilerin açık kişilik özelliklerini (sevgi duygularını gösteren, çevresine itimat eden ve verici) taşıdıkları, ancak II. sınıf ile IV. sınıf öğrencilerinin ($F=2.722$; $P=0.048$) diğer iki sınıfa göre daha açık kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

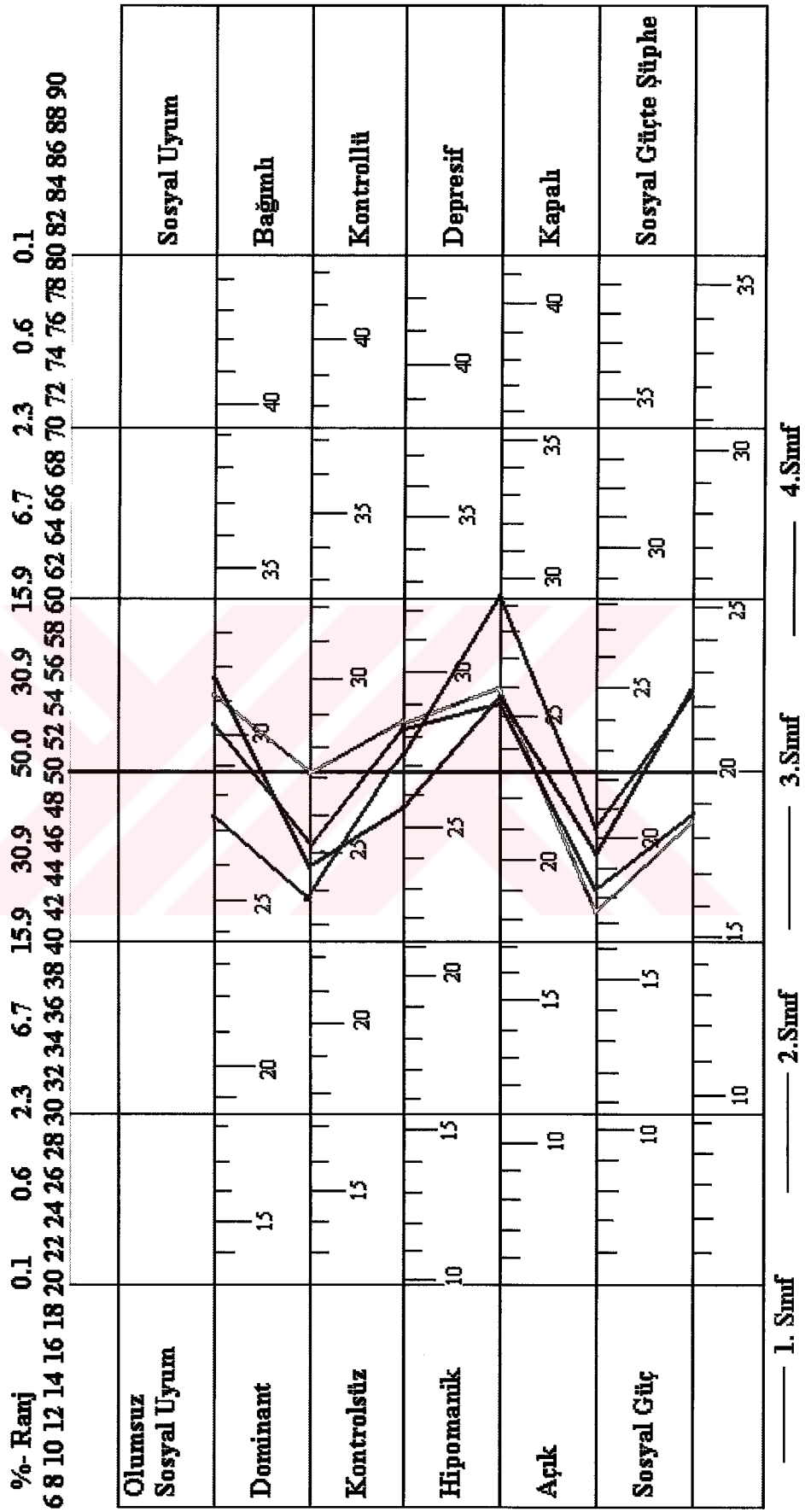
Sosyal Güç-Sosyal Güçte Şüphe alt ölçeğinde I. sınıf $\bar{X}=20.93$, II. sınıf $\bar{X}=20.86$, III. sınıf $\bar{X}=20.13$ ve IV. sınıf $\bar{X}=20.33$ öğrencilerinin değer aldıkları saptanmıştır. III. ve IV. sınıf öğrencilerinin ölçeğin ortalama değeri ($\bar{X}=20.00$) ile yakın değer aldıkları, I. ve II. sınıf öğrencilerinin ise sosyal güçte şüphe boyutunda yer aldıkları saptanmıştır.

Bu bulgular doğrultusunda HÜHYO'yu I. sınıf öğrencilerinin olumsuz sosyal uyum içinde, II. sınıf öğrencilerinin bağımlı kişilik özelliklerine sahip, IV. sınıf öğrencilerinin diğer öğrencilere göre daha kontrollü, I. sınıf öğrencilerinin diğer öğrencilere göre daha depresif oldukları, II. ve IV. sınıf öğrencilerinin daha açık kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Çizelge 4.6. GATAHYO Öğrencilerinin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Sınıflara Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Öğrencilerin Sınıfları	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	F Değeri	P
Sosyal Uyum Olumsuz Sosyal Uyum	I. Sınıf (n:36)	31.11	6.96	1.16	1.817	0.148
	II. Sınıf (n:31)	30.13	7.22	1.30		
	III. Sınıf (n:21)	27.29	6.00	1.31		
	IV. Sınıf (n:27)	31.59	7.13	1.37		
Dominant Bağımlı	I. Sınıf	27.03	5.91	0.98	1.525	0.212
	II. Sınıf	25.13	5.54	0.99		
	III. Sınıf	23.86	6.62	1.44		
	IV. Sınıf	24.70	5.82	1.12		
Kontrol Kontrolsüz	I. Sınıf	28.50	6.40	1.07	1.425	0.239
	II. Sınıf	28.45	5.16	0.93		
	III. Sınıf	27.33	7.11	1.55		
	IV. Sınıf	25.56	6.41	1.23		
Hipomanik Depresif	I. Sınıf	26.00	5.84	0.97	1.916	0.131
	II. Sınıf	25.58	3.81	0.68		
	III. Sınıf	29.29	7.08	1.54		
	IV. Sınıf	25.81	7.42	1.43		
Açık Kapalı	I. Sınıf	17.47	6.24	1.04	1.256	0.293
	II. Sınıf	18.10	5.52	0.99		
	III. Sınıf	20.14	5.62	1.23		
	IV. Sınıf	19.56	5.80	1.12		
Sosyal Güç Sosyal Güçte Şüpheli	I. Sınıf	18.56	5.24	0.87	3.191	0.026
	II. Sınıf	18.74	4.68	0.84		
	III. Sınıf	20.33	5.03	1.10		
	IV. Sınıf	22.30	6.03	1.16		

Grafik 4.5. GATAHYO Öğrencilerinin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Sınıflara Göre Profili

Çizelge 4.6 ve Grafik 4.5'te GATAHYO öğrencilerinin kendilerini algılamalarıyla ilgili alt ölçek puan ortalamalarının sınıflara göre dağılımı yer almaktadır.

Sosyal Uyum-Olumsuz Sosyal Uyum alt ölçeğinde I. sınıf öğrencileri $\bar{X}=31.11$, II. sınıf öğrencileri $\bar{X}=30.13$, III. sınıf öğrencileri $\bar{X}=27.29$ ve IV. sınıf öğrencilerinin ise $\bar{X}=31.59$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda III. sınıf öğrencilerinin olumsuz sosyal uyum diğer üç sınıf öğrencilerinin ise olumlu sosyal uyum kişilik özelliklerine sahip oldukları belirlenmiştir.

Dominant-Bağımlı alt ölçekte I. sınıf öğrencilerinin $\bar{X}=27.03$, II. sınıf öğrencilerinin $\bar{X}=25.13$, III. sınıf öğrencilerinin $\bar{X}=23.86$ ve IV. sınıf öğrencilerinin $\bar{X}=24.70$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu dört sınıfta okuyan öğrencilerin dominant kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir. Ancak I. sınıf öğrencilerinin diğer üç sınıfa göre daha az dominant, III. sınıf öğrencilerinin de diğer üç sınıfa göre daha çok dominant kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Kontrol-Kontrolsüz alt ölçekte I. sınıf ($\bar{X}=28.50$) ve II. sınıf ($\bar{X}=28.45$) öğrencilerinin birbirine yakın değer aldıkları, III. sınıf öğrencilerinin ise $\bar{X}=27.33$ değer aldıkları belirlenmiştir. Bu üç sınıfta okuyan öğrenciler kontrollü kişilik özelliklerine sahip oldukları ancak III. sınıf öğrencilerinin diğer öğrencilerine göre daha kontrollü oldukları görülmektedir. IV. sınıf öğrencilerinin $\bar{X}=25.56$ değer aldıkları, bu durumda bu öğrencilerin kontrolsüz kişilik özelliklerine (para harcamada kontrolsüz, hesabını bilmez, düzensiz, rahat) sahip oldukları saptanmıştır.

Hipomanik-Depresif alt ölçekte I. sınıf ($\bar{X}=26.00$), II. Sınıf ($\bar{X}=25.58$) ve IV. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=25.81$) birbirine yakın ortalama değer aldıkları, III. sınıf öğrencilerinin ise $\bar{X}=29.29$ değer aldığı saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin depresif kişilik özelliklerine sahip oldukları ancak III. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre daha depresif kişilik özelliklerine sahip olduğu görülmektedir.

Açık-Kapalı alt ölçekte I. sınıf ($\bar{X}=17.47$) ve II. sınıf ($\bar{X}=18.10$) öğrencilerinin birbirine yakın ortalama değer aldıkları, III. sınıf ($\bar{X}=20.14$) ile IV. sınıf ($\bar{X}=19.56$) öğrencilerinin de birbirine yakın ortalama değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün sınıflarda okuyan öğrencilerin açık kişilik özelliklerini taşıdıkları, ancak I. ve

II. sınıf öğrencilerinin diğer iki sınıfa göre daha açık kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Sosyal Güç-Sosyal Güçte Şüphe alt ölçeğinde I. ($\bar{X}=18.56$) ve II. sınıf öğrencileri ($\bar{X}=18.74$) birbirine yakın ortalama değer, III. sınıf öğrencilerinin $\bar{X}=20.33$ değer aldıkları ve ölçeğin ortalama değeri ($\bar{X}=20.00$) ile yakın değer aldıkları saptanmıştır. IV. sınıf öğrencilerinin ise $\bar{X}=22.30$ değer aldıkları ($F=3.191;P=0.026$) ve sosyal güçte şüphe kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

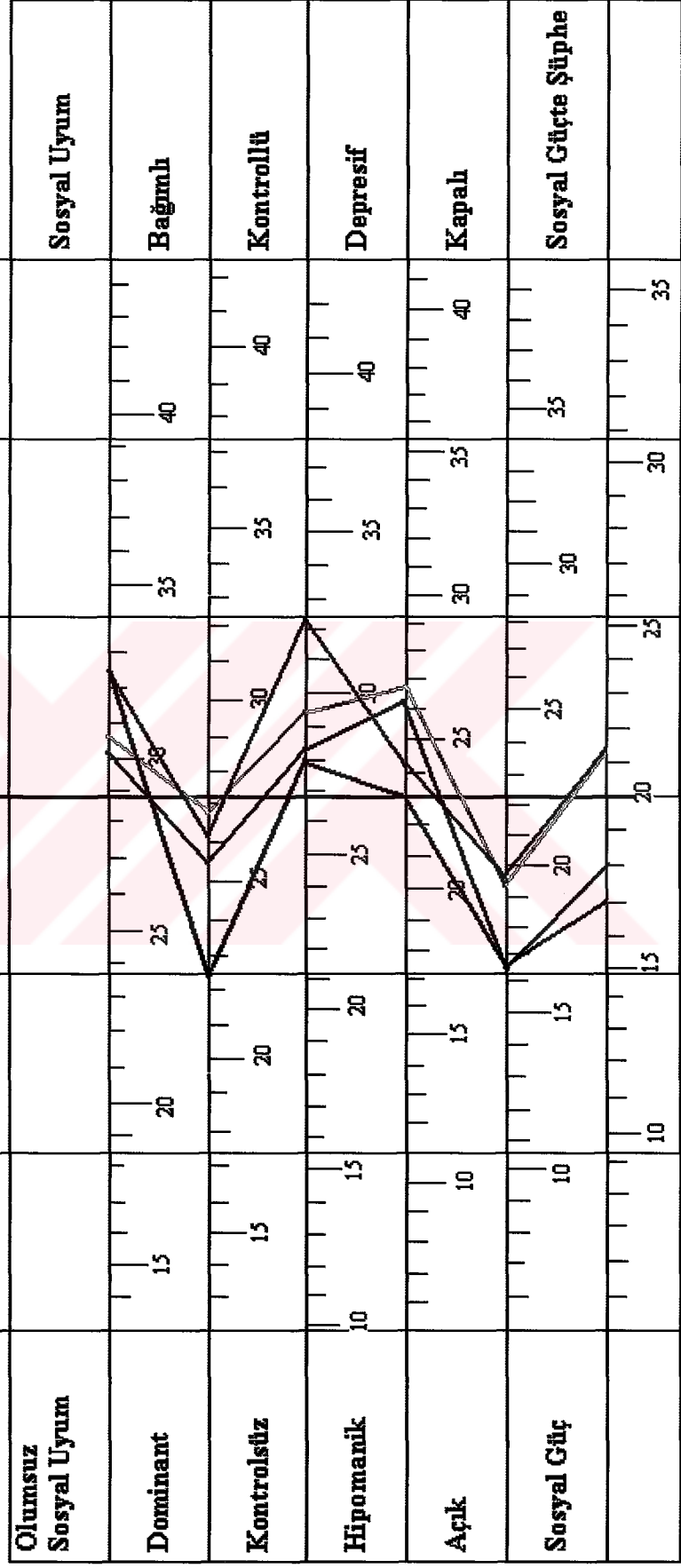
Bu bulgular doğrultusunda GATAHYO'yu III. sınıf öğrencilerinin olumsuz sosyal uyum içinde oldukları, diğer sınıflara göre daha depresif, kontrollü ve dominant, IV. sınıf öğrencilerinin kontrolsüz ve sosyal güçte şüphe kişilik özelliklerine, I. ve II. sınıf öğrencilerinin diğer iki sınıfın öğrencilerine göre daha açık kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Çizelge 4.7. GÜHYO Öğrencilerinin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Sınıflara Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Öğrencilerin Sınıfları	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	F Değeri	P
Sosyal Uyum Olumsuz Sosyal Uyum	I. Sınıf (n:20)	29.60	4.48	1.10	1.209	0.316
	II. Sınıf (n:18)	29.17	6.80	1.60		
	III. Sınıf (n:12)	32.50	5.28	1.53		
	IV. Sınıf (n:6)	32.50	6.92	2.83		
Dominant Bağımlı	I. Sınıf	26.90	3.39	0.76	1.501	0.225
	II. Sınıf	25.67	5.92	1.40		
	III. Sınıf	26.17	4.26	1.23		
	IV. Sınıf	22.50	2.81	1.15		
Kontrol Kontrolsüz	I. Sınıf	29.55	6.63	1.49	1.407	0.251
	II. Sınıf	28.22	4.02	0.95		
	III. Sınıf	32.17	5.56	1.60		
	IV. Sınıf	28.00	5.10	2.08		
Hipomanik Depresif	I. Sınıf	26.65	4.33	0.97	1.188	0.323
	II. Sınıf	26.28	7.10	1.67		
	III. Sınıf	24.17	3.54	1.02		
	IV. Sınıf	23.00	2.90	1.18		
Açık Kapalı	I. Sınıf	19.30	6.47	1.45	0.946	0.425
	II. Sınıf	16.72	5.30	1.25		
	III. Sınıf	19.58	5.16	1.49		
	IV. Sınıf	16.67	7.42	3.03		
Sosyal Güç Sosyal Güçte Şüpheli	I. Sınıf	21.20	5.03	1.13	3.161	0.032
	II. Sınıf	17.00	5.00	1.18		
	III. Sınıf	21.25	4.47	1.29		
	IV. Sınıf	18.00	4.05	1.65		

Grafik 4.6. GÜHYO Öğrencilerinin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Sınıflara Göre Profili

%- Ranj 0.1 0.6 2.3 6.7 15.9 30.9 50.0 30.9 15.9 6.7 2.3 0.6 0.1
6 8 10 12 14 16 18 20 22 24 26 28 30 32 34 36 38 40 42 44 46 48 50 52 54 56 58 60 62 64 66 68 70 72 74 76 78 80 82 84 86 88 90

— 1. Sınıf — 2. Sınıf — 3. Sınıf — 4. Sınıf

Çizelge 4.7 ve Grafik 4.6'da GÜHYO öğrencilerinin kendilerini algılamalarıyla ilgili alt ölçek puan ortalamalarının sınıflara göre dağılımı yer almaktadır.

Sosyal Uyum-Olumsuz Sosyal Uyum alt ölçeğinde I. sınıf ($\bar{X}=29.60$) ve II. sınıf öğrencileri ($\bar{X}=29.17$) birbirine yakın ortalama değer alırken, III. ($\bar{X}=32.50$) ve IV. sınıf öğrencileri ($\bar{X}=32.50$) aynı ortalama değer almışlardır. Bu durumda bütün sınıflarda okuyan öğrencilerin olumlu sosyal uyum kişilik özelliklerine sahip oldukları, ancak III. sınıf ile IV. sınıf öğrencilerinin diğer iki sınıfa göre daha olumlu sosyal uyum içinde oldukları görülmektedir.

Dominant-Bağımlı alt ölçekte I. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=26.90$), II. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=25.67$) ve III. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=26.17$) birbirine yakın ortalama değer aldıkları, IV. sınıf öğrencilerinin ise $\bar{X}=22.50$ değer aldıkları saptanmıştır. Her bir sınıfta okuyan öğrencilerin dominant kişilik özelliklerine sahip oldukları, ancak IV. sınıf öğrencilerinin diğer üç sınıfa göre daha çok dominant kişilik özellikleri taşıdıkları görülmektedir.

Kontrol-Kontrolsüz alt ölçekte II. ($\bar{X}=28.22$) ve IV. sınıf ($\bar{X}=28.00$) öğrencilerinin birbirine yakın değer aldıkları, I. sınıf öğrencilerinin $\bar{X}=29.55$ ve III. sınıf öğrencilerinin $\bar{X}=32.17$ değer aldıkları saptanmıştır. Tüm öğrencilerin kontrollü kişilik özelliklerine sahip oldukları, ancak III. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre daha kontrollü oldukları saptanmıştır.

Hipomanik-Depresif alt ölçekte I. sınıf ($\bar{X}=26.65$) ile II. sınıf öğrencileri ($\bar{X}=26.28$) birbirine yakın ortalama değer aldıkları, III. sınıf öğrencilerinin ise $\bar{X}=24.17$ değer aldığı saptanmıştır. Bu durumda bu üç sınıfta okuyan öğrencilerin depresif kişilik özelliklerine sahip oldukları, ancak I. ve II. sınıf öğrencilerinin, III. sınıf öğrencilerine göre daha çok depresif kişilik özelliklerine sahip olduğu görülmektedir. IV. sınıf öğrencilerinin ise $\bar{X}=23.00$ değer aldıkları ve ölçeğin ortalama ($\bar{X}=23.00$) değeri ile aynı değeri aldıkları saptanmıştır. Bu durumda IV. sınıf öğrencilerinin hipomanik-depresif kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Açık-Kapalı alt ölçekte I. sınıf ($\bar{X}=19.30$) ve III. sınıf ($\bar{X}=19.58$) öğrencilerinin birbirine yakın ortalama değer aldıkları, II. sınıf ($\bar{X}=16.72$) ile de IV.

sınıf ($\bar{X}=16.67$) öğrencilerinin birbirine yakın ortalama değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün sınıflarda okuyan öğrencilerin açık kişilik özelliklerini taşıdıkları, ancak II. sınıf ile IV. sınıf öğrencilerinin diğer iki sınıfa göre daha açık kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Sosyal Güç-Sosyal Güçte Şüphe alt ölçeğinde I. sınıf öğrencileri ($\bar{X}=21.20$) ile III. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=21.25$) birbirine yakın ortalama değer aldıkları saptanmıştır. I. ve III. sınıf öğrencilerinin ($F=3.161;P=0.032$) Sosyal Güçte Şüphe alt ölçeğinin kişilik özelliklerine sahip oldukları görülürken, II. sınıf öğrencileri ($\bar{X}=17.00$) ile IV. sınıf öğrencileri ($\bar{X}=18.00$) birbirine yakın ortalama değer aldıkları ve sosyal güç kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

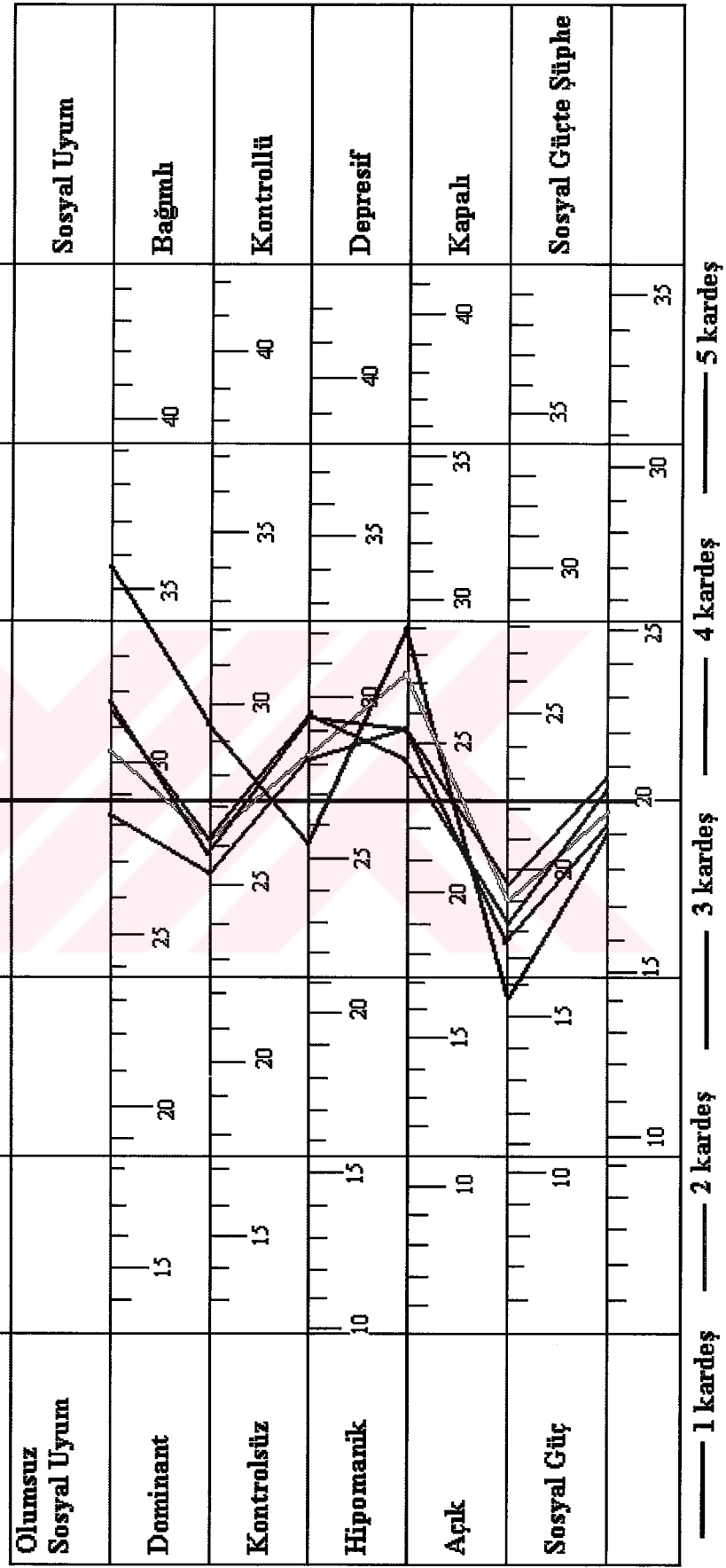
Bu bulgular doğrultusunda GÜHYO’u öğrencilerin olumlu sosyal uyum içinde oldukları, IV. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre daha dominant özellik gösterdiği, III. sınıf öğrencilerinin daha kontrolü, I. ve II. sınıf öğrencilerinin III. sınıf öğrencilerine göre daha depresif oldukları ve IV. sınıf öğrencilerin ölçeğin orta değeri ile eşit değeri aldığı, II. ve IV. sınıf öğrencilerinin daha açık ve aynı zamanda sosyal güç özelliklerine sahip oldukları, I. ve III. sınıf öğrencilerinin ise sosyal güçte şüphe kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Çizelge 4.8. Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Kardeş Sayısına Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Kardeş Sayısı	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	F Değeri	P
Sosyal Uyum Olumsuz Sosyal Uyum	1 (n: 4)	35.74	1.71	0.85	2.777	0.027
	2 (n: 95)	30.24	7.58	0.78		
	3 (n: 93)	31.92	5.57	0.58		
	4 (n: 58)	31.78	5.73	0.75		
	5 (n: 29)	28.38	6.47	1.20		
Dominant Bağımlı	1	29.50	5.69	2.84	0.638	0.636
	2	26.12	3.39	0.55		
	3	25.95	5.55	0.58		
	4	26.07	4.70	0.62		
	5	25.17	4.92	0.91		
Kontrol Kontrolsüz	1	25.50	6.86	3.43	0.957	0.432
	2	28.38	6.27	0.64		
	3	29.20	5.17	0.54		
	4	29.66	5.87	0.77		
	5	28.17	5.81	1.08		
Hipomanik Depresif	1	29.00	3.16	1.58	2.744	0.029
	2	27.31	6.00	0.62		
	3	25.39	6.02	0.62		
	4	24.52	5.48	0.72		
	5	25.55	5.01	0.93		
Açık Kapalı	1	15.75	4.65	2.32	1.034	0.390
	2	19.04	6.05	0.62		
	3	17.76	5.98	0.62		
	4	18.12	5.79	0.76		
	5	19.59	6.61	1.23		
Sosyal Güç Sosyal Güçte Şüphe	1	19.00	3.56	1.78	0.282	0.889
	2	19.84	5.16	0.53		
	3	19.30	4.84	0.50		
	4	20.28	5.31	0.70		
	5	20.76	4.18	0.78		

Grafik 4.7. Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Kardeş Sayısına Göre Profili

%- Ranj 0.1 0.6 2.3 6.7 15.9 30.9 50.0 30.9 15.9 6.7 2.3 0.6 0.1
6 8 10 12 14 16 18 20 22 24 26 28 30 32 34 36 38 40 42 44 46 48 50 52 54 56 58 60 62 64 66 68 70 72 74 76 78 80 82 84 86 88 90

Çizelge 4.8 ve Grafik 4.7’de öğrencilerin kendilerini algılamalarıyla ilgili alt ölçek puan ortalamalarının kardeş sayısına göre dağılımı yer almaktadır.

Sosyal Uyum-Olumsuz Sosyal Uyum alt ölçeğinde tek çocuk olan öğrencilerin $\bar{X}=35.74$, 2 kardeşe sahip olan öğrencilerin $\bar{X}=30.24$, 3 ($\bar{X}=31.92$) ve 4 ($\bar{X}=31.78$) kardeşe sahip öğrencilerin birbirine yakın ortalama değer, 5 ve daha fazla kardeşe sahip olan öğrencilerin ise $\bar{X}=28.38$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda tek çocuk olan öğrencilerin diğerlerine göre daha sosyal uyum içinde oldukları, 5 ve daha fazla kardeşe sahip olan öğrencilerin ise ($F=2.777$; $P=0.027$) olumsuz sosyal uyum içinde oldukları saptanmıştır.

Dominant-Bağımlı alt ölçeğinde tek çocuk olan öğrenciler $\bar{X}=29.50$ değer, 2 ($\bar{X}=26.12$), 3 ($\bar{X}=25.95$) ve 4 ($\bar{X}=26.07$) kardeşe sahip öğrencilerin birbirine yakın ortalama değer, 5 ve daha fazla kardeşe sahip olan öğrencilerin ise $\bar{X}=25.17$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda tek çocuk olan öğrencilerin bağımlı kişilik özelliklerine sahip oldukları diğer öğrencilerin dominant kişilik özelliklerine sahip oldukları ancak 5 ve daha fazla kardeşe sahip olan öğrencilerin diğerlerine göre daha dominant oldukları görülmektedir.

Kontrol-Kontrolsüz alt ölçeğinde tek çocuk olan öğrencilerin $\bar{X}=25.50$ değer, 2 kardeşe sahip olan öğrencilerin $\bar{X}=28.38$ değer, 3 ($\bar{X}=29.20$) ve 4 ($\bar{X}=29.66$) kardeşe sahip öğrencilerin birbirine yakın ortalama değer, 5 ve daha fazla kardeşe sahip olan öğrencilerin ise $\bar{X}=28.17$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda tek çocuk olan öğrencilerin kontrolsüz kişilik özelliklerine sahip oldukları diğer öğrencilerin kontrollü kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Hipomanik-Depresif alt ölçeğinde tek çocuk olan öğrencilerin $\bar{X}=29.00$ değer, 2 kardeşe sahip olan öğrencilerin $\bar{X}=27.31$ değer, 3 ($\bar{X}=25.39$) ve 5 ($\bar{X}=25.55$) kardeşe sahip öğrencilerin birbirine yakın ortalama değer, 4 kardeşe sahip olan öğrencilerin ise $\bar{X}=24.42$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin depresif kişilik özelliklerine sahip olduklarını ancak tek çocuk olan öğrencilerin ($F=2.744$; $P=0.029$) diğerlerine göre daha depresif oldukları görülmektedir.

Açık-Kapalı alt ölçeğinde tek çocuk olan öğrencilerin $\bar{X}=15.75$ değer, 2 ($\bar{X}=19.04$) ile 5 ve daha fazla ($\bar{X}=19.59$) kardeşe sahip öğrencilerin birbirine yakın ortalama değer, 3 ($\bar{X}=17.76$) ve 4 ($\bar{X}=18.12$) kardeşe sahip öğrencilerin de birbirine

yakın ortalama değeri aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin açık kişilik özelliklerine sahip olduklarını ancak tek çocuk olan öğrencilerin diğerlerine göre daha açık oldukları görülmektedir.

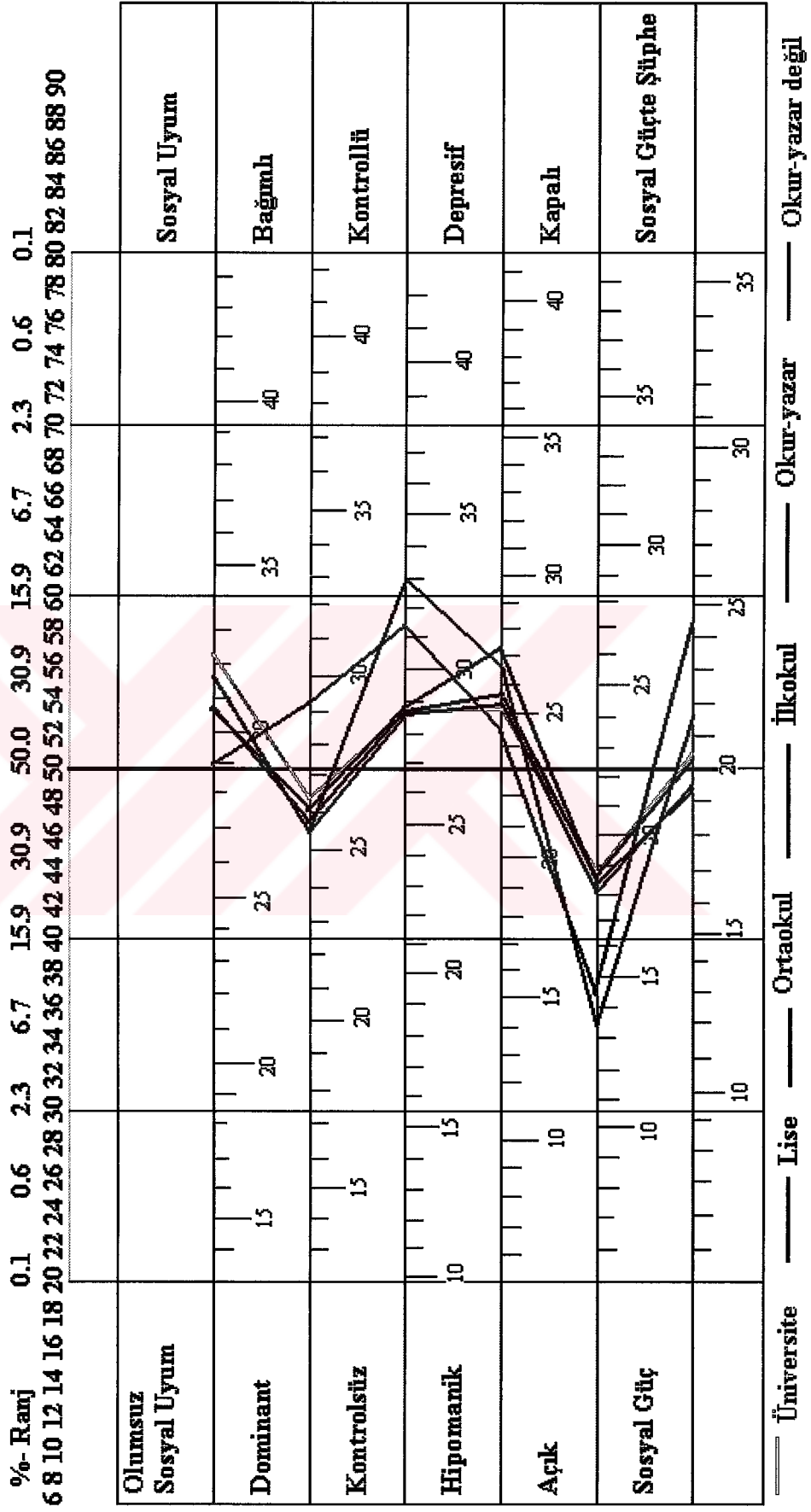
Sosyal Güç-Sosyal Güçte Şüpheli alt ölçeğinde tek çocuk olan öğrencilerin $\bar{X}=19.00$, 2 kardeş olan öğrencilerin $\bar{X}=19.84$, 3 kardeş olan öğrencilerin $\bar{X}=19.30$, 4 kardeş olan öğrencilerin $\bar{X}=20.28$, 5 ve daha fazla kardeşe sahip öğrencilerin ise $\bar{X}=20.76$ değeri aldıkları saptanmıştır. Bu durumda 5 ve daha fazla kardeşe sahip öğrencilerin sosyal güçte şüpheli kişilik özelliklerine sahip oldukları diğer öğrencilerin ise sosyal güç kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Çizelge 4.9. Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Babaların Eğitim Durumu	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	F Değeri	P
Sosyal Uyum Olumsuz Sosyal Uyum	Üniversite (n:44)	32.27	6.31	0.95	1.039	0.376
	Lise (n:74)	30.72	6.70	0.78		
	Ortaokul (n:52)	31.62	6.03	0.84		
	İlkokul (n:101)	30.39	6.87	0.68		
	Okur-Yazar (n:3)	29.00	2.00	1.15		
Dominant Bağımlı	Okur-Yazar Değil (n:5)	31.60	3.71	1.66	0.271	0.846
	Üniversite	26.48	5.75	0.87		
	Lise	26.07	5.58	0.65		
	Ortaokul	25.52	5.28	0.73		
	İlkokul	25.92	4.88	0.49		
Kontrol Kontrolsüz	Okur-Yazar	29.33	1.15	0.67	0.220	0.996
	Okur-Yazar Değil	25.40	5.03	2.25		
	Üniversite	28.73	6.02	0.91		
	Lise	28.86	5.66	0.66		
	Ortaokul	28.60	5.52	0.77		
Hipomanik Depresif	İlkokul	28.76	6.07	0.60	1.631	0.183
	Okur-Yazar	31.33	5.03	2.91		
	Okur-Yazar Değil	33.00	2.74	1.22		
	Üniversite	25.16	6.89	1.04		
	Lise	27.16	5.45	0.63		
Açık Kapalı	Ortaokul	25.25	5.53	0.77	0.193	0.901
	İlkokul	25.72	5.77	0.57		
	Okur-Yazar	24.67	2.31	1.33		
	Okur-Yazar Değil	26.60	7.89	3.53		
	Üniversite	18.93	6.99	1.05		
Sosyal Güç Sosyal Güçte Şüpheli	Lise	18.72	5.52	0.64	0.905	0.439
	Ortaokul	18.06	5.76	0.80		
	İlkokul	18.56	6.07	0.60		
	Okur-Yazar	14.67	6.43	3.71		
	Okur-Yazar Değil	13.40	5.18	2.32		
	Üniversite	20.55	4.65	0.70		
	Lise	19.28	4.95	0.58		
	Ortaokul	19.69	4.22	0.58		
	İlkokul	20.34	5.44	0.54		
	Okur-Yazar	24.33	4.16	2.40		
	Okur-Yazar Değil	21.60	4.10	1.83		

Grafik 4.8. Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Profili

Çizelge 4.9 ve Grafik 4.8’de öğrencilerin kendilerini algılamalarıyla ilgili alt ölçek puan ortalamalarının babalarının eğitim durumuna göre dağılımı yer almaktadır.

Sosyal Uyum-Olumsuz Sosyal Uyum alt ölçeğinde babaları ilkokul ($\bar{X}=30.39$) ve lise ($\bar{X}=30.72$) mezunu olan öğrencilerin ortalama değerleri ile babaları ortaokul ($\bar{X}=31.62$) mezunu ve okur-yazar olmayan ($\bar{X}=31.60$) öğrencilerin ortalama değerleri birbirine çok yakındır. Babası üniversite mezunu olan öğrencilerin $\bar{X}=32.27$ değer aldıkları, okur-yazar olanların ise $\bar{X}=29.00$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin olumlu sosyal kişilik özelliklerine sahip oldukları, ancak babası üniversite mezunu olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha olumlu sosyal uyum içinde oldukları, babası okur-yazar olan öğrencilerin ise diğer öğrencilere göre daha az sosyal uyum içinde oldukları belirlenmiştir.

Dominant-Bağımlı alt ölçekte babası üniversite ($\bar{X}=26.48$) ve lise mezunu olan öğrenciler ($\bar{X}=26.07$) daha yüksek olmakla birlikte, babası ortaokul ($\bar{X}=25.52$), ilkokul mezunu olan ($\bar{X}=25.92$) ve okur-yazar olmayan öğrencilerin ($\bar{X}=25.40$) birbirlerine yakın ortalama değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bu öğrencilerin dominant kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir. Babasının eğitimi okur-yazar olan öğrencilerin $\bar{X}=29.33$ değer aldığı ve bağımlı kişilik özelliklerine sahip oldukları belirlenmiştir.

Kontrol-Kontrolsüz alt ölçekte babasının eğitimi üniversite ($\bar{X}=28.73$), lise ($\bar{X}=28.86$), ortaokul ($\bar{X}=28.60$) ve ilkokul ($\bar{X}=28.76$) mezunu olan öğrencilerin birbirlerine çok yakın ortalama değer aldıkları, babası okur-yazar olan öğrencilerin $\bar{X}=31.33$ değer, babası okur-yazar olmayan öğrencilerin de $\bar{X}=33.00$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin kontrollü kişilik özelliklerine sahip oldukları saptanmıştır. Ancak babası okuma-yazma bilen ve okuma-yazma bilmeyen öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha kontrollü oldukları saptanmıştır.

Hipomanik-Depresif alt ölçekte babasının eğitimi üniversite ($\bar{X}=25.16$), ortaokul ($\bar{X}=25.25$), ilkokul ($\bar{X}=25.72$) ve okur-yazar olan ($\bar{X}=24.67$) öğrencilerin birbirlerine yakın ortalama değer aldıkları, babası lise mezunu olan öğrencilerin $\bar{X}=27.16$ ve babası okuma-yazma bilmeyen öğrencilerin $\bar{X}=26.60$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin depresif kişilik özelliklerine sahip

oldukları, ancak babası lise mezunu olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha depresif oldukları görülmektedir.

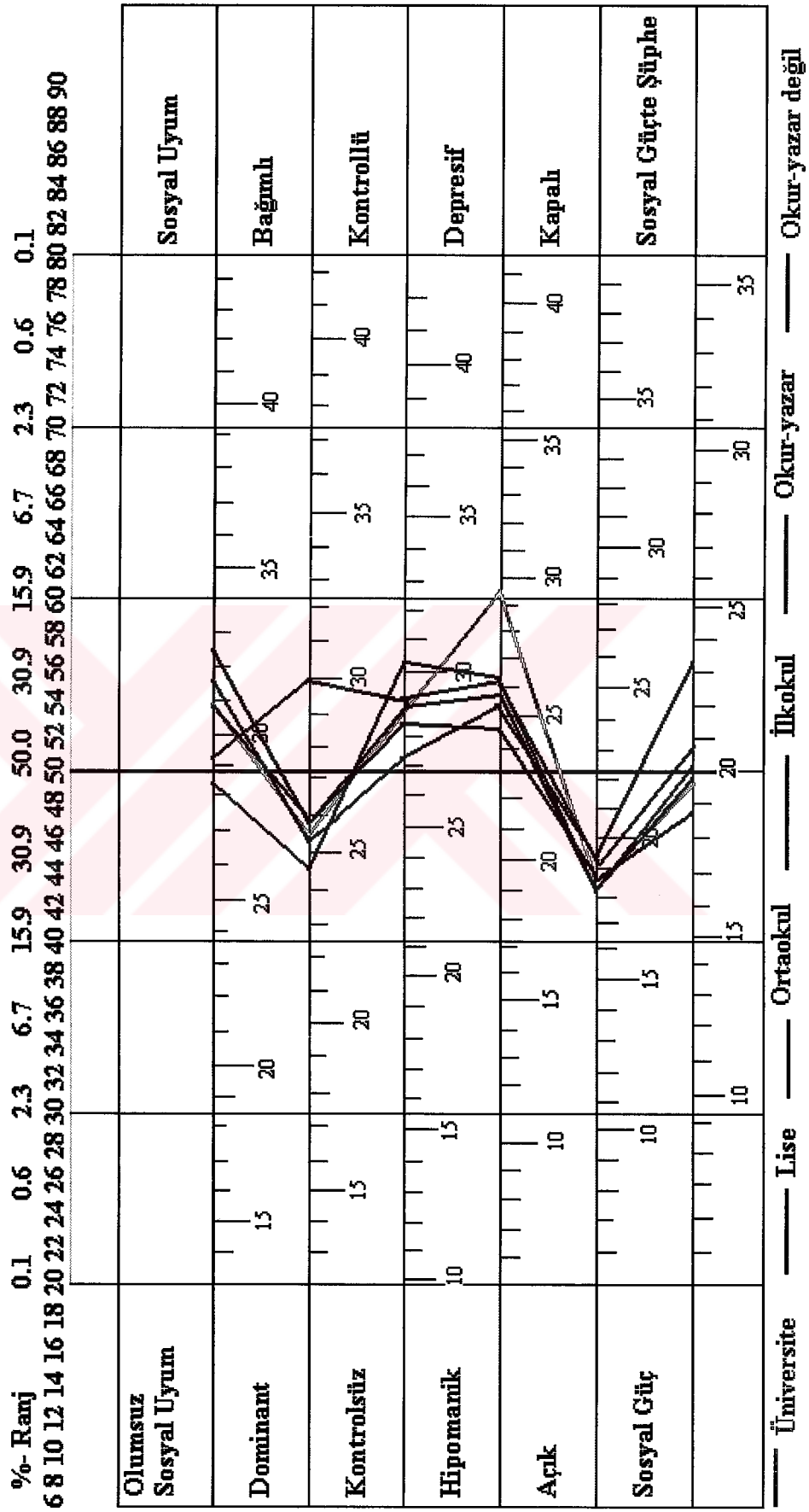
Açık-Kapalı alt ölçekte babaları üniversite ($\bar{X}=18.93$), lise ($\bar{X}=18.72$), ortaokul ($\bar{X}=18.06$) ve ilkokul ($\bar{X}=18.56$) mezunu olan öğrencilerin birbirine yakın ortalama değer aldıkları, babaları okur-yazar olan ($\bar{X}=14.67$) ve okur-yazar olmayanlarında ($\bar{X}=13.40$) birbirine yakın değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin açık kişilik özelliklerini taşıdıkları, ancak babası okur-yazar olan ve okur-yazar olmayan öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha açık kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Sosyal Güç-Sosyal Güçte Şüphe alt ölçeğinde babaları üniversite ($\bar{X}=20.55$), lise ($\bar{X}=19.28$), ortaokul ($\bar{X}=19.69$), ilkokul ($\bar{X}=20.34$) birbirlerine yakın ortalama değer ve ölçeğin ortalama değeri ($\bar{X}=20.00$) ile yakın değer aldıkları, bu durumda bu öğrenciler sosyal güç kişilik özellikleri taşıdıklarını söyleyebiliriz. Babası okur-yazar olmayan öğrencilerin $\bar{X}=21.60$ değer ve babası okur-yazar olanların $\bar{X}=24.33$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu da bize bu öğrencilerin sosyal güçte şüphe kişilik özelliklerine sahip oldukları, babası okur-yazar olan öğrencilerin, babası okur-yazar olmayan öğrencilere göre daha sosyal güçte şüphe yaşadıkları görülmektedir.

Çizelge 4.10. Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Annelerin Eğitim Durumu	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	F Değeri	P
Sosyal Uyum Olumsuz Sosyal Uyum	Üniversite	30.93	7.67	1.98	1.207	0.306
	Lise	32.56	6.81	1.06		
	Ortaokul	31.68	6.28	1.34		
	İlkokul	30.94	6.52	0.50		
	Okur-Yazar	29.13	5.66	1.46		
	Okur-Yazar Değil	28.53	4.94	1.28		
Dominant Bağımlı	Üniversite	25.47	6.17	1.60	2.090	0.067
	Lise	25.90	5.13	0.80		
	Ortaokul	25.32	4.96	1.06		
	İlkokul	25.92	5.09	0.39		
	Okur-Yazar	30.00	6.07	1.57		
	Okur-Yazar Değil	24.67	5.04	1.30		
Kontrol Kontrolsüz	Üniversite	28.93	5.85	1.51	0.531	0.753
	Lise	28.59	4.80	0.75		
	Ortaokul	27.23	5.48	1.17		
	İlkokul	28.99	5.91	0.45		
	Okur-Yazar	29.07	6.76	1.74		
	Okur-Yazar Değil	30.13	6.78	1.75		
Hipomanik Depresif	Üniversite	29.67	6.31	1.63	1.594	0.162
	Lise	24.76	5.93	0.93		
	Ortaokul	25.59	6.15	1.31		
	İlkokul	25.89	5.62	0.43		
	Okur-Yazar	26.07	6.60	1.70		
	Okur-Yazar Değil	26.27	6.13	1.58		
Açık Kapalı	Üniversite	18.40	5.67	1.46	0.162	0.976
	Lise	18.63	7.41	1.16		
	Ortaokul	19.18	4.83	1.03		
	İlkokul	18.25	5.67	0.43		
	Okur-Yazar	19.20	6.53	1.69		
	Okur-Yazar Değil	18.13	7.90	2.04		
Sosyal Güç Sosyal Güçte Şüpheli	Üniversite	19.67	5.23	1.35	2.354	0.041
	Lise	18.85	3.93	0.61		
	Ortaokul	20.91	4.94	1.05		
	İlkokul	19.81	5.02	0.38		
	Okur-Yazar	23.20	6.86	1.77		
	Okur-Yazar Değil	20.03	2.54	0.66		

Grafik 4.9. Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Profili

Çizelge 4.10 ve Grafik 4.9’da öğrencilerin kendilerini algılamalarıyla ilgili alt ölçek puan ortalamalarının annelerinin eğitim durumuna göre dağılımı yer almaktadır.

Sosyal Uyum-Olumsuz Sosyal Uyum alt ölçeğinde anneleri ilkokul ($\bar{X}=30.94$), ortaokul ($\bar{X}=31.68$) ve üniversite ($\bar{X}=30.93$) mezunu olan öğrencilerin birbirine yakın değer aldıkları, annesi lise mezunu olan öğrencilerin $\bar{X}=32.56$, okur-yazar olan öğrencilerin $\bar{X}=29.13$ ve anneleri okur-yazar olmayan öğrencilerin ise $\bar{X}=28.53$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda annesi okur-yazar olmayan öğrencilerin olumsuz sosyal uyum kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir. Diğer öğrencilerinin ise olumlu sosyal uyum kişilik özelliklerine sahip oldukları, ancak annesi lise mezunu olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha olumlu sosyal uyum içinde oldukları, annesi okur-yazar olan öğrencilerin ise diğer öğrencilere göre daha az sosyal uyum içinde oldukları belirlenmiştir.

Dominant-Bağımlı alt ölçekte anneleri üniversite ($\bar{X}=25.47$), lise ($\bar{X}=25.90$), ortaokul ($\bar{X}=25.32$) ve ilkokul mezunu olan ($\bar{X}=25.92$) öğrencilerin birbirlerine yakın ortalama değer aldıkları ve annesi okur-yazar olmayan öğrencilerin $\bar{X}=24.67$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bu öğrencilerin dominant kişilik özelliklerine sahip oldukları ancak annesi okur-yazar olmayan öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha dominant olduğu görülmektedir. Annesinin eğitimi okur-yazar olan öğrencilerin $\bar{X}=30.00$ değer aldığı ve bağımlı kişilik özelliklerine sahip oldukları belirlenmiştir.

Kontrol-KontROLSÜZ alt ölçekte annesinin eğitimi üniversite ($\bar{X}=28.93$), lise ($\bar{X}=28.59$), ilkokul ($\bar{X}=28.99$) mezunu olan ve okur-yazar olan ($\bar{X}=29.07$) öğrencilerin birbirlerine yakın ortalama değer aldıkları, annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerin $\bar{X}=27.23$, okur-yazar olmayan öğrencilerin de $\bar{X}=30.13$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin kontrollü kişilik özelliklerine sahip oldukları saptanmıştır. Ancak annesi okuma-yazma bilmeyen öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha kontrollü oldukları saptanmıştır.

Hipomanik-Depresif alt ölçekte annesinin eğitimi lise ($\bar{X}=24.76$), ortaokul ($\bar{X}=25.59$), ilkokul ($\bar{X}=25.89$) mezunu olan ve anneleri okur-yazar olan ($\bar{X}=26.07$) ile okur-yazar olmayan ($\bar{X}=26.27$) öğrencilerin birbirlerine yakın ortalama değer aldıkları, annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin $\bar{X}=29.67$ değer aldıkları

saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin depresif kişilik özelliklerine sahip oldukları, ancak annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha depresif oldukları görülmektedir.

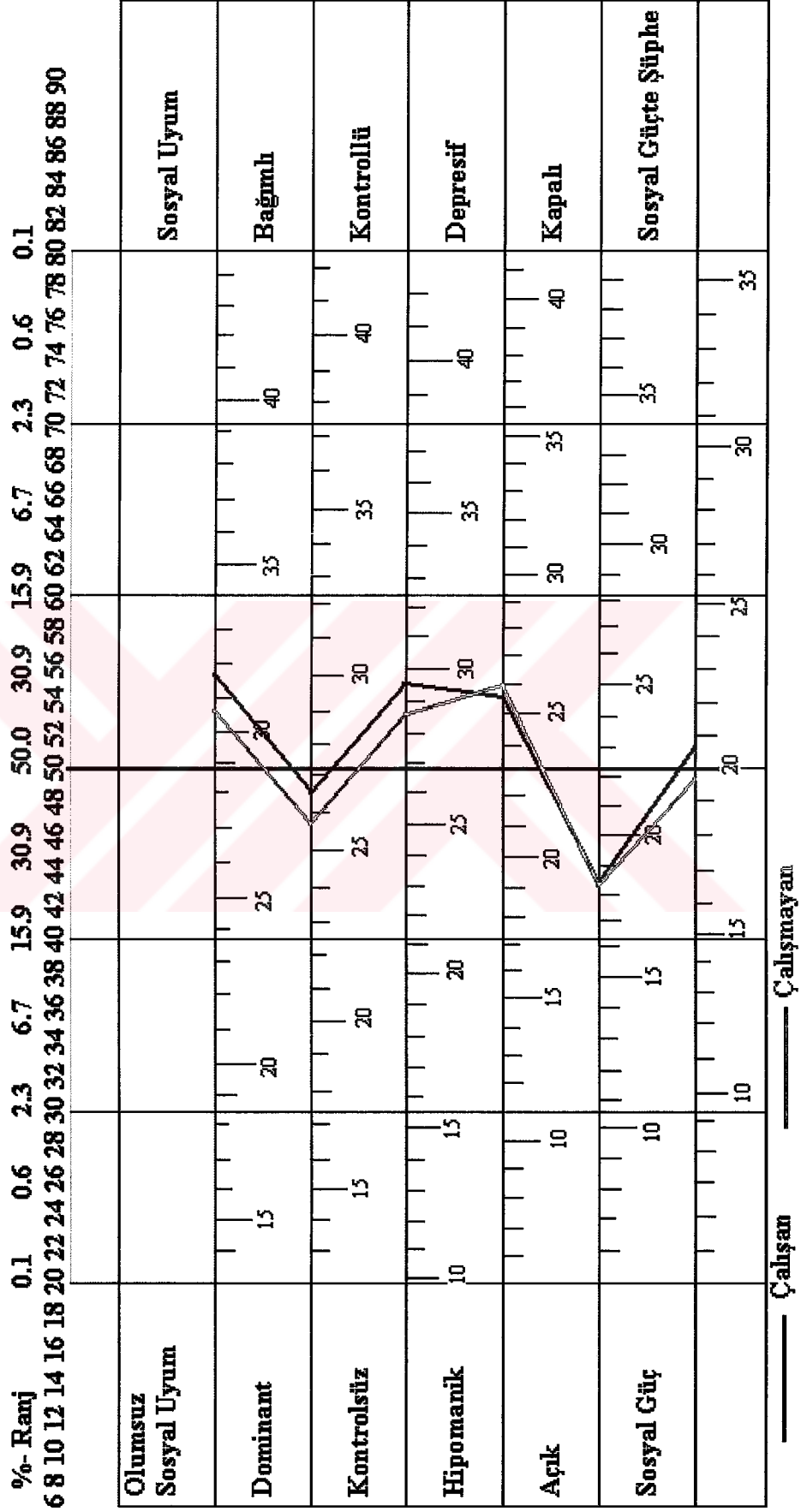
Açık-Kapalı alt ölçekte anneleri üniversite ($\bar{X}=18.40$), lise ($\bar{X}=18.63$), ilkokul ($\bar{X}=18.25$) mezunu olan ve anneleri okur-yazar olmayan ($\bar{X}=18.13$) öğrencilerin birbirine yakın ortalama değer aldıkları, anneleri ortaokul ($\bar{X}=19.18$) mezunu ve okur-yazar olan ($\bar{X}=19.20$) öğrencilerinde birbirine çok yakın ortalama değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin açık kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Sosyal Güç-Sosyal Güçte Şüphe alt ölçeğinde anneleri üniversite ($\bar{X}=19.67$), ilkokul ($\bar{X}=19.81$) mezunu olan ve annesi okur-yazar olmayan ($\bar{X}=20.03$) öğrencilerin birbirlerine yakın ortalama değer ve ölçeğin ortalama değeri ($\bar{X}=20.00$) ile yakın değer aldıkları, annesi lise mezunu olan öğrencilerin $\bar{X}=18.85$ ve ortaokul mezunu olan öğrencilerin $\bar{X}=20.91$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bu öğrenciler için sosyal güç kişilik özellikleri taşıdıkları saptanmıştır. Annesi okur-yazar olan öğrencilerin $\bar{X}=23.20$ ($F=2.354$; $P=0.041$) değer aldıkları saptanmıştır. Bu da bize bu öğrencilerin sosyal güçte şüphe kişilik özelliklerine sahip olduklarını göstermektedir.

Çizelge 4.11. Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Çalışma Durumlarına Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Öğrencilerin Çalışma Durumu	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	t Değeri	P
Sosyal Uyum	Çalışan (n:49)	31.92	6.34	0.91		
Olumsuz Sosyal Uyum	Çalışmayan (n:230)	30.81	6.54	0.43	1.080	0.725
Dominant	Çalışan	26.57	4.92	0.70		
Bağımlı	Çalışmayan	25.88	5.32	0.35	0.839	0.770
Kontrol	Çalışan	29.59	5.36	0.77		
Kontrolsüz	Çalışmayan	28.70	5.88	0.39	0.978	0.491
Hipomanik	Çalışan	25.59	6.00	0.86		
Depresif	Çalışmayan	26.00	5.84	0.39	0.447	0.879
Açık	Çalışan	18.49	6.16	0.88		
Kapalı	Çalışmayan	18.42	6.01	0.40	0.072	0.887
Sosyal Güç	Çalışan	20.71	5.17	0.74		
Sosyal Güçte Şüphe	Çalışmayan	19.89	4.91	0.32	1.056	0.687

Grafik 4.10. Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Çalışma Durumlarına Göre Profili

Çizelge 4.11 ve Grafik 4.10'da öğrencilerin kendilerini algılamalarıyla ilgili alt ölçek puan ortalamalarının çalışma durumlarına göre dağılımı yer almaktadır.

Sosyal Uyum-Olumsuz Sosyal Uyum alt ölçeğinde çalışan öğrencilerin $\bar{X}=31.92$, çalışmayan öğrencilerin ise $\bar{X}=30.81$ değer aldıkları saptanmıştır. Her iki grup öğrencilerin olumlu sosyal uyum kişilik özelliklerine sahip oldukları, ancak çalışan öğrencilerin, çalışmayan öğrencilere göre daha fazla olumlu sosyal uyum kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Dominant-Bağımlı alt ölçeğinde çalışan öğrencilerin $\bar{X}=26.57$, çalışmayan öğrencilerin ise $\bar{X}=25.88$ değer aldıkları saptanmıştır. Her iki grup öğrencilerin dominant kişilik özelliklerine sahip oldukları, ancak çalışmayan öğrencilerin çalışan öğrencilere göre daha dominant oldukları görülmektedir.

Kontrol-Kontrolsüz alt ölçeğinde çalışan öğrencilerin $\bar{X}=29.59$ değer, çalışmayan öğrencilerin $\bar{X}=28.70$ değer aldıkları saptanmıştır. Her iki grup öğrencilerin kontrollü kişilik özelliklerine sahip oldukları saptanmıştır. Ancak çalışan öğrencilerin çalışmayan öğrencilere göre daha kontrollü oldukları görülmektedir.

Hipomanik-Depresif alt ölçeğinde çalışan öğrencilerin $\bar{X}=25.59$ değer, çalışmayan öğrencilerin $\bar{X}=26.00$ değer aldıkları saptanmıştır. Her iki grup öğrencilerinin depresif kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

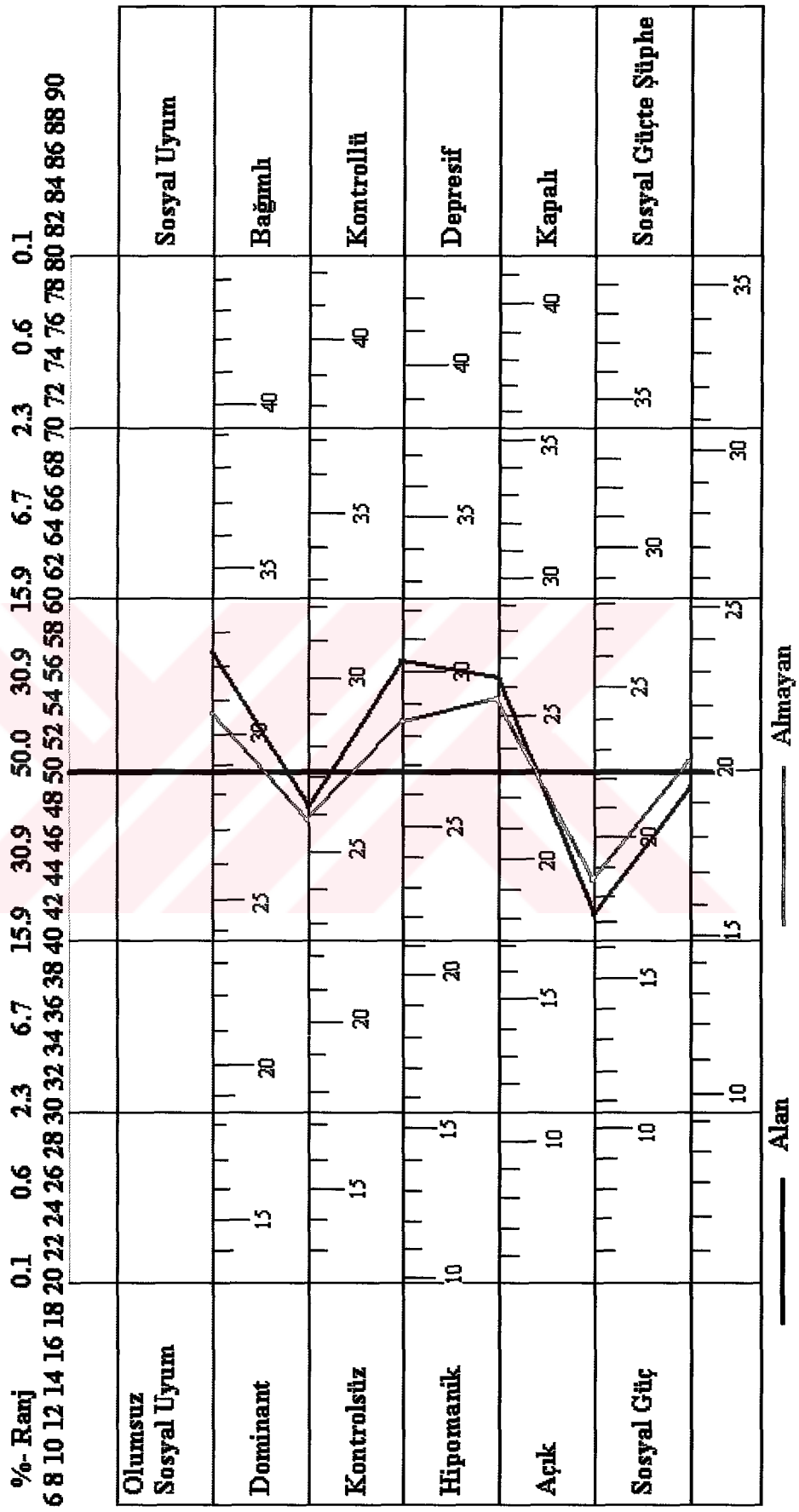
Açık-Kapalı alt ölçeğinde çalışan ($\bar{X}=18.49$) ve çalışmayan ($\bar{X}=18.42$) öğrencilerin yakın ortalama değer aldıkları ve açık kişilik özelliklerine sahip oldukları saptanmıştır.

Sosyal Güç-Sosyal Güçte Şüphe alt ölçeğinde çalışan öğrencilerin $\bar{X}=20.71$ değer ve sosyal güçte şüphe kişilik özelliklerine sahip oldukları, çalışmayan ($\bar{X}=19.89$) öğrencilerin ise ölçeğin ortalama değeri ($\bar{X}=20.00$) ile yakın değer aldıkları saptanmıştır.

Çizelge 4.12. Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Burs Alma Durumlarına Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Burs Alma Durumu	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	t Değeri	P
Sosyal Uyum Olumsuz Sosyal Uyum	Alan (n:163)	31.04	6.73	0.53	1.109	0.316
	Almayan (n:116)	30.96	6.21	0.58		
Dominant Bağımlı	Alan	25.64	5.64	0.44	1.390	0.026
	Almayan	26.50	4.63	0.43		
Kontrol Kontrolsüz	Alan	28.29	6.00	0.47	1.930	0.282
	Almayan	29.65	5.40	0.50		
Hipomanik Depresif	Alan	26.36	5.86	0.46	1.435	0.956
	Almayan	25.34	5.82	0.54		
Açık Kapalı	Alan	18.17	5.62	0.44	1.043	0.231
	Almayan	18.88	6.55	0.61		
Sosyal Güç Sosyal Güçte Şüpheli	Alan	19.73	5.12	0.40	1.051	0.124
	Almayan	20.41	4.70	0.44		

Grafik 4.11. Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Burs Alma Durumlarına Göre Profili

Çizelge 4.12 ve Grafik 4.11’de öğrencilerin kendilerini algılamalarıyla ilgili alt ölçek puan ortalamalarının burs alma durumlarına göre dağılımı yer almaktadır.

Sosyal Uyum-Olumsuz Sosyal Uyum alt ölçeğinde burs alan ($\bar{X}=31.04$) ve almayan ($\bar{X}=30.96$) öğrencilerin birbirine yakın ortalama değer aldıkları saptanmıştır. Her iki grup öğrencilerin olumlu sosyal uyum kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Dominant-Bağımlı alt ölçeğinde burs alan öğrencilerin $\bar{X}=25.64$ değer, burs almayan öğrencilerin ise $\bar{X}=26.50$ değer aldıkları her iki grup öğrencilerinde dominant kişilik özelliklerine sahip oldukları ancak burs alan öğrencilerin ($t=1.390$; $P=0.026$) almayan öğrencilere göre daha dominant oldukları belirlenmiştir.

Kontrol-Kontrolsüz alt ölçeğinde burs alan öğrencilerin $\bar{X}=28.29$ değer, burs almayan öğrencilerin ise $\bar{X}=29.65$ değer aldıkları saptanmıştır. Her iki grup öğrencilerin kontrollü kişilik özelliklerine sahip oldukları saptanmıştır. Ancak burs almayan öğrencilerin burs alan öğrencilere göre daha kontrollü oldukları görülmektedir.

Hipomanik-Depresif alt ölçeğinde burs alan öğrencilerin $\bar{X}=26.36$ değer, burs almayan öğrencilerin $\bar{X}=25.34$ değer aldıkları saptanmıştır. Her iki grup öğrencilerinin depresif kişilik özelliklerine sahip oldukları ancak burs alan öğrencilerin burs almayan öğrencilere göre daha depresif kişilik özellikleri gösterdiği saptanmıştır.

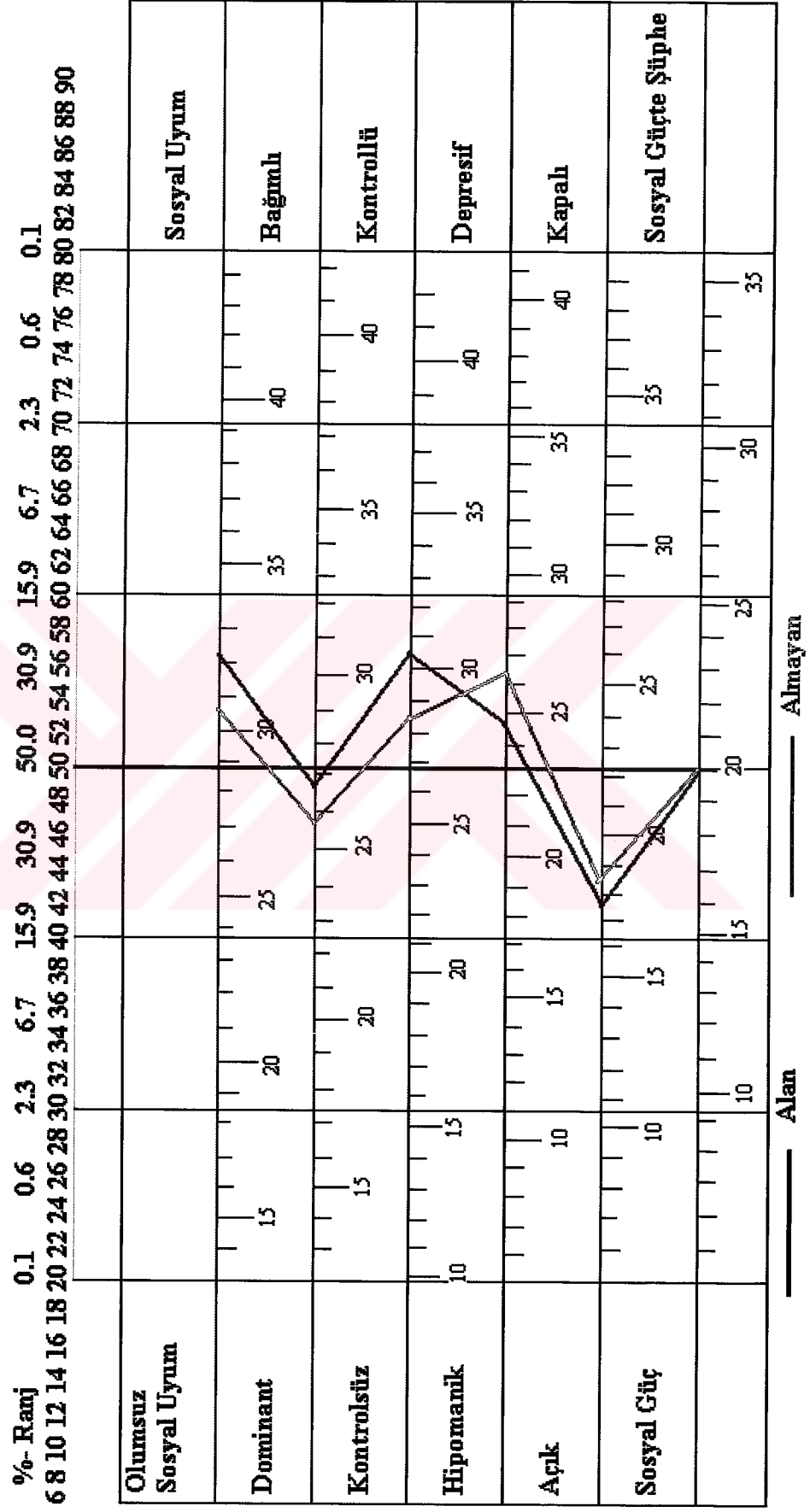
Açık-Kapalı alt ölçeğinde burs alan öğrencilerin $\bar{X}=18.17$ değer, burs almayan öğrencilerin ise $\bar{X}=18.88$ değer aldıkları saptanmıştır. Her iki grup öğrencilerinin açık kişilik özelliklerini taşıdıkları, ancak burs alan öğrencilerin, burs almayan öğrencilere göre daha açık kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Sosyal Güç-Sosyal Güçte Şüphe alt ölçeğinde burs alan öğrencilerin $\bar{X}=19.73$ değer, burs almayan öğrencilerin ise $\bar{X}=20.41$ değer aldıkları ve aynı zamanda bu değerlerin ölçeğin ortalama değeri ($\bar{X}=20.00$) ile yakın olduğu saptanmıştır.

Çizelge 4.13. Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Kredi Alma Durumlarına Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Kredi Alma Durumu	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	t Değeri	P
Sosyal Uyum Olumsuz Sosyal Uyum	Alan (n:54)	32.06	6.32	0.86	1.320	0.316
	Almayan (n:225)	30.76	6.54	0.44		
Dominant Bağımlı	Alan	26.81	4.51	0.61	1.271	0.102
	Almayan	25.80	5.40	0.36		
Kontrol Kontrolsüz	Alan	30.48	4.23	0.58	2.865	0.002
	Almayan	28.47	6.05	0.40		
Hipomanik Depresif	Alan	24.83	5.57	0.76	1.538	0.478
	Almayan	26.20	5.91	0.39		
Açık Kapalı	Alan	17.76	6.66	0.91	0.916	0.260
	Almayan	18.60	5.87	0.39		
Sosyal Güç Sosyal Güçte Şüpheli	Alan	20.00	4.19	0.57	0.059	0.057
	Almayan	20.04	5.13	0.34		

Grafik 4.12. Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Kredi Alma Durumlarına Göre Profili

Çizelge 4.13 ve Grafik 4.12’de öğrencilerin kendilerini algılamalarıyla ilgili alt ölçek puan ortalamalarının kredi alma durumlarına göre dağılımı yer almaktadır.

Sosyal Uyum-Olumsuz Sosyal Uyum alt ölçeğinde kredi alan öğrencilerin $\bar{X}=32.06$, kredi almayanların ise $\bar{X}=30.76$ değer aldıkları saptanmıştır. Her iki grup öğrencilerin olumlu sosyal uyum kişilik özelliklerine sahip oldukları, ancak kredi alan öğrencilerin, almayanlara göre daha fazla sosyal uyum kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Dominant-Bağımlı alt ölçeğinde kredi alan öğrenciler $\bar{X}=26.81$ değer, kredi almayan öğrenciler ise $\bar{X}=25.80$ değer aldıkları ve böylelikle dominant kişilik özelliklerine sahip oldukları, ancak kredi almayan öğrencilerin alanlara göre daha dominant oldukları görülmektedir.

Kontrol-KontROLSÜZ alt ölçeğinde kredi alan öğrencilerin $\bar{X}=30.48$ değer, kredi almayan öğrencilerin $\bar{X}=28.47$ değer aldıkları saptanmıştır. Her iki grup öğrencilerinin kontrollü kişilik özelliklerine sahip oldukları saptanmıştır. Ancak kredi alan öğrencilerin ($t=2.865$; $P=0.002$) kredi almayanlara göre daha kontrollü oldukları görülmektedir.

Hipomanik-Depresif alt ölçeğinde kredi alan öğrencilerin $\bar{X}=24.83$ değer, kredi almayan öğrencilerin ise $\bar{X}=26.20$ değer aldıkları saptanmıştır. Her iki grup öğrencilerin depresif alt ölçeğin kişilik özelliklerine sahip oldukları ancak kredi almayan öğrencilerin kredi alanlara göre daha depresif kişilik özellikleri gösterdiği saptanmıştır.

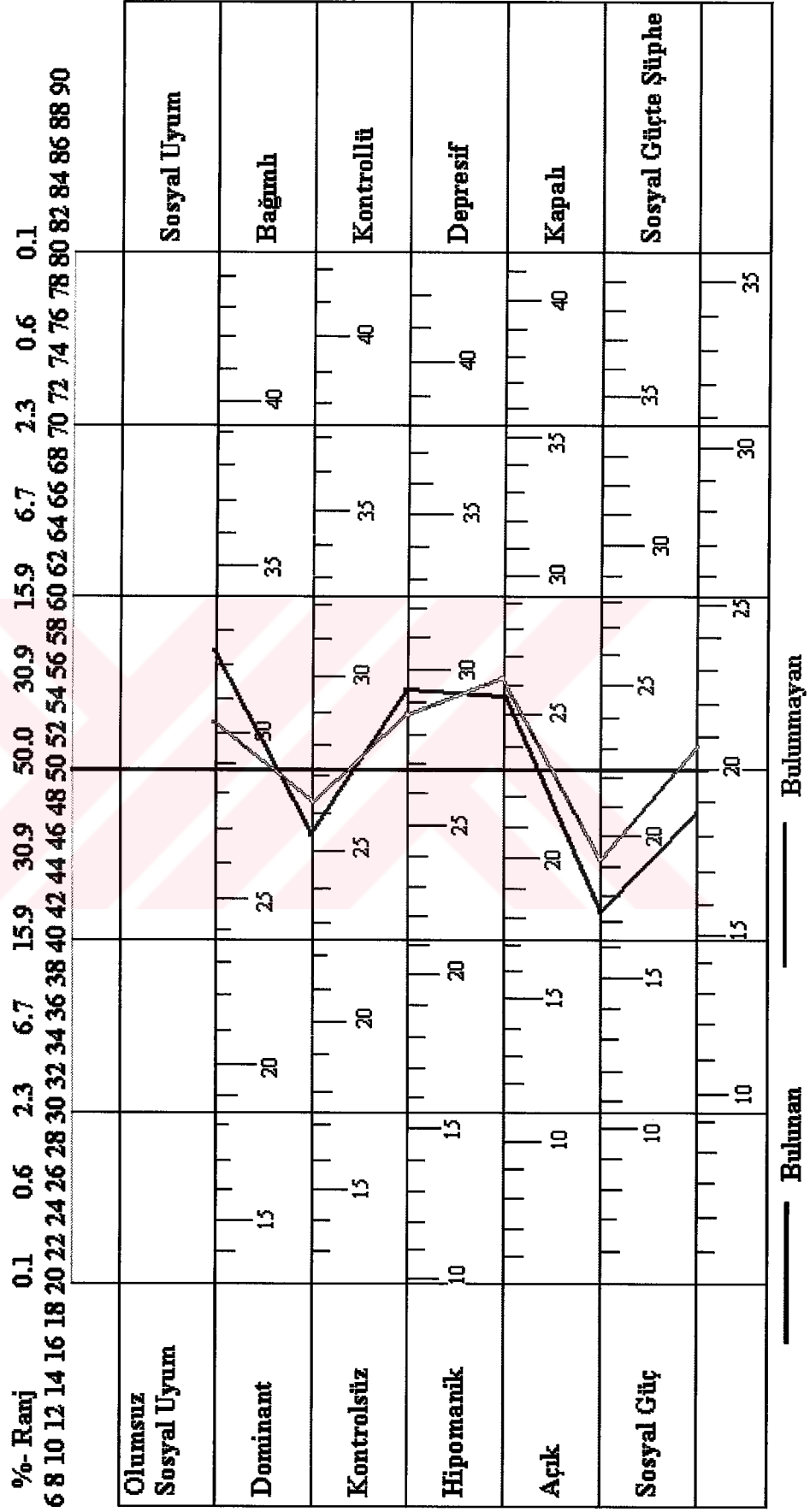
Açık-Kapalı alt ölçeğinde kredi alan öğrencilerin $\bar{X}=17.76$ değer, kredi almayan öğrencilerin ise $\bar{X}=18.60$ değer aldıkları saptanmıştır. Her iki grup öğrencilerinin açık kişilik özelliklerini taşıdıkları, ancak kredi alan öğrencilerin, kredi almayanlara göre daha açık kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Sosyal Güç-Sosyal Güçte Şüphe alt ölçeğinde kredi alan ($\bar{X}=20.00$) ve kredi almayan ($\bar{X}=20.04$) öğrencilerin birbirlerine yakın ortalama değer aldıkları ve aynı zamanda ölçeğin ortalama değeri ($\bar{X}=20.00$) ile yakın değer aldıkları saptanmıştır.

Çizelge 4.14. Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Sosyal Aktivitede Bulunma Durumlarına Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Sosyal Aktivite Durumu	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	t Değeri	P
Sosyal Uyum Olumsuz Sosyal Uyum	Bulunan (n:111)	32.34	6.52	0.62	2.821	0.880
	Bulunmayan (n:168)	30.13	6.36	0.49		
Dominant Bağımlı	Bulunan	25.45	4.98	0.47	1.424	0.460
	Bulunmayan	26.36	5.40	0.42		
Kontrol Kontrolsüz	Bulunan	29.25	5.17	0.49	0.961	0.022
	Bulunmayan	28.60	6.18	0.48		
Hipomanik Depresif	Bulunan	25.71	5.93	0.56	0.510	0.673
	Bulunmayan	26.08	5.82	0.45		
Açık Kapalı	Bulunan	17.47	5.59	0.53	2.190	0.501
	Bulunmayan	19.07	6.23	0.48		
Sosyal Güç Sosyal Güçte Şüpheli	Bulunan	18.97	4.99	0.47	2.953	0.952
	Bulunmayan	20.74	4.82	0.37		

Grafik 4.13. Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Sosyal Aktivitede Bulunma Durumlarına Göre Profili

Çizelge 4.14 ve Grafik 4.13’de öğrencilerin kendilerini algılamalarıyla ilgili alt ölçek puan ortalamalarının sosyal aktivitelerde bulunma durumlarına göre dağılımı yer almaktadır.

Sosyal Uyum-Olumsuz Sosyal Uyum alt ölçeğinde sosyal aktivitede bulunan öğrencilerin $\bar{X}=32.34$ değer, sosyal aktivitede bulunmayan öğrencilerin ise $\bar{X}=30.13$ değer aldıkları saptanmıştır. Her iki grup öğrencilerin olumlu sosyal uyum kişilik özelliklerine sahip oldukları, ancak sosyal aktivitede bulunan öğrencilerin bulunmayan öğrencilere göre daha fazla sosyal uyum kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Dominant-Bağımlı alt ölçeğinde sosyal aktivitede bulunan öğrenciler $\bar{X}=25.45$ değer, sosyal aktivitede bulunmayan öğrencilerin ise $\bar{X}=26.36$ değer aldıkları ve böylelikle öğrencilerin genel olarak dominant kişilik özelliklerine sahip oldukları, ancak sosyal aktivitede bulunan öğrencilerin bulunmayan öğrencilere göre daha dominant oldukları görülmektedir.

Kontrol-Kontrolsüz alt ölçeğinde sosyal aktivitede bulunan ($\bar{X}=29.25$) öğrenciler ile bulunmayan ($\bar{X}=28.60$) öğrencilerin birbirlerine yakın ortalama değer aldıkları saptanmıştır. Her iki grup öğrencilerinin kontrollü kişilik özelliklerine sahip oldukları saptanmıştır.

Hipomanik-Depresif alt ölçeğinde sosyal aktivitede bulunan ($\bar{X}=25.71$) öğrenciler ile bulunmayan ($\bar{X}=26.08$) öğrencilerin birbirlerine yakın ortalama değer aldıkları saptanmıştır. Her iki grup öğrencilerinin depresif kişilik özelliklerine sahip oldukları belirlenmiştir.

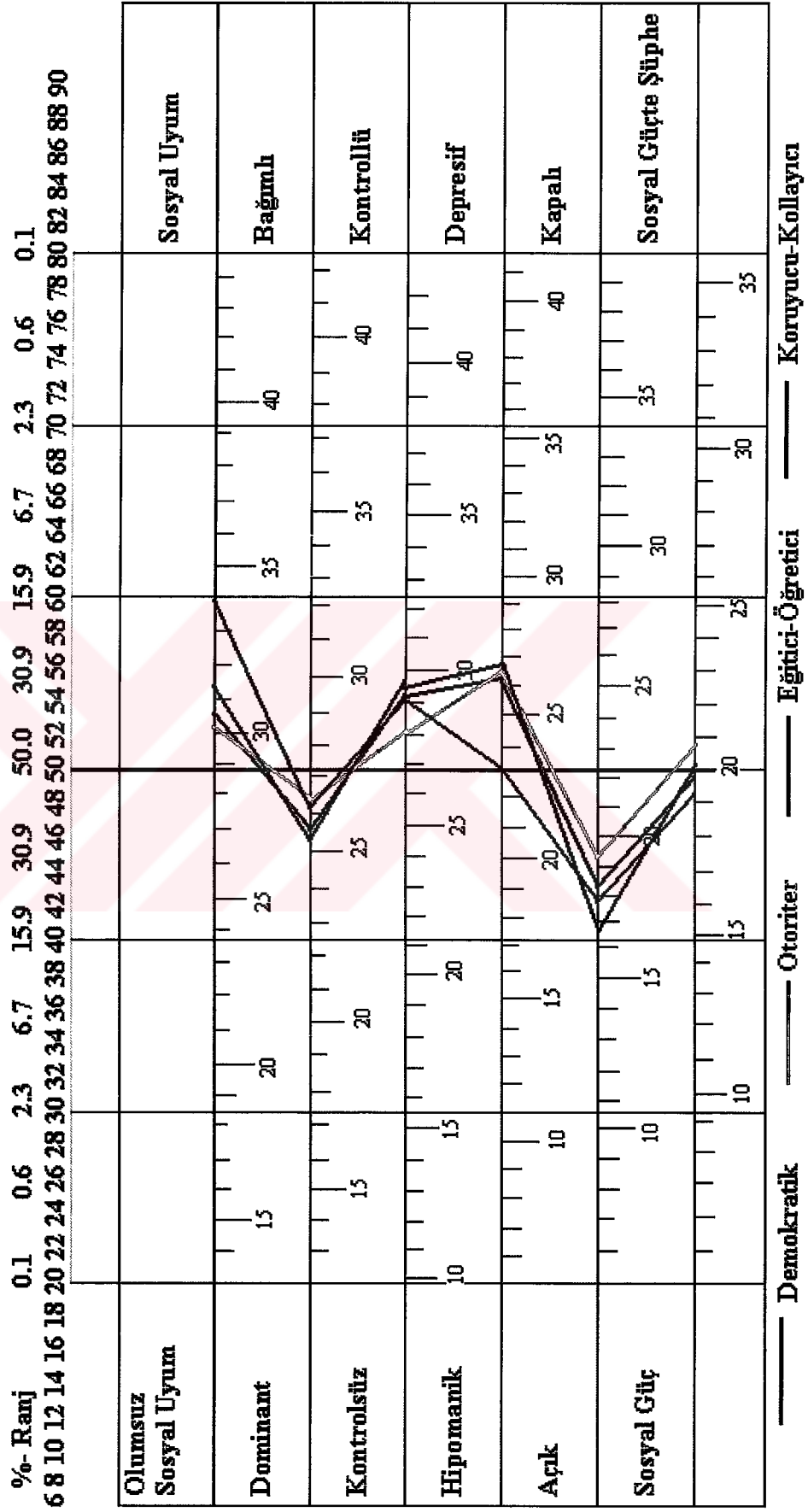
Açık-Kapalı alt ölçeğinde sosyal aktivitede bulunan öğrencilerin $\bar{X}=17.47$ değer, sosyal aktivitede bulunmayan öğrencilerin $\bar{X}=19.07$ değer aldıkları saptanmıştır. Her iki grup öğrencilerinde açık kişilik özelliklerini taşıdıkları, ancak sosyal aktivitede bulunan öğrencilerin, bulunmayan öğrencilere göre daha açık kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Sosyal Güç-Sosyal Güçte Şüphe alt ölçeğinde sosyal aktivitede bulunan öğrencilerin $\bar{X}=18.97$ değer, sosyal aktivitede bulunmayan öğrencilerin ise $\bar{X}=20.74$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda sosyal aktivitede bulunan öğrencilerin sosyal güç kişilik özelliklerini taşıdıklarını, sosyal aktivitede bulunmayan öğrencilerin ise Sosyal Güçte Şüphe kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Çizelge 4.15. Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Babalarının Tutumlarını Algılamalarına Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Babaların Tutumları	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	F Değeri	P
Sosyal Uyum Olumsuz Sosyal Uyum	Demokratik (n:117)	30.76	6.60	0.50	2.556	0.056
	Otoriter (n:51)	30.14	6.17	0.86		
	Eğitici-Öğretici (n:30)	33.97	5.48	1.00		
	Koruyucu-Kollayıcı (n:10)	31.40	6.33	2.00		
Dominant Bağımlı	Demokratik	25.89	5.17	0.39	0.300	0.825
	Otoriter	26.53	5.27	0.74		
	Eğitici-Öğretici	26.37	5.26	0.96		
	Koruyucu-Kollayıcı	25.30	7.04	2.23		
Kontrol Kontrolsüz	Demokratik	29.15	6.05	0.45	0.523	0.667
	Otoriter	28.08	5.33	0.75		
	Eğitici-Öğretici	29.13	4.88	0.89		
	Koruyucu-Kollayıcı	29.70	5.17	1.63		
Hipomanik Depresif	Demokratik	26.13	5.66	0.43	2.853	0.038
	Otoriter	26.49	6.13	0.86		
	Eğitici-Öğretici	23.03	4.88	0.89		
	Koruyucu-Kollayıcı	26.80	7.36	2.33		
Açık Kapalı	Demokratik	18.41	6.12	0.46	0.664	0.575
	Otoriter	19.31	6.30	0.88		
	Eğitici-Öğretici	17.93	5.91	1.08		
	Koruyucu-Kollayıcı	16.80	3.88	1.23		
Sosyal Güç Sosyal Güçte Şüpheli	Demokratik	19.92	4.97	0.37	0.859	0.463
	Otoriter	20.90	5.05	0.71		
	Eğitici-Öğretici	19.20	4.34	0.79		
	Koruyucu-Kollayıcı	20.10	4.12	1.30		

Grafik 4.14. Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Babalarının Tutumlarını Algılamalarına Göre Profili

Çizelge 4.15 ve Grafik 4.14’de öğrencilerin kendilerini algılamalarıyla ilgili alt ölçek puan ortalamalarının babalarının tutumlarını algılamalarına göre dağılımı yer almaktadır.

Sosyal Uyum-Olumsuz Sosyal Uyum alt ölçeğinde babasının tutumunu otoriter $\bar{X}=30.14$, demokratik $\bar{X}=30.76$, koruyucu-kollayıcı $\bar{X}=31.40$ ve eğitici-öğretici olarak değerlendiren öğrencilerin ise $\bar{X}=33.97$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda tüm öğrencilerin olumlu sosyal uyum kişilik özelliklerine sahip oldukları saptanmıştır. Ancak babasının tutumunu eğitici-öğretici olarak değerlendiren öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha olumlu sosyal uyum içinde oldukları, babasının tutumunu otoriter olarak değerlendiren öğrencilerin ise diğer öğrencilere göre en az sosyal uyum içinde oldukları görülmektedir.

Dominant-Bağımlı alt ölçeğinde babalarının tutumlarını koruyucu-kollayıcı ($\bar{X}=25.30$) ve demokratik ($\bar{X}=25.89$) olarak değerlendiren öğrencilerin birbirlerine yakın, aynı zamanda babalarının tutumlarını eğitici-öğretici ($\bar{X}=26.37$) ve otoriter ($\bar{X}=26.53$) olarak değerlendiren öğrencilerin de birbirlerine yakın ortalama değer aldıkları saptanmıştır. Bütün öğrencilerin dominant kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Kontrol-Kontrolsüz alt ölçeğinde babasının tutumunu demokratik ($\bar{X}=29.15$), eğitici-öğretici ($\bar{X}=29.13$) ve koruyucu-kollayıcı ($\bar{X}=29.70$) olarak değerlendiren öğrencilerin birbirlerine yakın ortalama değer aldıkları, babalarının tutumunu otoriter olarak değerlendiren öğrencilerin ise $\bar{X}=28.08$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin kontrollü kişilik özelliklerine sahip oldukları, ancak babalarının tutumunu otoriter olarak değerlendiren öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha az kontrollü oldukları görülmektedir.

Hipomanik-Depresif alt ölçeğinde babalarının tutumunu demokratik ($\bar{X}=26.13$), otoriter ($\bar{X}=26.49$) ve koruyucu-kollayıcı ($\bar{X}=26.80$) olarak değerlendiren öğrencilerin birbirine yakın ortalama değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bu öğrencilerin ($F=2.853$; $P=0.038$) depresif kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir. Babalarının tutumunu eğitici-öğretici olarak değerlendiren öğrencilerin ise $\bar{X}=23.03$ değer aldıkları ve bu öğrencilerin ölçeğin ortalama değerine

($\bar{X}=23.00$) çok yakın değer aldıkları, bu durumda öğrenciler için hipomanik ve depresif alt ölçeğin kişilik özelliklerine sahip oldukları söylenebilir.

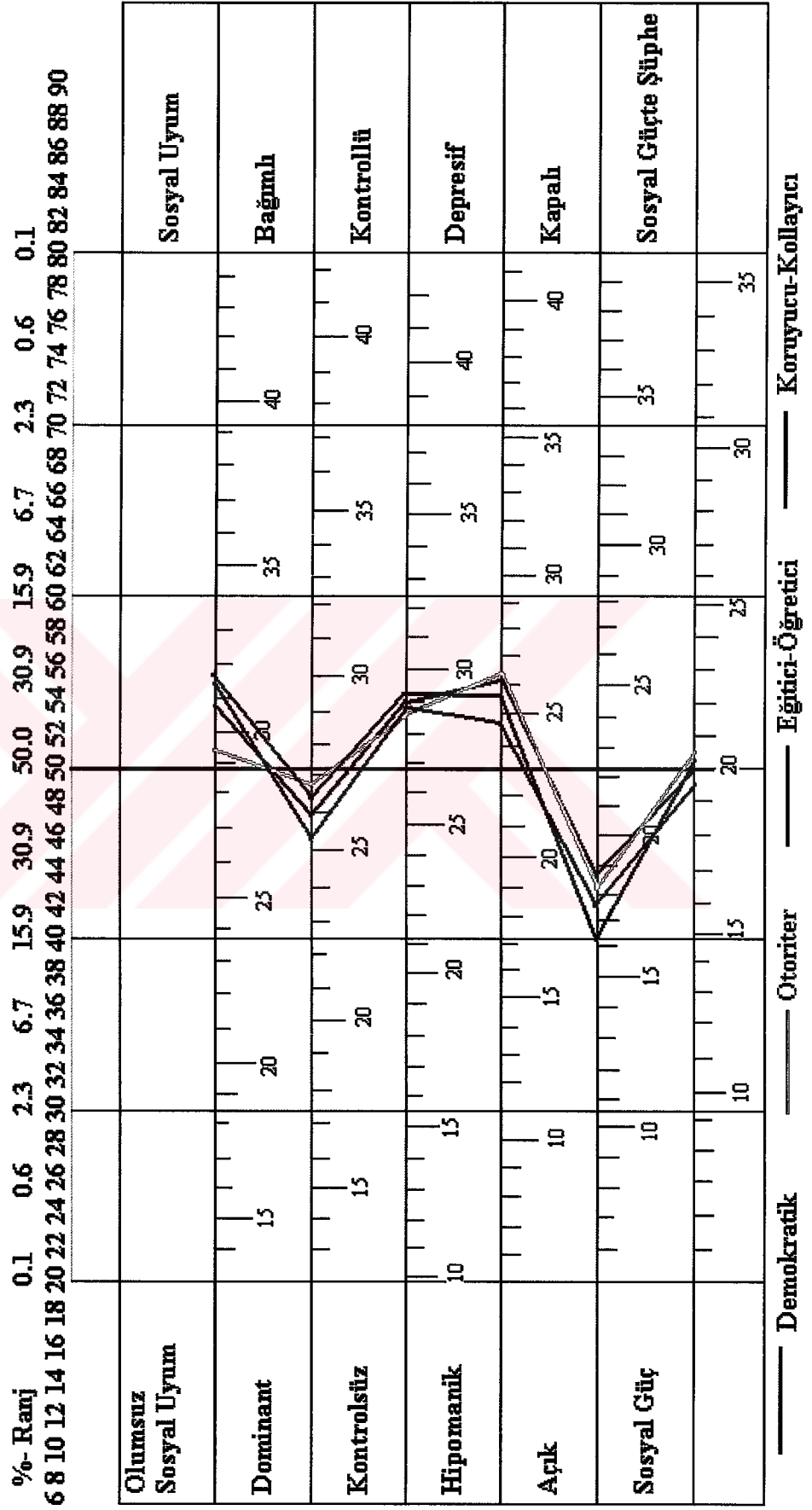
Açık-Kapalı alt ölçeğinde babalarının tutumunu koruyucu-kollayıcı $\bar{X}=16.80$, eğitici-öğretici $\bar{X}=17.93$, demokratik $\bar{X}=18.41$ ve otoriter olarak değerlendiren öğrencilerin $\bar{X}=19.31$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin açık kişilik özelliklerini taşıdıkları, ancak babalarının tutumunu koruyucu-kollayıcı olarak değerlendiren öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha fazla açık kişilik özellikleri taşıdıkları aynı zamanda babalarının tutumunu otoriter olarak değerlendiren öğrencilerin ise diğer öğrencilere göre daha az açık kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Sosyal Güç-Sosyal Güçte Şüphe alt ölçeğinde babalarının tutumunu eğitici-öğretici $\bar{X}=19.20$, demokratik $\bar{X}=19.92$ ve koruyucu-kollayıcı $\bar{X}=20.10$ olarak değerlendiren öğrencilerin ölçeğin ortalama değeri ($\bar{X}=20.00$) ile yakın değer aldıkları görülmektedir. Babasının tutumunu otoriter olarak değerlendiren öğrencilerin ise $\bar{X}=20.90$ değer aldıkları ve sosyal güçte şüphe kişilik özellikleri gösterdikleri saptanmıştır.

Çizelge 4.16. Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Annelerinin Tutumlarını Algılamalarına Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Annelerin Tutumları	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	F Değeri	P
Sosyal Uyum Olumsuz Sosyal Uyum	Demokratik (n:216)	30.90	6.59	0.45	0.452	0.716
	Otoriter (n:17)	29.47	6.12	1.49		
	Eğitici-Öğretici (n:24)	31.42	6.21	1.27		
	Koruyucu-Kollayıcı (n:17)	31.88	6.22	1.51		
Dominant Bağımlı	Demokratik	25.99	4.92	0.33	0.357	0.784
	Otoriter	26.88	6.89	1.67		
	Eğitici-Öğretici	25.29	6.21	1.27		
	Koruyucu-Kollayıcı	26.53	6.77	1.64		
Kontrol Kontrolsüz	Demokratik	28.93	6.00	0.41	0.023	0.995
	Otoriter	28.65	4.74	1.15		
	Eğitici-Öğretici	28.79	5.63	1.15		
	Koruyucu-Kollayıcı	29.12	4.74	1.15		
Hipomanik Depresif	Demokratik	26.12	5.61	0.38	0.351	0.788
	Otoriter	26.29	6.78	1.64		
	Eğitici-Öğretici	24.88	5.53	1.13		
	Koruyucu-Kollayıcı	25.71	8.42	2.04		
Açık Kapalı	Demokratik	18.73	6.15	0.42	1.084	0.356
	Otoriter	18.47	7.11	1.72		
	Eğitici-Öğretici	17.67	5.34	1.09		
	Koruyucu-Kollayıcı	16.18	4.36	1.06		
Sosyal Güç Sosyal Güçte Şüpheli	Demokratik	20.04	5.15	0.35	0.120	0.948
	Otoriter	20.47	4.77	1.16		
	Eğitici-Öğretici	19.63	4.26	0.87		
	Koruyucu-Kollayıcı	20.35	3.67	0.89		

Grafik 4.15. Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Annelerinin Tutumlarını Algılamalarına Göre Profili

Çizelge 4.16 ve Grafik 4.15'te öğrencilerin kendilerini algılamalarıyla ilgili alt ölçek puan ortalamalarının annelerinin tutumlarını algılamalarına göre dağılımı yer almaktadır.

Sosyal Uyum-Olumsuz Sosyal Uyum alt ölçeğinde annesinin tutumunu otoriter $\bar{X}=29.47$, demokratik $\bar{X}=30.90$, eğitici-öğretici $\bar{X}=31.42$ ve koruyucu-kollayıcı olarak değerlendiren öğrencilerin ise $\bar{X}=31.88$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda tüm öğrencilerin olumlu sosyal uyum kişilik özelliklerine sahip oldukları, ancak annesinin tutumunu otoriter olarak algılayan öğrencilerin diğer öğrencilere göre en az sosyal uyum içinde oldukları görülmektedir.

Dominant-Bağımlı alt ölçeğinde annelerinin tutumlarını koruyucu-kollayıcı ($\bar{X}=26.53$) ve otoriter ($\bar{X}=26.88$) olarak değerlendiren öğrencilerin birbirlerine yakın, aynı zamanda annelerinin tutumlarını eğitici-öğretici ($\bar{X}=25.29$) ve demokratik ($\bar{X}=25.99$) olarak değerlendiren öğrencilerin de birbirlerine yakın ortalama değer aldıkları saptanmıştır. Bütün öğrencilerin dominant kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Kontrol-Kontrolsüz alt ölçeğinde annesinin tutumunu demokratik ($\bar{X}=28.93$), otoriter ($\bar{X}=28.65$), eğitici-öğretici ($\bar{X}=28.79$) ve koruyucu-kollayıcı ($\bar{X}=29.12$) olarak değerlendiren bütün öğrencilerin birbirlerine yakın ortalama değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin kontrollü kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Hipomanik-Depresif alt ölçeğinde annelerinin tutumunu demokratik ($\bar{X}=26.12$), otoriter ($\bar{X}=26.29$) ve koruyucu-kollayıcı ($\bar{X}=25.71$) olarak değerlendiren öğrencilerin birbirine yakın ortalama değer aldıkları, annelerinin tutumunu eğitici-öğretici olarak algılayan öğrencilerin ise $\bar{X}=24.88$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin depresif kişilik özelliklerine sahip oldukları, ancak annelerinin tutumunu eğitici-öğretici olarak değerlendiren öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha az depresif kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir.

Açık-Kapalı alt ölçeğinde annelerinin tutumunu koruyucu-kollayıcı $\bar{X}=16.18$, eğitici-öğretici $\bar{X}=17.67$, otoriter $\bar{X}=18.47$ ve demokratik olarak değerlendiren öğrencilerin $\bar{X}=18.73$ değer aldıkları saptanmıştır. Bu durumda bütün öğrencilerin açık kişilik özelliklerini taşıdıkları, ancak annelerinin tutumunu koruyucu-kollayıcı

olarak değerlendiren öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha fazla açık kişilik özelliklerine sahip oldukları görölmektedir.

Sosyal Güç-Sosyal Güçte Şüphe alt ölçeğinde annelerinin tutumunu eğitici-öğretici $\bar{X}=19.63$, demokratik $\bar{X}=20.04$, koruyucu-kollayıcı $\bar{X}=20.35$ ve otoriter olarak değerlendiren öğrencilerin $\bar{X}=20.47$ değer aldıkları saptanmıştır. Bütün öğrencilerin ölçeğin ortalama değeri ($\bar{X}=20.00$) ile yakın değer aldıkları görölmektedir.

5. TARTIŞMA

Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin benlik kavramlarının belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışma da öğrencilerin olumlu sosyal uyum, dominant, kontrollü, depresif ve çevresiyle rahat ilişki kurabilen kişilik özelliklerine sahip oldukları bulunmuştur (Çizelge 4.2 ve Grafik 4.1).

Türkmen (1989), Arık (1993) ve Asena (1998) üniversite öğrencilerinin benlik kavramları üzerine yaptıkları araştırmalarda öğrencilerin, sosyal uyum, dominant, depresif, açık, kontrolsüz kişilik özelliklerine ve sosyal güç alt ölçeğinde orta noktada yer aldıklarını saptamışlardır. Araştırmamızın bulguları bu sonuçlarla uygunluk göstermekte fakat bizim çalışmamızdaki öğrenciler kontrollü kişilik özelliklerine sahiplerdir. Özmen (1996) okuyan ve çalışan gençlerin benlik kavramlarının belirlenmesi amacıyla yaptığı çalışmasında, üniversitede okuyan gençlerde bulunduğu sonuçlarla bizim araştırmamızın sonuçları benzerlik göstermektedir.

Çam ve arkadaşlarının (2000) yaptıkları bir araştırmada, hemşirelik öğrencilerinin büyük çoğunluğunun benlik saygısının ve kendilik kavramı sürekliliğinin yüksek olduğu, insanlara orta düzeyde güven duyduğu, eleştiriye duyarlılıklarının fazla olduğu, depresif duygulanım içinde bulundukları, psikosomatik belirtiler göstermedikleri, kişiler arası ilişkilerde düşük düzeyde tehdit hissettikleri, tartışmalara katılma eğilimlerin az olduğu ve izolasyon içinde bulunmadıkları saptanmıştır.

Bizim araştırmamız sonuçlarında da bu öğrencilere benzer olarak depresif duygulanım yaşadıkları ve kişiler arası iletişimde açık oldukları saptanmıştır.

I. sınıf öğrencilerinin daha kontrollü, I. ve III. sınıf öğrencilerinin daha depresif, III. ve IV. sınıf öğrencilerinin daha dominant, II. ve IV. sınıf öğrencilerinin daha sosyal uyum içinde ve açık kişilik özelliklerine sahip oldukları saptanmıştır (Çizelge 4.4 ve Grafik 4.3).

Sever ve arkadaşlarının (2001) I. ve IV. sınıf lisans öğrencilerinin terapötik iletişim becerilerinin değerlendirilmesi amacıyla yaptıkları çalışmalarında, IV. sınıf öğrencilerinin I. sınıf öğrencilerine göre terapötik iletişim becerilerini kullanmalarında daha etkin olduklarını saptamıştır. Çam ve Karaaslan (2001) öğrenci hemşirelerin girişkenlik ve kişilerarası ilişki tarzlarını eğitim süreçleri içinde

incelemek amacıyla I. ve IV. sınıflar üzerinde yaptıkları araştırmalarında öğrencilerin, kişilerarası ilişkiler ölçeğinin, besleyici alt ölçek ve bunun açık alt boyutu puan ortalamalarının, dört yıl sonunda artış gösterdiği saptanmıştır.

Bizim çalışmamızda bu bulgularla aynı doğrultuda sınıf ilerledikçe öğrencilerin daha sosyal uyum içinde ve açık iletişim kuran kişilik özelliklerine sahip oldukları saptanmıştır.

Kutlu ve arkadaşlarının (1997) hemşirelik yüksekokulu öğrencileri üzerine yaptıkları araştırmalarında, sınıflar yükseldikçe öğrencilerin benlik saygısı puanlarının da yükseldiğini saptamışlardır. Çam ve arkadaşlarının (2000) yaptıkları araştırmada hemşirelik öğrencilerinde sınıf ilerledikçe kendilik kavramı sürekliliği ve tartışmalara katılım artarken eleştiriye duyarlılık azalarak, öğrencilerin benlik saygısının yükseldiğini saptamışlardır. Karadeniz ve Çakmakçı'nın(2001) Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin kendilerini kabul düzeylerini belirlemek amacıyla I. ve II. sınıf öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmalarında II. sınıf öğrencilerinin, I. sınıf öğrencilerine göre kendini kabul puan ortalamalarının daha düşük olduğunu saptamışlardır. Doğan (1992), Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin kendini kabul düzeylerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmasında en düşük kabul puanın I. sınıfta, en yüksek puan ise IV. sınıfta, daha sonra II. sınıfta olduğunu saptamıştır.

Üniversiteye yeni başlayan gençlerin çoğunluğunun ailelerinden ayrılarak farklı bir ortama gelmeleri ve kendi sorumluklarını üstelenmeleri gibi özellikleri göz önüne alındığında, birinci sınıf öğrencilerinin aldıkları bu sorumluluk onları kontrollü davranmaya zorlarken depresif olma özelliğini de beraberinde getirdiği söylenebilir. İlerleyen yıllarda kendini tanıma ve kimliğini ortaya koymayı sağlayan, stresle başetmeyi güçlendiren dersler aldıkça, stresle olumlu başetme, çatışmaların çözümü için uygun yöntem seçme, kendini doğru ve etkin ifade etme iletişim tekniklerini öğrenmeleri sonucunda daha az depresif belirti gösterdiklerini, daha açık iletişimde bulunmayı öğrendikleri ve açık kişilik özelliklerine sahip oldukları söylenebilir.

HÜHYO, GATAHYO ve GÜHYO'unda okuyan öğrencilerin kendilerini algılamalarıyla ilgili aldıkları alt ölçek puan ortalamalarının sınıflara göre karşılaştırılmasına bakıldığında; HÜHYO'yu I. sınıf öğrencileri ile GATAHYO'yu III.

sınıf öğrencilerinin olumsuz sosyal uyum içinde oldukları, HÜHYO’u II. sınıf öğrencilerinin bağımlı kişilik özelliklerine sahip oldukları, HÜHYO’u ve GATAHYO’u III. sınıf öğrencileri ile GÜHYO’u IV. sınıf öğrencilerinin diğer öğrencilere göre daha dominant oldukları, HÜHYO’u ile GÜHYO’u IV. sınıf öğrencilerinin kontrollü oldukları bunun yanında GATAHYO’u IV. sınıf öğrencilerinin kontrolsüz oldukları, HÜHYO’u ile GÜHYO’u I. sınıf ve GATAHYO’u III. sınıf öğrencilerinin depresif oldukları, GÜHYO’u IV. sınıf öğrencilerin hipomanik-depresif alt ölçeğinde ölçeğin ortalama değeriyle eşit değer aldıkları, HÜHYO’u ile GÜHYO’u II. ve IV. sınıf öğrencilerinin ve GATAHYO’u I. ve II. sınıf öğrencilerin daha açık oldukları, GATAHYO’u IV. sınıf öğrencileri ile GÜHYO’u I. ve III. sınıf öğrencilerinin sosyal güçte şüphe kişilik özelliklerine sahip oldukları saptanmıştır (Çizelge 4.5, Grafik 4.4, Çizelge 4.6, Grafik 4.5, Çizelge 4.7, Grafik 4.6).

Kutlu ve arkadaşlarının (1997) İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin dört yıllık eğitim süresi içindeki atılganlık düzeyi ve benlik saygılarını belirlemek amacıyla yaptıkları araştırmalarında duygularını ifade etmekte güçlük çekmeyen öğrencilerin benlik saygılarının daha yüksek olduğunu saptamışlardır. Lo’nun (2002) Avustralyalı öğrenciler üzerinde yaptığı araştırmasında II. sınıf öğrencilerinin III. sınıf öğrencilerine göre daha düşük benlik saygısına sahip olduklarını, I. sınıf öğrencilerine göre de daha çok stres yaşadıklarını saptamıştır.

Bizim araştırmamızın sonuçları da bu sonuçlarla bazı yönleriyle benzerlik göstermektedir. HÜHYO öğrencilerinin II. ve IV. sınıf öğrencilerinin diğer öğrencilere göre daha açık iletişime ve daha az depresif kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir. Bu bulgular kendisini daha iyi ve rahat ifade edebilen bireylerin daha az depresif belirti gösterebileceğini de düşündürmektedir.

Tek çocuk olan öğrencilerin bağımlı, kontrolsüz kişilik özelliklerine sahip oldukları ve diğerlerine göre daha çok sosyal uyum, depresif ve açık kişilik özelliklerine sahip oldukları, 5 ve daha fazla kardeşe sahip olan öğrencilerin olumsuz sosyal uyum, çevreyle rahat iletişim kuramadıkları ve diğer öğrencilere göre daha dominant oldukları saptanmıştır (Çizelge 4.8 ve Grafik 4.7).

Güneysu'nun (1986) yapmış olduğu araştırmada tek çocuk olan ve 2-3 kardeşi olan gençlerde kendini kabul düzeyleri yüksek olanların oranı 4 ve daha fazla kardeşi olanlara göre daha yüksek olduğunu saptamıştır.

Tek çocuğa sahip olan ailelerin tüm maddi ve manevi birikimlerini tek çocuklarının gereksinimlerini karşılamaya yöneldiklerinden, bu öğrencilerin daha bağımlı ve çevresiyle daha olumlu ilişkiler içinde oldukları söylenebilir. Bunun aksine çok kardeşe sahip olma, ailenin sosyo-ekonomik düzeyinde düşmeye neden olabileceğinden bireylerin olumsuz sosyal uyum içinde bulunabileceklerini düşündürebilir.

Annesi okur-yazar olmayan öğrencilerin olumsuz sosyal uyum, diğer öğrencilerin olumlu sosyal uyum içinde oldukları fakat annesi ve babası okur-yazar olan öğrencilerin en az sosyal uyum gösterdikleri, annesi lise ve babası üniversite mezunu olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha fazla sosyal uyum içinde oldukları, bütün öğrencilerin dominant, fakat annesi ve babası okur-yazar olan öğrencilerin bağımlı oldukları, yine bütün öğrencilerin kontrollü oldukları ancak annesi ve babası okur-yazar olan ve olmayan öğrencilerin diğerlerine göre daha kontrollü oldukları, bütün öğrencilerin depresif kişilik özelliklerine sahip oldukları, ancak babası lise mezunu ve annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin diğerlerine göre daha depresif oldukları, bütün öğrencilerin açık kişilik özelliklerine sahip oldukları fakat babası okur-yazar olan ve olmayan ile annesi okur yazar olmayan öğrencilerin diğerlerine göre daha açık kişilik özelliklerine sahip oldukları, annesi ve babası okur-yazar olan ile babası okur-yazar olmayan öğrencilerin sosyal güçte şüphe kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir (Çizelge 4.9, Grafik 4.8, Çizelge 4.10 ve Grafik 4.9).

Bu sonuçlar gösteriyor ki anne ve babanın eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin depresif ve dominantlık düzeylerinin daha fazla arttığını, eğitim düzeyi düştükçe öğrencilerin daha fazla açık iletişim kurduklarını ancak sosyal güçte şüphe yaşadıklarını söyleyebiliriz.

Güneysu'nun (1986) yaptığı araştırmada, anne ve babaların eğitim düzeyleri yükseldikçe gençlerin kendilerini kabul düzeylerinde de yükselme olduğu saptanmıştır. Türkmen'nin (1989) yaptığı araştırmada babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin olumsuz sosyal uyum içinde oldukları, babası üniversite mezunu olan

öğrencilerin ilkokul mezunu olanlara göre daha dominant ve depresif oldukları, babası ilkokul mezunu olan öğrencilerinde üniversite mezunu olanlara göre daha açık oldukları ve sosyal güçte şüphe kişilik özelliklerine sahip oldukları, her iki grup öğrencilerin kontrolsüz oldukları saptanmıştır. Çam ve arkadaşlarının (2000) hemşirelik öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmalarında baba eğitimi ile benlik saygısı arasında bir ilişki bulunmazken, annenin eğitimi düzeyi yükseldikçe, öğrencilerin benlik saygısında düşme olduğu saptanmıştır. Ünsar ve İşsever'in (2003) üniversite öğrencileri üzerine yaptıkları araştırmalarında anne ve babaların eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin benlik puan ortalamalarının arttığını saptamışlardır. Enç ve Yıldız'ın (1997), hemşirelik öğrencileri üzerine yaptıkları araştırmalarında, anneleri okur yazar olmayan öğrencilerin, anneleri ilkokul mezunu olan öğrencilere oranla uyumlu olma puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Bu araştırmaların ve bizim araştırmamızın sonuçları benzerlik göstermektedir. Annenin eğitimi yükseldikçe öğrencilerinde depresif belirti gösterme oranı yükselmektedir. Bu bulgunun annelerin eğitim düzeyi yükseldikçe çocuklarından beklentilerini de yükseltebileceklerinden kaynaklanabileceğini düşündürülebilir.

Çalışan öğrencilerin çalışmayan öğrencilere göre daha olumlu sosyal uyum ve kontrollü oldukları saptanmıştır. Çalışmayan öğrencilerin ise çalışan öğrencilere göre daha dominant oldukları, her iki grup öğrencilerinde depresif ve açık kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir (Çizelge 4.11 ve Grafik 4.10).

Özmen (1996) okuyan ve çalışan gençlerde benlik kavramlarını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, okuyan gençlerin çalışanlara göre daha dominant, depresif ve olumsuz sosyal uyum içinde olduklarını, çalışan öğrencilerin ise okuyan öğrencilere göre daha kontrollü olduklarını saptamıştır.

Çalışan öğrencilerin para kazanmanın vermiş olduğu güvenden dolayı çevreyle daha olumlu ilişkiler içinde olduğu ve kazandığı paranın kontrolünün sorumluluğunu aldıkları söylenebilir.

Kredi alan öğrencilerin almayanlara göre daha fazla sosyal uyum, kontrollü ve açık kişilik özelliklerine sahip oldukları, burs alan öğrencilerin ise almayanlara göre daha dominant, depresif ve açık kişilik özelliklerine sahip oldukları saptanmıştır. Kredi almayan öğrencilerin alanlara göre daha dominant ve depresif

kişilik özelliklerine sahip oldukları, burs almayan öğrencilerin alanlara göre daha kontrollü oldukları saptanmıştır (Çizelge 4.12, Grafik 4.11, Çizelge 4.13, Grafik 4.12).

Araştırmamızda burs alan öğrencilerin büyük çoğunluğunu GATAHYO öğrencileri oluşturmaktadır. Çizelge 4.3'te de görüldüğü gibi GATAHYO öğrencilerinin diğer iki okulun öğrencilerine göre daha depresif ve dominant oldukları görülmektedir. Kredi alan öğrencinin her ay düzenli olarak belli bir miktar paranın devlet tarafından kendisine verilmesinin güvencesiyle kendisini daha güvende hissetmekte ve çevresiyle daha rahat iletişim içinde olduğunu söyleyebiliriz. Aşağıda bu konuyla ilgili yapılan çalışmalar yer almaktadır.

Çam ve arkadaşlarının (2000) hemşirelik yüksekokulu öğrencileri üzerine yaptıkları araştırmalarında; kredi ve burs alan öğrencilerin almayanlara göre insanlara daha az güvendikleri, daha fazla eleştiriye duyarlı oldukları, daha çok hayalperestlik gösterdikleri, tartışmalara daha fazla katıldıkları ve daha çok psişik izolasyon yaşadıkları saptanmış. Kredi ve burs almayan öğrencilerin ise alanlara göre benlik saygılarının daha yüksek, kendilik kavramı sürekliliği yüksek olanların oranı daha yüksek ve kişilerarası ilişkilerde daha az tehdit hissettikleri, aynı zamanda yüksek gelir düzeyindeki öğrencilerin benlik saygılarının daha düşük gelir düzeyindekilere göre daha fazla olduğu saptanmıştır. Ünsar ve İşsever'in (2003) üniversite öğrencileri üzerine yaptıkları araştırmalarında, ailenin aylık gelir düzeyi yükseldikçe öğrencilerin de benlik saygısında yükselme olduğunu saptamışlardır. Sarıcı'nın (1999) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrencilerin sosyal uyum, kontrol-kontrolsüz, hipomanik-depresiflik ve sosyal güç-sosyal güçte şüphe düzeyleri arasında fark olmadığını, alt sosyo-ekonomik düzeyde olan öğrencilerin orta ve üst düzeyde olanlara göre daha dominant ve açıklık düzeylerinin daha yüksek olduğunu saptamıştır.

Sosyal aktivitede bulunan öğrencilerin bulunmayanlara göre daha sosyal uyum, dominant, kontrollü ve açık kişilik özelliklerine sahip oldukları, sosyal aktivitede bulunmayan öğrencilerin de bulunanlara göre daha depresif ve çevresiyle iletişim kurmada güçlük yaşadıkları görülmektedir (Çizelge 4.14 ve Grafik 4.13).

Aştı ve Bilgin'in (1997) yaptıkları araştırmada, boş vakitlerini sosyal aktivitelerle değerlendiren öğrencilerin, boş değerlendirenlere göre benlik

saygılarının daha yüksek olduklarını saptamışlardır. Çam ve arkadaşlarının (2000) hemşirelik öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada spor yapan ve sanatla uğraşan öğrencilerin spor yapmayan ve herhangi bir sanatla uğraşı olmayan öğrencilere göre benlik saygılarının daha yüksek olduğunu saptamışlardır. Demir (2000) sportif etkinliklere katılan ve katılmayan lise öğrencilerin benlik kavramı düzeylerini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmasında, sportif etkinliklere katılan öğrencilerin, katılmayanlara göre benlik kavramı düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirlemiştir.

Bizim araştırmamızda ve yapılan bu çalışmalarda bulguların da gösterdiği gibi sosyal aktiviteye katılan öğrencilerin, sosyal becerilerini geliştirmeleri nedeniyle kendilerini daha iyi hissettikleri ve ifade ettikleri, stresle olumlu başetmede başarılı oldukları ve böylece daha az depresif belirti gösterdikleri söylenebilir.

Babalarının ve annelerinin tutumlarını algılamalarına göre bütün öğrencilerin sosyal uyum içinde oldukları fakat; babalarını ve annesini otoriter olarak değerlendiren öğrencilerin diğerlerine göre daha az sosyal uyum içinde oldukları, demokratik ve eğitici-öğretici olarak değerlendiren öğrencilerin diğerlerine göre daha dominant oldukları saptanmıştır. Ayrıca, tüm öğrenciler kontrollü bulunmakla birlikte, anne ve babasının tutumunu otoriter olarak değerlendiren öğrenciler diğerlerine göre daha az kontrollü oldukları saptanmıştır. Öğrencilerin depresif kişilik özelliklerine sahip oldukları ancak annesinin tutumunu eğitici-öğretici olarak değerlendiren öğrencilerin en az depresif, bütün öğrencilerin açık kişilik özelliklerine sahip oldukları fakat annesinin ve babasının tutumunu otoriter olarak değerlendiren öğrencilerin en az açık kişilik özelliklerine sahip oldukları saptanmıştır (Çizelge 4.15, Grafik 4.14, Çizelge 4.16, Grafik 4.15).

Güneysu'nun (1986) üniversite gençlerinin kendini kabul düzeyine anababa tutumlarının etkisini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmasında, anne ve babalarının demokratik eğilimi arttıkça kız öğrencilerin de kendilerini kabul düzeylerinde yükselme, azaldıkça da kendilerini kabul düzeylerinde düşme olduğu saptanmıştır.

İkizoğlu'nun (1993) demokratik ve otoriter ana-baba tutumlarının, lise son sınıf öğrencilerinin benlik saygısı üzerine etkisini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmasında, anne ve babasının tutumunu demokratik ve otoriter olarak algılayan öğrencilerin benlik saygılarında önemli bir fark olmadığı belirlenmiştir. Berkem'in (1999) ailenin psikolojik yapısı ile gençlerin benlik kavramı arasındaki ilişkinin

belirlenmesi amacıyla yaptığı çalışmasında, aile içi iletişimin, duygusal bağlamın, aile içindeki birliğin, aile içi yönetiminin ve ailenin psikolojik yapısı ile gençlerin benlik kavramı arasında anlamlı, aynı yönlü bir ilişkinin bulunduğunu göstermektedir. Karadayı (1994) 95 erkek ve 69 kız üniversite öğrencisi ile yaptığı çalışma sonucunda, ana baba ile ilişkilerin demokratik oluşunun, gençlerde öz saygı ve kendine güven özelliklerini arttırdığı, aile içi etkileşimi sargın ve yapılaşmış olarak algılayan aile üyelerinin öz değerinin, daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Adana'nın (2000) anne baba tutumlarının çocuktaki benlik kavramı üzerine etkisini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmasında, annelerin demokratik tutum ve eşitlik tanıma puanı arttıkça çocukların da daha olumlu benlik kavramına sahip oldukları saptanmıştır.

Yavuzer (2000) olumlu bir benlik gelişimi için, çocuğun içinde bulunduğu ailenin, iyi iletişim kuran bir aile olması gerektiği, anne-babanın sözlerinden çok, eylemleriyle başarılı birer model oluşturmaları ve çocuklarında olumlu bir benlik oluşturacak etkileşim ortamı hazırlamalarının önemini vurgulamıştır. Kuzgun (1990) sevgi ve anlayış içinde yetişen çocukların kendini gerçekleştirme düzeylerinin yüksek olduğunu bildirmiştir. Bu bulgular sonucunda, anne ve babası ile olumlu ilişki içinde olan ve güvenli bir bağ kurmuş öğrencilerin, aileleriyle sorunlarını daha rahat paylaşabilmelerinden, kendilerinden ve yaşamdan daha memnun oldukları, daha az depresif belirti gösterdiklerini söyleyebiliriz.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Araştırma, Hemşirelik Yüksekokullarında okuyan öğrencilerin benlik kavramlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda Ankara İli Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde bulunan 3 Hemşirelik Yüksekokulunda okuyan öğrencilere anket formu ve Giessen Testi uygulanarak elde edilen bulgular değerlendirilmiş, aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin lise, süper lise ve sağlık meslek lisesi mezunu oldukları, çoğunluğunun şehirde yaşadığı, yine çoğunluğunun 2 ve 3 kardeşe sahip oldukları ve % 41.2'sinin evin büyük çocuğu olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun anne ve babalarının sağ olduğu, çoğunluğunun annelerinin ilkokul mezunu, babalarının ise ilkokul ve lise mezunu oldukları, annelerin çoğunluğunun çalışmayıp ev hanımı oldukları, babaların ise çoğunluğunun serbest çalıştığı ve emekli oldukları saptanmıştır. Öğrencilerin çoğunluğunun kredi almadıkları, % 17.6'sının hemşire olarak hastanede çalıştığı saptanmıştır. Öğrencilerin yalnızca % 39.8'inin herhangi bir sosyal aktivitede bulundukları ve bunların yarıdan fazlasının ise spor aktiviteleri olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin anne ve babalarının tutumlarını algılamalarına bakıldığında, çoğunluğu anne tutumlarını demokratik, yine çoğunluğu babalarının tutumlarını demokratik olarak algıladıklarını belirtmişlerdir (Çizelge 4. 1).

Araştırma kapsamına giren öğrencilerin olumlu sosyal uyum, dominant, kontrollü, depresif ve açık kişilik özelliklerine sahip oldukları ve sosyal güçte orta noktada yer aldıkları belirlenmiştir (Çizelge 4.2 ve Grafik 4.1).

Her üç okuldaki öğrencilerin olumlu sosyal uyum içinde, dominant, kontrollü, depresif ve açık kişilik özelliklerine sahip olduklarını saptanmıştır. HÜHYO öğrencilerinin diğer iki okula göre daha olumlu sosyal uyum içinde, 2. alt ölçekte ortalamaya daha yakın değer aldıkları, GATAHYO öğrencilerinin diğer iki okulun öğrencilerine göre daha dominant, depresif oldukları ve 3. alt ölçekte ortalamaya yakın değer aldıkları görülmektedir. Her üç okulun öğrencilerinin açık-kapalılık alt ölçeğinde birbirlerine yakın ortalama değer aldıkları ve açık kişilik özelliklerine sahip oldukları saptanmıştır (Çizelge 4.3 ve Grafik 4.2)

Her üç okulda okuyan öğrencilerin sınıflara göre karşılaştırılmasında, I. sınıf öğrencilerinin daha kontrollü, I. ve III. sınıf öğrencilerinin daha depresif, III. ve IV. sınıf öğrencilerinin daha dominant, II. ve IV. sınıf öğrencilerinin daha sosyal uyum içinde ve açık kişilik özelliklerine sahip oldukları belirlenmiştir (Çizelge 4.4 ve Grafik 4.3).

HÜHYO’unda okuyan I. sınıf öğrencilerinin olumsuz sosyal uyum içinde, II. sınıf öğrencilerinin bağımlı kişilik özelliklerine sahip, IV. sınıf öğrencilerinin diğer öğrencilere göre daha kontrollü, I. sınıf öğrencilerinin ise diğer öğrencilere göre daha depresif oldukları, II. ve IV. sınıf öğrencilerinin daha açık kişilik özelliklerine sahip oldukları saptanmıştır (Çizelge 4.5 ve Grafik 4.4).

GATAHYO’unda okuyan III. sınıf öğrencilerinin olumsuz sosyal uyum içinde oldukları, diğer sınıflara göre daha depresif, kontrollü ve dominant, IV. sınıf öğrencilerinin kontrolsüz ve sosyal güçte şüphe kişilik özelliklerine, I. ve II. sınıf öğrencilerinin diğer iki sınıfın öğrencilerine göre daha açık kişilik özelliklerine sahip oldukları saptanmıştır (Çizelge 4.6 ve Grafik 4.5).

GÜHYO’nda okuyan tüm öğrencilerin olumlu sosyal uyum içinde oldukları, IV. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre daha dominant özellik gösterdiği, III. sınıf öğrencilerinin daha kontrolü, I. ve II. sınıf öğrencilerinin III. sınıf öğrencilerine göre daha depresif oldukları ve IV. sınıf öğrencilerin 4. alt ölçekte (hipomanik-depresif) ölçeğin orta değeri ile eşit değeri aldığı, II. ve IV. sınıf öğrencilerinin daha açık ve aynı zamanda sosyal güç özelliklerine sahip oldukları, I. ve III. sınıf öğrencilerinin ise sosyal güçte şüphe kişilik özelliklerine sahip oldukları belirlenmiştir (Çizelge 4.7 ve Grafik 4.6).

Öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayısına göre kendilerini algılamalarına bakıldığında, tek çocuk olan öğrencilerin bağımlı, kontrolsüz kişilik özelliklerine sahip oldukları ve diğerlerine göre daha çok sosyal uyum, depresif ve açık kişilik özelliklerine sahip oldukları, 5 ve daha fazla kardeşe sahip olan öğrencilerin olumsuz sosyal uyum ve sosyal güçte şüphe kişilik özelliklerine sahip oldukları ve diğer öğrencilere göre daha dominant oldukları belirlenmiştir (Çizelge 4.8 ve Grafik 4.7).

Babalarının eğitime göre öğrencilerin kendilerini algılamalarına bakıldığında, bütün öğrencilerin olumlu sosyal uyum içinde oldukları, ancak babası üniversite mezunu olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha fazla sosyal uyum,

babası okur-yazar olan öğrencilerin de en az sosyal uyum içinde oldukları, bütün öğrencilerin dominant, fakat babası okur-yazar olan öğrencilerin bağımlı oldukları, yine bütün öğrencilerin kontrollü oldukları ancak babası okur-yazar olamayan ve okur-yazar olan öğrencilerin diğerlerine göre daha kontrollü oldukları, bütün öğrencilerin depresif kişilik özelliklerine sahip oldukları, ancak babası lise mezunu ve okur-yazar olmayanların diğerlerine göre daha depresif oldukları, bütün öğrencilerin açık kişilik özelliklerine sahip oldukları fakat babası okur-yazar olan ve olmayan öğrencilerin diğerlerine göre daha açık ve sosyal güçte şüphe kişilik özelliklerine sahip oldukları saptanmıştır (Çizelge 4.9 ve Grafik 4.8).

Annelerinin eğitime göre öğrencilerin kendilerini algılamalarına bakıldığında, annesi okur-yazar olmayan öğrencilerin olumsuz sosyal uyum, diğer öğrencilerin olumlu sosyal uyum içinde oldukları fakat annesi okur-yazar olan öğrencilerin en az sosyal uyum gösterdikleri, annesi okur-yazar olan öğrencilerin bağımlı diğer öğrencilerin ise dominant oldukları, bütün öğrencilerin kontrolü ancak annesi okuma-yazma bilmeyen öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha kontrollü oldukları, bütün öğrencilerin depresif oldukları ancak annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin diğerlerine göre daha depresif oldukları ve annesi okuma-yazması olan öğrencilerin sosyal güçte şüphe kişilik özelliklerine sahip olduklarını belirlenmiştir (Çizelge 4.10 ve Grafik 4.9).

Öğrencilerin çalışma durumlarına göre kendilerini algılamalarına bakıldığında, çalışan öğrencilerin çalışmayan öğrencilere göre daha olumlu sosyal uyum ve kontrollü oldukları aynı zamanda sosyal güçte şüphe kişilik özelliklerine sahip oldukları saptanmıştır. Çalışmayan öğrencilerin ise çalışan öğrencilere göre daha dominant oldukları, her iki grup öğrencilerinin depresif ve açık kişilik özelliklerine sahip oldukları belirlenmiştir (Çizelge 4.11 ve Grafik 4.10).

Öğrencilerin burs alma durumlarına göre kendilerini algılamalarına bakıldığında, burs alan öğrencilerin almayanlara göre daha dominant, depresif ve açık kişilik özelliklerine sahip oldukları, burs almayan öğrencilerin ise alanlara göre daha kontrollü oldukları saptanmıştır (Çizelge 4.12 ve Grafik 4.10).

Öğrencilerin kredi alma durumlarına göre kendilerini algılamalarına bakıldığında, kredi alan öğrencilerin almayanlara göre daha fazla sosyal uyum, kontrollü ve açık kişilik özelliklerine sahip oldukları, kredi almayan öğrencilerin de

alanlara göre daha dominant ve depresif kişilik özelliklerine sahip oldukları saptanmıştır (Çizelge 4.13 ve Grafik 4.12).

Öğrencilerin sosyal aktivitede bulunma durumlarına göre kendilerini algılamaları karşılaştırıldığında, sosyal aktivitede bulunan öğrencilerin bulunmayanlara göre daha sosyal uyum, dominant, kontrollü ve açık kişilik özelliklerine sahip oldukları, sosyal aktivitede bulunmayan öğrencilerin de bulunanlara göre daha depresif oldukları ve sosyal güçte şüphe kişilik özelliklerine sahip olduklarını belirlenmiştir (Çizelge 4.14 ve Grafik 4.13).

Öğrencilerin babalarının tutumlarını değerlendirmelerine göre kendilerini algılamaları karşılaştırıldığında, babasının tutumunu eğitici-öğretici olarak algılayan öğrencilerin diğerlerine göre daha fazla sosyal uyum içinde oldukları, otoriter olarak algılayan öğrencilerin de diğer öğrencilere göre daha az sosyal uyum içinde oldukları, demokratik ve eğitici-öğretici olarak değerlendiren öğrencilerin diğerlerine göre daha dominant oldukları, bütün öğrencilerin kontrollü oldukları fakat otoriter olarak değerlendiren öğrencilerin diğerlerine göre daha kontrollü oldukları, bütün öğrencilerin kendilerini depresif hissettikleri fakat eğitici-öğretici olarak değerlendiren öğrencilerin ölçeğin ortalama değeri ile aynı değeri aldığı ve bütün öğrencilerin açık kişilik özelliklerine sahip oldukları fakat otoriter olarak değerlendiren öğrencilerin en az açık kişilik özelliklerine sahip oldukları belirlenmiştir (Çizelge 4.15 ve Grafik 4.14).

Bütün öğrencilerin sosyal uyum içinde oldukları fakat annesinin tutumunu otoriter olarak değerlendiren öğrencilerin diğerlerine göre daha az sosyal uyum içinde oldukları, demokratik ve eğitici-öğretici olarak değerlendiren öğrencilerin diğerlerine göre daha dominant oldukları, bütün öğrencilerin kontrollü, depresif ve açık kişilik özelliklerine sahip oldukları ancak annesinin tutumunu eğitici-öğretici olarak değerlendiren öğrencilerin en az depresif ve koruyucu-kollayıcı olarak değerlendiren öğrencilerin de diğerlerine göre en fazla açık kişilik özelliklerine sahip olduklarını saptanmıştır (Çizelge 4.16 ve Grafik 4.15).

Bulgulara dayalı olarak; okula yeni başlayan ve eğitimine devam etmekte olan öğrencilerin depresif kişilik özellikleri gösterdikleri, sosyal aktivitelerde bulunan öğrencilerin bulunmayan öğrencilere göre daha açık kişilik özelliklerine ve daha az depresif kişilik özelliklerine sahip oldukları, anne babasının tutumunu olumlu

değerlendiren öğrencilerin olumsuz değerlendirenlere göre daha sosyal uyumlarının güçlü olduğu, rahat iletişim kurabildikleri ve daha az depresif kişilik özellikleri gösterdikleri saptanmıştır.

6.2. Öneriler

Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin benlik kavramlarının belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışma da öğrencilerin olumlu sosyal uyum, dominant, kontrollü, depresif ve çevresiyle rahat ilişki kurabilen kişilik özelliklerine sahip oldukları bulunmuştur. Aynı zamanda sosyal aktivitede bulunan ve anne-babasının tutumunu olumlu olarak değerlendiren öğrencilerin diğerlerine göre olumlu sosyal uyum ve çevresiyle daha rahat iletişim içinde bulundukları bunun yanında daha az depresif belirtiler yaşadıkları saptanmıştır. Bu bulgular doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

- Hemşirelik öğrencilerinin kendilerini tanıyabilmeleri ve kişiliklerini geliştirmelerine olanak sağlayacak eğitim yaşantılarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması,
- Eğitim kurumlarında öğrencilerin benlik kavramlarını geliştirici, sosyal becerilerin artırıldığı aktivitelerin yerleştirilmesi ve bu öğrencilerin aktivitelere katılmalarının öğretim elemanlarınca desteklenmeleri,
- Çocukların olumlu benlik kavramı geliştirmelerinde ebeveyn tutumunun önemli olduğunu vurgulayan programların gerek örgün eğitim kurumlarında gerekse toplum eğitim merkezlerinde eğitim ve danışmanlık programlarının sunulması; ayrıca kitle iletişim araçlarıyla topluma iletilmesi,
- Mesleki eğitimin, akademik başarı ve yaş gibi özelliklerin öğrencilerin benlik kavramını etkileme biçimini öğrenmek için her yıl öğrencilerin benlik kavramlarının incelenmesi,
- Karşılaştırma yapılabilmesi için hemşirelik dışı diğer üniversite öğrencilerinin de benlik kavramlarının incelenmesi.

KAYNAKLAR

1. Adana, F.C., (2000), Anne-Baba Tutumlarının Çocuktaki Benlik Kavramı Üzerine Etkisi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, İstanbul.
2. Adams, J.F., (1995), Ergenliği Anlamak (çev. Bekir Onur), İmge Kitabevi, Ankara.
3. Alkın, T., (1993), Benlik, Türk Psikiyatri Dergisi, 4(3), sy:229-230
4. Arık, H., (1993), Adölesan Çağında Benlik Kavramlarının Gelişimi Ve Öğretmenleri İle Karşılıklı Algılamalarının Değerlendirilmesi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
5. Asena, M., (1998), Üniversite Öğrencilerinin Kendilerini Algılamaları İle Annelerinin Üniversite Öğrencisi Olan Çocuklarını Algılamaları, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
6. Aştı N., Bilgin H., (1997) Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencileri İle Diğer Üniversiteli Kız Öğrencilerde Benlik Saygısının Karşılaştırılması", İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Uluslar Arası Katılımlı,Kıbrıs, sy:250-258
7. Baymur, F., (1994), Gelişim Psikolojisi, 12.Basım, İnkılap Yayınevi, İstanbul.
8. Berkem, N., (1999), Ailenin Psikolojik Yapısı İle Gençlerin Benlik Kavramı Arasındaki İlişkinin Kurulması, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
9. Burns, R.B., (1979), Self Concept Development and Education, Holt, Rinehart and Winston, Sydney.
10. Charles, B., (1998), Psikanaliz Temel Kavramlar (çev. Işık Savaşır ve Yusuf Savaşır), 2. Baskı, HYB Yayıncılık, Ankara.

11. Cloutier, R., (1982), Ergenlik Psikolojisinde Kuramlar (çev. Bekir Onur), Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 1994, 27(2), sy: 875-904
12. Craik, K.H., Hogan, R. ve Wolfe, R.N., (1993), Fifty Years of Personality Psychology, Plenum Press, New York, 177-185
13. Cüceloğlu, D., (1993), Yeniden İnsan İnsana, 5. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul.
14. Cüceloğlu, D., (1997), İnsan ve Davranışı Psikolojinin Temel Kavramları, 7. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul.
15. Çam., O., Karaaslan, A., (2001), Öğrenci Hemşirelerin Girişkenlik ve Kişilerarası İlişki Tarzlarının Eğitim Süreçleri İçindeki Longitudinal Olarak İncelenmesi, Marmara Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu I. Uluslararası & VIII. Ulusal Hemşirelik Kongresi Kitabı, Antalya, sy:165-170
16. Çam, O., Khorshid, L., ve Özsoy, S.A., (2000), Bir Hemşirelik Yüksekokulundaki Öğrencilerin Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi, Hemşirelikte Araştırma Dergisi, Sayı(1), Ağustos, s.33-40
17. Çuhadaroğlu, F., (2000), Ergenlik Döneminde Psikolojik Gelişim Özellikleri, Katkı Pediatri Dergisi, 21(6), sy:863-868
18. Demir, Z., (2000), Sportif Etkinliklere Katılan ve Katılmayan Lise Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Belik Kavramı Düzeylerinin İncelenmesi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya.
19. Doğan, S., (1992), Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Kendini Kabul Düzeylerinin Belirlenmesi ve Bazı Değişkenlerle İlişkisinin İncelenmesi, Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu III. Ulusal Hemşirelik Kongresi Kitabı, Sivas, s.434-440
20. Enç, N., Yıldız S.,(1997), Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Uyumlu Olma Ve Bağımsız Düşünme Durumları İle Başarıları Arasındaki İlişki,

İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu, Uluslar Arası Katılımlı, Kıbrıs, s.195-198

21. Erden, M., Akman Y., (1997) Eğitim Psikolojisi, 4.Basım, Arkadaş Yayınevi, Ankara.
22. Ersevimi, İ., (1997), Freud ve Psikanalizin Temel İlkeleri, Nobel Tıp Kitabevi, İstanbul.
23. Gander, M.J., Gardiner, H.W., (1998), Çocuk ve Ergen Gelişimi (çev. Bekir Onur), 3. Baskı, İmge Kitabevi Yayıncılık Paz. San. ve Tic. Ltd. Şti., Ankara.
24. Geçtan, E., (1995), Psikanaliz ve Sonrası, Remzi Kitabevi, İstanbul.
25. Geçtan, E., (1998), İnsan Olmak, 19. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul.
26. Gergen, J.K., Gergen, M.M., (1989), Social Psycology, 2. ed., Springer Verlog, New York.
27. Güneysu, S., (1986), Üniversite Gençlerinin Kendini-Kabul Düzeyine Anaba Tutumlarının Etkisi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara.
28. Hall, G.S., Lindzey, G., (1985), Indroductio to Theories of Personality, John Wiley and Sons, New York.
29. Hammer, R.M., Tufts, M.A., (1985), Nursing's Self-Image Nursing Education's Responsibility, Journal of Nursing Education, 24(7), Sy:280-283
30. Hills, B. (2001), Measuring Nurses' Self-Concept, Western Journal of Nursing Research, 23(3), s.313-325
31. Hughes, O., Wade, B. ve Peters, M. (1991), The Effectes of a Synthesis of Nursing Students Self-Concept and Pole Perception, Journal of Nursing Education, 30(2), s.69-72
32. Kağıtçıbaşı, Ç., (1996), Özerk- İlişkisel Benlik: Yeni Bir Sentez, Türk Psikoloji Dergisi, 11(37), sy:36-43

33. Karadayı, F., (1994), Üniversite Gençlerinin Algılanan Anababa Tutumları, Anababayla İlişkileri ve Bunların Bazı Kişilik Özellikleri İle Bağlantısı, Türk Psikoloji Dergisi, 9(32), sy:15-25
34. Karadeniz, G., Çakmakçı, A., (2001), Bir Yüksekokul Hemşirelik Öğrencilerinin Kendini Kabul Düzeyleri, İbni Sina Tıp Dergisi, 6, sy:170-174
35. Kelly, B., (1992), The Professional Self Concept of Nursing Undergraduates And Their Perceptions of Influential Forces, Journal of Nursing Education, March, 31(3).
36. Kepçeoğlu M., (2001), Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Alkım Yayınevi, İstanbul.
37. King, A.,(1997), Self- Concept and Self- Esteem A Clarification of Terms, Journal of School Health, February, 67(2), s.68-70
38. Kozacıoğlu, G., Güldürür, H.E., (1995), Bireyden Topluma Ruh Sağlığı, Alfa Basım Dağıtım Melis Matbaacılık, Ankara.
39. Köknel, Ö., (1995), Kaygıdan Mutluluğa Kişilik, 13. Basım, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.
40. Kulaksızoğlu, A., (2001), Ergenlik Psikolojisi, 4.Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul.
41. Kutlu, Y., Buzlu, S., Sever, A.D., ve ark., (1997), İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin 4 Yıllık Eğitim Süresi İçindeki Atılmanlık Düzeyi ve Benlik Saygılarının Araştırılması, İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu, Uluslar Arası Katılımlı, Kıbrıs, sy:244-249
42. Kuzgun, Y., (1990), Ana-Baba Tutumlarının Bireyin Kendini Gerçekleştirme Düzeyine Etkisi. TC Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu.
43. Kuzgun, Y., (2000), Rehberlik ve Psikolojik Danışma, 7.Basım, ÖSYM Yayınları, Ankara.

44. Lindzey, G., (1988), Gelişim Psikolojisi: Ergenlik ve Yetişkinlik (çev. Figen Çok), Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 1994, 27(2), sy:905-935
45. Lo, R., (2002), A Longitudinal Study of Perceived Level of Stress, Coping And Self-Esteem of Undergraduate Nursing Students: An Australian Case Study, Journal of Advanced Nursing, 39(2), sy:119-126
46. Onur, B., (1998), Gelişim Psikolojisi Yetişkinlik Yaşlılık Ölüm, 5. Baslı, İmge Kitabevi, Ankara.
47. Öz, F., (1995), Kolostomili Hastalarda Benlik Kavramı ve Hemşirelik, Konsültasyon Liyezon Psikiyatrisi Kongresi Kitabı, İstanbul.
48. Öz, F., (2004), Sağlık Alanında Temel Kavramlar, İmaj İç ve Dış Ticaret AŞ, Ankara.
49. Özdoğan, B.,(1989), Giessen-Testi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 22(2), s.643-654
50. Özmen, M.E., (1996), Okuyan Ve Çalışan Gençlerin Benlik Kavramı, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
51. Öztürk, O., (2002), Ruh Sağlığı ve Bozuklukları, 9.basım, Nobel Tıp Kitabevi, Ankara.
52. Sayıl, I., (1996), Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Ders Kitabı, Antıp A.Ş. Yayınları, Ankara.
53. Sarıcı, S., (1999), Üniversite Öğrencilerinin Öğrenilmiş Güçlülük Düzeyleri Ben Durumları ve Sosyo-Ekonomik Düzeyleri Arasındaki İlişkiler, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
54. Sever, D.A., Işıl, Ö., Ünsal, B.G. ve Gonçe, N., (2001), I. ve IV. Sınıf Lisans Öğrencilerinin Terapötik İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi, Marmara

Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu I. Uluslararası & VIII. Ulusal Hemşirelik Kongresi Kitabı, Antalya, sy:455-457

55. Shavelson, R.J., Hubner, J. ve Stanton, G.C., (1976), Self-Concept: Validation of Construct Interpretations, Review of Educational Research, 3(46), 407-411
56. Stein, R.F., (1987), Comparison of Self-Concept of Nonobese and Obese University Junior Female Nursing Students, Adolescence, 22(85), s.77-90
57. Strasen, L., (1989), Self Concept: Improving The Image of Nursing, JONA., 19(1), sy:4-5
58. Stuart G.W., Laraia M.T., (2001), Self Concept Responses and Dissociative Disorders, Principles and Practice of Psychiatric Nursing, 7.ed., Mosby Yearbook, 317-344
59. Suikkala, A., Kilpi, H.L., (2001), Nursing Student-Patient Relationship: A Review of The Literature From 1984 to 1998, Journal of Advanced Nursing, 33(1), 42-50
60. Sümbüloğlu, V., Sümbüloğlu, K., (2000), Sağlık Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri, Hatipoğlu Yayınevi, Ankara.
61. Türkçapar, H., (1995), Kendilik Psikolojisi ve Temel Kavramları, Türk Psikiyatri Dergisi; 6(2),125-131
62. Türkmen, F., (1989), Üniversite Öğrencilerinde Benlik Kavramı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
63. Ülgen G., (1997) Eğitim Psikolojisi, 3.Basım, Alkım Yayınevi, İstanbul.
64. Ünsar, S., İşsever, H., (2003), Trakya Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Saygısını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi, Hemşirelik Forumu, 6(1), sy:7-11

65. Üstün, B., (1995), Hemşirelerin Atılganlık ve Tükenmişlik Düzeyleri, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
66. Wigfield, A., Karpathian, M., (1991), Who Am I and What Can I Do? Children's Self-Concepts and Motivation in Achievement Situations, Educational Psychologist, 26(3&4), 233-261
67. Yanbastı, G., (1996), Kişilik Kuramları, Ege Üniversitesi Basımevi, 2. Baskı, İzmir.
68. Yavuzer, H., (2000), Çocuk Psikolojisi, 19. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul.
69. Yavuzer, H., (2002), Okul Çağı Çocuğu, 8. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul.
70. Yörükoğlu, A., (2002), Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunları, 11.Basım, Özgür Yayınları, İstanbul.
71. _____Ankara Üniversitesi, (2004), <http://www.ceyso.ankara.edu.tr>. (15.03.2004).
72. _____Başkent Üniversitesi, (2004), <http://www.baskent.edu.tr>. (15.03.2004).
73. _____Gülhane Askeri Tıp Akademisi, (2004), <http://www.gata.edu.tr/hyo/index.htm>. (15.03.2004).
74. _____Gazi Üniversitesi, (2004), <http://www.hyo.gazi.edu.tr>. (15.03.2004).
75. _____Hacettepe Üniversitesi, (2004), <http://www.hemsirelik.hacettepe.edu.tr>. (15.03.2004).

ÖZGEÇMİŞ

Araştırmacı 1976 yılında Seydişehir’de doğmuştur. İlk, orta ve lise öğrenimini Seydişehir’de tamamladıktan sonra 1994 yılında Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu’nu kazanmıştır. 1998 yılında mezun olan araştırmacı aynı yıl Niğde Üniversitesi Aksaray Sağlık Yüksekokulu’nda Öğretim Görevlisi olarak çalışmaya başlamıştır. 2001 yılında Araştırma Görevlisi kadrosuna geçerek, 2002 yılında Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalında Araştırma Görevlisi olarak görevlendirilmiştir ve halen aynı görevde çalışmaktadır.

EK-1

DEĞERLİ ÖĞRENCİLER

Sizlere iki tane anket formu dağıtılmıştır. Birinci anket formunda sizlere ait demografik özellikleri içeren sorular bulunmaktadır.

İkinci formda ise bir ölçek (Giessen Testi) bulunmaktadır.

Bu formdaki sorular, kendinizi nasıl gördüğünüzü ve hissettiğinizi belirtmeniz için hazırlanmıştır. Her soru belirli bir konudaki düşüncelerinizi ve hislerinizi rakamlar üzerinde x işareti koyarak belirtmenize olanak veren olumlu ve olumsuz ifade çiftleri biçimindedir. Lütfen her sorudaki ifade çiftleri ile ilgili olarak hissettiklerinizi bu ifadeler arasındaki sayılar üzerinde işaretleyerek belirtiniz.

Bu ölçeğin orta noktası 0'dır. Eğer davranışınızı, diğer insanlarla karşılaştırdığınızda dikkate değer bir farklılık olmadığını görüyorsanız 0'ı işaretleyiniz. Yani sıfırın anlamı bu davranış veya durumların diğer insanlarla karşılaştırıldığında ne sabırsız ne de sabırlı olduğunuz hissine kapılıyorsanız 0 işaretleyin. Eğer sizin davranışınız sağa ya da sola kayıyorsa lütfen rakamlardan 1,2 veya 3'ü işaretleyin.

Eğer kendinizi çok sabırlı hissediyorsanız 0'ın sağındaki 3'ü işaretleyin, biraz sabırlı hissediyorsanız 0'ın sağındaki 2'yi işaretleyin, pek az sabırlı hissediyorsanız yine 0'ın sağındaki 1'i işaretleyin. Eğer kendinizi sabırsız buluyorsanız 0'ın solundaki rakamlardan uygun olanını işaretleyiniz.

Vereceğiniz bilgiler hiçbir şahsa veya idareye bildirilmeyecektir. Bütün cevaplarınızın gizli tutulacağından ve sadece bu araştırmanın amacı için kullanılacağından emin olabilirsiniz. Bütün sorulara size uygun düşen cevabın verilmesi beklenmektedir.

İşbirliğiniz ve yardımlarınız için teşekkür ederim, eğitiminizde başarılar dilerim.

imza

EK -2

ANKET FORMU

1. Mezun olduğunuz okul?: () Sağlık Meslek Lisesi
() Lise
() Süper Lise
() Fen Lisesi
() Diğer
2. Yaşadığınız yer? : () Şehir
() İlçe
() Kasaba
() Köy
3. Kaç kardeşiniz?
Siz kaçınıcı çocuksunuz?
4. Anneniz Sağ mı?.....
5. Babanız Sağ mı?.....
6. Annenizin eğitimi?:() Üniversite
() Lise
() Ortaokul
() İlkokul
() Okur Yazar
() Okur Yazar Değil
7. Anneniz çalışıyor mu? () Evet Mesleği.....
() Hayır
8. Babanızın eğitimi: () Üniversite
() Lise
() Ortaokul
() İlkokul
() Okur Yazar
() Okur Yazar Değil
9. Babanız çalışıyor mu? () Evet Mesleği.....
() Hayır
10. Sizin aylık ekonomik geliriniz nerelerden geliyor? () Burs
() Kredi
() Ailem
() Çalışıyorum

11. Çalışıyorsanız? Nerede?.....

12. Herhangi bir sosyal aktiviteniz var mı?

() Evet Neler?.....

() Hayır

13. Annenizin size göre size **Yaklaşımını/ Tutumunu** nasıl değerlendiriyorsunuz?

14. Babanızın size göre size **Yaklaşımını/Tutumunu** nasıl değerlendiriyorsunuz?

GIESSEN TESTİ (BEN FORMU)

1	Sabırsız olduğumu sanıyorum.	3 2 1 0 1 2 3	Sabırlı olduğumu sanıyorum
2	Başkaları ile beraber olmayı isterim.	3 2 1 0 1 2 3	Başkaları ile beraber olmayı istemem.
3	Başkalarına emretmek isterim.	3 2 1 0 1 2 3	Başkalarının bana emretmesini beklerim.
4	Çevremdeki değişiklikler huzurumu bozar.	3 2 1 0 1 2 3	Çevremdeki değişiklikler huzurumu bozmaz.
5	Sıkıntılarıımı seyrek düşündüğüm kanısındayım.	3 2 1 0 1 2 3	Sıkıntılarıımı sık sık düşündüğüm kanısındayım.
6	Kızdığım zaman kendi kendimi yerim.	3 2 1 0 1 2 3	Kızdığım zaman kızgınlığımı gösteririm.
7	Başkalarından üstün olmayı arzularım.	3 2 1 0 1 2 3	Başkalarından üstün olmayı arzulamam.
8	Az korkak olduğumu sanıyorum.	3 2 1 0 1 2 3	Korkak olduğumu sanıyorum.
9	Başkalarının çalışmamdan memnun olduklarını sanıyorum.	3 2 1 0 1 2 3	Başkalarının çalışmamdan memnun olmadıklarını sanıyorum.
10	Başkalarına güvenirim.	3 2 1 0 1 2 3	Başkalarına güvenmem.
11	Sevgiye ihtiyacım olduğunu gösteririm.	3 2 1 0 1 2 3	Sevgiye ihtiyacım olmadığını gösteririm.
12	Diğer bir kişi ile yakın ilişkiyi aramam.	3 2 1 0 1 2 3	Diğer bir kişi ile yakın ilişkiyi ararım.
13	Başkaları ile kendimi karşılaştırdığım zaman parayı yerinde harcadığıma inanırım.	3 2 1 0 1 2 3	Başkaları ile kendimi karşılaştırdığım zaman parayı yerinde harcamadığıma inanırım.
14	Kendimi baskı altında hissetmem.	3 2 1 0 1 2 3	Kendimi baskı altında hissederim.
15	Genellikle yaşantılarımdan, duygularımdan, ihtiyaçlarımdan bahsetmem.	3 2 1 0 1 2 3	Genellikle yaşantılarımdan, duygularımdan, ihtiyaçlarımdan bahsetmem.
16	Kendimi sevdirmeyi zor başardığım kanısındayım.	3 2 1 0 1 2 3	Kendimi sevdirmeyi kolay başardığım kanısındayım.
17	Uzun süre bir insana bağlı olmak bana kolay geliyor.	3 2 1 0 1 2 3	Uzun süre bir insana bağlı olmak bana zor geliyor.
18	Olayları, hakikatleri fazla önemsemiyorum.	3 2 1 0 1 2 3	Olayları, hakikatleri fazlaca önemsiyorum.
19	İçimi kolayca dökemediğimi sanıyorum.	3 2 1 0 1 2 3	İçimi kolayca dökemediğimi sanıyorum.
20	Yaşıtlarıma göre davranışlarım bakımından daha genç göründüğümü sanıyorum.	3 2 1 0 1 2 3	Yaşıtlarıma göre davranışlarım bakımından daha yaşlı göründüğümü sanıyorum.
21	Tertipli olmadığımı sanıyorum.	3 2 1 0 1 2 3	Tertipli olduğumu sanıyorum.
22	Başka insanlarla tartışırım.	3 2 1 0 1 2 3	Başka insanlarla tartışmam.

23	Başkalarının bana önem vermediğine inanıyorum.	3 2 1 0 1 2 3	Başkalarının bana önem verdiğiğine inanıyorum.
24	Hayatta çok çabaladığımı sanıyorum.	3 2 1 0 1 2 3	Hayatta rahatlık aradığımı sanıyorum.
25	Başka insanlara karşı kendimi uzak hissederim.	3 2 1 0 1 2 3	Başka insanlara karşı kendimi yakın hissederim.
26	Başkaları ile kendimi karşılaştırdığımda gerçekleri göremediğime inanırım.	3 2 1 0 1 2 3	Başkaları ile kendimi karşılaştırdığımda gerçekleri gördüğüme inanırım.
27	Güzel görünmek benim için önemli değildir.	3 2 1 0 1 2 3	Güzel görünmek benim için önemlidir.
28	Başkaları ile yakın işbirliğinin bana zor geldiği kanısındayım.	3 2 1 0 1 2 3	Başkaları ile yakın işbirliğinin bana kolay geldiği kanısındayım.
29	Kendi kendimi suçlamam.	3 2 1 0 1 2 3	Kendi kendimi suçlarım.
30	İlişki kurduğum kişilere fazla sevgi gösteririm.	3 2 1 0 1 2 3	İlişki kurduğum kişilere az sevgi gösteririm.
31	Başkalarına oranla geçimliyimdir.	3 2 1 0 1 2 3	Başkalarına oranla dikkafalıyım.
32	Başka insanlar için üzülmem.	3 2 1 0 1 2 3	Başka insanlar için üzülürüm.
33	Kendi haklarımı iyi koruyamadığıma inanırım.	3 2 1 0 1 2 3	Kendi haklarımı iyi koruduğuma inanırım.
34	Başkalarına oranla daha çok sevgi doluyum.	3 2 1 0 1 2 3	Başkalarına oranla daha az sevgi doluyum.
35	İyi rol yapabildiğimi düşünürüm.	3 2 1 0 1 2 3	Kötü bir artistik yeteneğim olduğunu düşünürüm.
36	Başkalarının beni kuvvetli gördüğüne inanırım.	3 2 1 0 1 2 3	Başkalarının beni zayıf gördüğüne inanırım.
37	Başkalarının beni hoş, güzel bulmadığı kanısındayım.	3 2 1 0 1 2 3	Başkalarının beni hoş, güzel bulduğu kanısındayım.
38	Başkalarına oranla bir iş, bir konu üzerinde uzun zaman çalışabilirim.	3 2 1 0 1 2 3	Başkalarına oranla bir iş, bir konu üzerinde uzun zaman çalışamam.
39	Zor neşelenirim.	3 2 1 0 1 2 3	Kolay neşelenirim.
40	Diğer cinse karşı çekimser değilimdir.	3 2 1 0 1 2 3	Diğer cinse karşı çekimserimdir.

GIESSEN TESTİ ALT ÖLÇEKLERİNİN YORUMLANMASI

1. Alt Ölçek: Sosyal Uyum-Olumsuz Sosyal Uyum

SOL Olumsuz Sosyal Uyum

Çekici değil, sevimsiz, çalışırken
kritiği seven, kendi istediğini
yapamayan, güzel görünmeye
önem vermeyen.

SAĞ Olumlu Sosyal Uyum

Çekici, sevimli, istediğini
yapabilen güzel görünmeye
dikkat eden.

Yorumlama: Bu alt ölçekte kişinin çevreyi nasıl etkilediğinin yorumu yer alır. Kişinin çevresi ile iyi ya da kötü olduğu görülür.

2. Alt Ölçek: Dominant-Bağımlı

SOL Dominant

İlişki kurulması zor, başkalarına
emretmekten hoşlanan, dikkatli,
iyi rol yapabilen, sık sık başkaları
ile tartışan.

SAĞ Bağımlı

Sabırlı, ilişki kurabilen, uyumlu
emretmekten hoşlanmayan, rol
yapmasını sevmeyen.

Yorumlama: Bir tarafta saldırganlık impulsif davranma, diğer tarafta pasif sabırlı, başkalarının idaresini kabullenmeye eğilimli. Psikolojik rahatsızlıkları olan kişiler daha çok sol taraftaki cevapları işaretler. Normal ve nevrotikler daha çok sağ taraftaki cevapları işaretlerler.

3. Alt Ölçek: Kontrol-Kontrolsüz

SOL Kontrolsüz

Para harcamada kontrolsüz,
hesabını bilmez, düzensiz, rahat.

SAĞ Kontrollü

Para harcamada kontrollü,
düzenli rahat hareket edemeyen.

Yorumlama: Bu alt ölçekte daha çok kişinin iç dünyası kendi benliğindeki id ve süpereo arasındaki çatışma ortaya konur.

4. Alt Ölçek: Hipomanik-Depresif

SOL Hipomanik

Korkusuz, bağımsız, kızgınlıklarını
dışa vurur, kendi kendini eleştirmez,

SAĞ Depresif

Korkuları vardır, kızgınlıklarını
içinde tutar, kendi kendini

bağımsızlığı tercih eder.

eleştirir, bağımlı olmayı
tercih eder.

Yorumlama: Bu ölçek daha çok kişinin saldırganlığını dışarıya mı yöneltiyor yoksa kendisine mi yöneltiyor, bunun üzerinde durulmaktadır. Sağ taraftaki sorular kişinin kendine güveni olmadığını belirtiyor. Bu depresyon belirtisi olarak görülüyor. 8. Soru kişinin korkularının olduğunu, 4. Soru ise bağımlı olduğunu göstermektedir. Bu iki soru da kişinin zayıf bir “Ben”e sahip olduğunu belirtmektedir.

5. Alt Ölçek: Açıklık-Kapalılık

SOL Açık

Sevgi duygularını gösterir, çevresine
itimat eder, verici.

SAĞ Kapalı

Başkalarından uzak durur,
sevgi duygularını göstermez.
çevresine karşı şüpheli
verici değil.

Yorumlama: Kişinin ilişkilerindeki yaşantısı ve davranışları üzerinde durulmaktadır. Burada Erikson’un belirttiği kişinin çevresine karşı güven duygusunun gelişmiş olduğu ya da olmadığı, kendine güveni olup olmadığı, kişi utangaç mı yoksa kendine güveni var mı üzerinde durulmaktadır.

6. Alt Ölçek: Sosyal Güç-Sosyal Güçte Şüphe

SOL Sosyal Güç

Başkaları ile beraber olmaktan
hoşlanır. Karşı cinsle ilişki
O’nu sıkmaz, özveride bulunur,
birine devamlı bağlanabilir,
yaratıcıdır.

SAĞ Sosyal Güçte Şüphe

Başkaları ile beraber olmaktan
hoşlanmaz. Karşı cinsle ilişki
onu sıkar, özveride bulunmaz,
birine devamlı bağlanamaz,
yaratıcı değildir.

Yorumlama: Bu alt ölçekte sol taraf sağlıklı ve olgun bir kişiliğin tanımına yaklaşılmaktadır. Başkaları ile beraber olmaktan hoşlanan, karşı cinsle rahat ilişki kurabilen, kurduğu ilişkileri sürdürebilen, sağlıklı bir kişilik gösteren kişidir.

EK-5

**GIESSEN TESTİ (BEN FORMU) DEĞERLENDİRME ŞABLONU
I.SKALA**

1. Sayfa

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22

7 6 5 4 3 2 1

1 2 3 4 5 6 7

2. Sayfa

23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40

1 2 3 4 5 6 7

1 2 3 4 5 6 7

1 2 3 4 5 6 7

1 2 3 4 5 6 7

GIESSEN TESTİ (BEN FORMU) DEĞERLENDİRME ŞABLONU
II. SKALA

1. Sayfa

1	
2	1 2 3 4 5 6 7
3	
4	1 2 3 4 5 6 7
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
	1 2 3 4 5 6 7

2. Sayfa

23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	1 2 3 4 5 6 7
30	
31	
32	7 6 5 4 3 2 1
33	
34	
35	
36	1 2 3 4 5 6 7
37	
38	
39	
40	

GIESSEN TESTİ (BEN FORMU) DEĞERLENDİRME ŞABLONU
III. SKALA

1. Sayfa

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22

7 6 5 4 3 2 1

1 2 3 4 5 6 7

1 2 3 4 5 6 7

2. Sayfa

23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40

7 6 5 4 3 2 1

7 6 5 4 3 2 1

7 6 5 4 3 2 1

GIESSEN TESTİ (BEN FORMU) DEĞERLENDİRME ŞABLONU
IV. SKALA

1. Sayfa

1	
2	
3	
4	7 6 5 4 3 2 1
5	
	1 2 3 4 5 6 7
6	
	7 6 5 4 3 2 1
7	
8	
9	1 2 3 4 5 6 7
10	
11	
12	
13	
14	
	1 2 3 4 5 6 7
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	

2. Sayfa

23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	1 2 3 4 5 6 7
31	
32	
33	
34	
35	
36	
37	
38	
39	
40	

GIESSEN TESTİ (BEN FORMU) DEĞERLENDİRME ŞABLONU
V. SKALA

1. Sayfa

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22

1 2 3 4 5 6 7

1 2 3 4 5 6 7

1 2 3 4 5 6 7

1 2 3 4 5 6 7

2. Sayfa

23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40

7 6 5 4 3 2 1

1 2 3 4 5 6 7

GIESSEN TESTİ (BEN FORMU) DEĞERLENDİRME ŞABLONU
VI. SKALA

1. Sayfa

1	
2	 1 2 3 4 5 6 7
3	
4	
5	
6	
7	 1 2 3 4 5 6 7
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	 1 2 3 4 5 6 7
18	
19	
20	
21	
22	

2. Sayfa

23	
24	
25	
26	 1 2 3 4 5 6 7
27	
28	
29	
30	 1 2 3 4 5 6 7
31	
32	
33	
34	
35	
36	
37	
38	
39	
40	 1 2 3 4 5 6 7

EK-6

GT - Veri Kayıt Kağıdı

%-Ranj	0.1	0.6	2.3	6.7	15.9	30.9	50.0	30.9	15.9	6.7	2.3	0.6	0.1
6 8 10 12 14 16 18 20 22 24 26 28 30 32 34 36 38 40 42 44 46 48 50 52 54 56 58 60 62 64 66 68 70 72 74 76 78 80 82 84 86 88 90													
Olumsuz Sosyal Uyum													Sosyal Uyum
Dominant	15	20	25	30	35	40							Bağımlı
Kontrolsüz	15	20	25	30	35	40							Kontrollü
Hipomanik	10	15	20	25	30	35	40						Depresif
Açık	10	15	20	25	30	35	40						Kapalı
Sosyal Güç	10	15	20	25	30	35							Sosyal Güçte Şüph
	10	15	20	25	30	35							

EK 7-Çizelgeler

EK Çizelge 1: Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Mezun Olunan Okul	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	F Değeri	P
Sosyal Uyum Olumsuz Sosyal Uyum	Lise (n:101)	30.26	6.40	0.64	0.957	0.414
	Süper Lise (n:85)	31.26	6.85	0.74		
	Sağlık Meslek Lisesi (n:69)	31.91	6.41	0.77		
	Anadolu-Fen Lisesi (n:24)	30.67	5.96	1.22		
Dominant Bağımlı	Lise	25.50	5.04	0.50	0.522	0.668
	Süper Lise	26.34	5.31	0.58		
	Sağlık Meslek Lisesi	26.33	5.30	0.64		
	Anadolu-Fen Lisesi	25.96	5.92	1.21		
Kontrol Kontrolsüz	Lise	29.87	5.10	0.51	1.999	0.114
	Süper Lise	28.06	6.03	0.65		
	Sağlık Meslek Lisesi	28.16	6.16	0.74		
	Anadolu-Fen Lisesi	29.42	6.24	1.27		
Hipomanik Depresif	Lise	25.68	6.16	0.61	0.919	0.432
	Süper Lise	26.69	5.37	0.58		
	Sağlık Meslek Lisesi	25.22	6.35	0.76		
	Anadolu-Fen Lisesi	26.33	4.61	0.94		
Açık Kapalı	Lise	18.40	6.08	0.60	0.551	0.648
	Süper Lise	17.96	5.68	0.62		
	Sağlık Meslek Lisesi	18.62	6.43	0.77		
	Anadolu-Fen Lisesi	19.71	5.94	1.21		
Sosyal Güç Sosyal Güçte Şüpheli	Lise	20.08	4.31	0.43	0.816	0.486
	Süper Lise	19.86	5.57	0.60		
	Sağlık Meslek Lisesi	20.61	5.15	0.62		
	Anadolu-Fen Lisesi	18.83	4.63	0.95		

EK Çizelge 2: Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Yaşadıkları Yere Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Yaşanan Yer	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	F Değeri	P
Sosyal Uyum Olumsuz Sosyal Uyum	Şehir (n:176)	31.69	6.23	0.50	2.075	0.104
	İlçe (n:76)	29.64	7.17	0.82		
	Kasaba (n:11)	31.55	7.47	2.25		
	Köy (n:16)	29.56	4.49	1.12		
Dominant Bağımlı	Şehir	26.14	5.29	0.40	0.153	0.928
	İlçe	25.88	5.48	0.63		
	Kasaba	25.36	3.29	0.99		
	Köy	25.50	5.10	1.27		
Kontrol Kontrolsüz	Şehir	29.13	5.87	0.44	1.146	0.331
	İlçe	27.89	5.57	0.64		
	Kasaba	29.09	4.66	1.40		
	Köy	30.25	6.59	1.65		
Hipomanik Depresif	Şehir	25.90	5.76	0.43	0.364	0.779
	İlçe	26.07	6.06	0.70		
	Kasaba	24.36	7.50	2.26		
	Köy	26.69	5.04	1.26		
Açık Kapalı	Şehir	18.80	6.26	0.47	0.898	0.443
	İlçe	18.12	5.85	0.67		
	Kasaba	17.45	4.59	1.38		
	Köy	16.56	4.86	1.21		
Sosyal Güç Sosyal Güçte Şüpheli	Şehir	19.98	4.86	0.37	1.818	0.144
	İlçe	19.83	4.71	0.54		
	Kasaba	18.64	5.59	1.69		
	Köy	22.63	6.24	1.56		

EK Çizelge 3. Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Kaçını Çocuk Olduklarına Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Kaçını çocuk sıralaması	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	F Değeri	P
Sosyal Uyum Ohumsuz Sosyal Uyum	1 (n:115)	31.06	6.76	0.63	1.367	0.245
	2 (n:83)	30.93	6.47	0.71		
	3 (n:52)	32.27	5.73	0.80		
	4 (n:16)	28.75	6.37	1.59		
	5 (n:13)	28.77	7.13	1.98		
Dominant Bağımlı	1	26.31	5.29	0.49	0.299	0.878
	2	25.90	5.43	0.60		
	3	25.90	4.92	0.68		
	4	24.94	5.47	1.37		
	5	25.54	5.36	1.49		
Kontrol Kontrolsüz	1	28.70	5.86	0.55	0.773	0.544
	2	29.10	5.70	0.63		
	3	29.00	5.91	0.82		
	4	30.13	4.76	1.19		
	5	26.54	6.60	1.83		
Hipomanik Depresif	1	26.34	5.89	0.55	0.274	0.895
	2	25.65	6.60	0.72		
	3	25.83	5.18	0.72		
	4	25.19	4.89	1.22		
	5	25.46	4.67	1.29		
Açık Kapalı	1	18.23	6.54	0.61	0.265	0.900
	2	18.76	5.81	0.64		
	3	17.98	4.88	0.68		
	4	18.88	6.42	1.60		
	5	19.38	6.87	1.91		
Sosyal Güç Sosyal Güçte Şüpheli	1	19.82	5.23	0.49	0.717	0.581
	2	19.93	4.14	0.45		
	3	20.85	5.68	0.76		
	4	18.88	5.67	1.42		
	5	20.85	4.34	1.20		

EK Çizelge 4: Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Babalarının Çalışma Durumuna Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Babalarının Çalışma Durumu	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	t Değeri	P
Sosyal Uyum	Çalışan (n:183)	30.79	6.73	0.50		
Olumsuz Sosyal Uyum	Çalışmayan (n:96)	31.43	6.06	0.62	0.780	0.179
Dominant	Çalışan	25.79	5.54	0.41		
Bağımlı	Çalışmayan	26.40	4.66	0.48	0.912	0.051
Kontrol	Çalışan	28.68	5.67	0.42		
Kontrolsüz	Çalışmayan	29.20	6.04	0.62	0.712	0.718
Hipomanik	Çalışan	25.64	5.83	0.43		
Depresif	Çalışmayan	26.49	5.90	0.60	1.152	0.571
Açık	Çalışan	18.68	6.47	0.48		
Kapalı	Çalışmayan	17.97	5.07	0.52	1.006	0.023
Sosyal Güç	Çalışan	19.83	4.91	0.36		
Sosyal Güçte Şüpheli	Çalışmayan	20.44	5.04	0.51	0.981	0.861

EK Çizelge 5: Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Annelerinin Çalışma Durumuna Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Annelerinin Çalışma Durumu	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	t Değeri	P
Sosyal Uyum	Çalışan (n:26)	32.93	6.12	1.20	1.581	0.493
	Çalışmayan (n:253)	30.81	6.52	0.41		
Dominant	Çalışan	25.31	6.09	1.19	0.705	0.061
	Çalışmayan	26.07	5.17	0.32		
Kontrol	Çalışan	28.69	5.01	0.98	0.152	0.426
	Çalışmayan	28.87	5.88	0.37		
Hipomanik	Çalışan	26.00	6.52	1.28	0.062	0.577
	Çalışmayan	25.92	5.80	0.36		
Depresif	Çalışan	17.42	6.32	1.24	0.898	0.783
	Çalışmayan	18.54	6.00	0.38		
Sosyal Güç	Çalışan	19.12	4.97	0.98	0.995	0.954
	Çalışmayan	20.13	4.95	0.31		

EK Çizelge 6: Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Spor Aktivite Durumlarına Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Spor Aktivite Durumları	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	t Değeri	P
Sosyal Uyum	Bulunan (n:76)	31.96	6.70	0.77		
Olumsuz Sosyal Uyum	Bulunmayan (n:203)	30.65	6.41	0.45	1.501	0.792
Dominant	Bulunan	25.68	4.81	0.55		
Bağımlı	Bulunmayan	26.12	5.41	0.38	0.614	0.193
Kontrol	Bulunan	29.09	5.37	0.62		
Kontrolsüz	Bulunmayan	28.77	5.96	0.42	0.415	0.221
Hipomanik	Bulunan	25.24	5.68	0.65		
Depresif	Bulunmayan	26.19	5.92	0.42	1.214	0.585
Açık	Bulunan	17.58	5.76	0.66		
Kapalı	Bulunmayan	18.75	6.10	0.43	1.453	0.934
Sosyal Güç	Bulunan	18.63	4.81	0.55		
Sosyal Güçte Şüph	Bulunmayan	20.56	4.92	0.35	2.937	0.756

EK Çizelge 7: Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Müzik Aktivite Durumlarına Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Müzik aktivite Durumları	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	t Değeri	P
Sosyal Uyum	Bulunan (n:17)	31.12	7.34	1.78	0.072	0.319
	Bulunmayan (n:262)	31.00	6.46	0.40		
Dominant	Bulunan	24.41	5.05	1.22	1.289	0.743
	Bulunmayan	26.10	5.26	0.32		
Bağımlı	Bulunan	29.59	5.29	1.28	0.537	0.250
	Bulunmayan	28.81	5.83	0.36		
Kontrol	Bulunan	24.88	7.07	1.71	0.762	0.156
	Bulunmayan	26.00	5.78	0.36		
Hipomanik	Bulunan	17.47	5.84	1.42	0.680	0.997
	Bulunmayan	18.50	6.04	0.37		
Depresif	Bulunan	18.65	4.03	0.98	1.194	0.362
	Bulunmayan	20.13	5.00	0.31		

EK Çizelge 8: Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Resim Aktivite Durumlarına Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Resim Aktivite Durumları	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	t Değeri	P
Sosyal Uyum	Bulunan (n:9)	29.56	7.97	2.66	0.680	0.456
	Bulunmayan (n:270)	31.06	6.46	0.39		
Dominant	Bulunan	28.00	4.47	1.49	1.162	0.480
	Bulunmayan	25.93	5.27	0.32		
Bağımlı	Bulunan	30.56	5.32	1.77	0.894	0.594
	Bulunmayan	28.80	5.81	0.35		
Kontrol	Bulunan	26.11	6.05	2.02	0.093	0.880
	Bulunmayan	25.93	5.86	0.36		
Hipomanik	Bulunan	19.44	6.95	2.32	0.511	0.784
	Bulunmayan	18.40	6.00	0.37		
Depresif	Bulunan	22.44	5.22	1.74	1.486	0.987
	Bulunmayan	19.96	4.93	0.30		

EK Çizelge 9: Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Sinema-Tiyatro Faaliyetlerine Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Sinema-Tiyatro Faaliyet Durumları	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	t Değeri	P
Sosyal Uyum	Bulun (n:26)	34.35	6.72	1.32	2.781	0.767
Olumsuz Sosyal Uyum	Bulunmayan (n:253)	30.67	6.40	0.40		
Dominant	Bulun	24.08	5.01	0.98	1.971	0.588
Bağımlı	Bulunmayan	26.20	5.24	0.33		
Kontrol	Bulun	28.69	5.92	1.16	0.152	0.938
Kontrolsüz	Bulunmayan	28.87	5.79	0.36		
Hipomanik	Bulun	25.00	6.20	1.22	0.851	0.653
Depresif	Bulunmayan	26.03	5.83	0.37		
Açık	Bulun	17.15	5.34	1.05	1.138	0.421
Kapalı	Bulunmayan	18.57	6.08	0.38		
Sosyal Güç	Bulun	18.50	4.76	0.93	1.665	0.535
Sosyal Güçte Şüphe	Bulunmayan	20.19	4.95	0.31		

EK Çizelge 10: Öğrencilerin Kendilerini Algılamalarıyla İlgili Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Diğer Sosyal Aktivite Durumlarına Göre Dağılımı

Alt Ölçekler	Diğer Sosyal Aktivitede Bulunma Durumları	$\bar{X}$	Standart Sapma	Standart Hata	t Değeri	P
Sosyal Uyum	Bulunan (n:11)	34.00	4.63	1.39	1.561	0.075
Olumsuz Sosyal Uyum	Bulunmayan (n:268)	30.88	6.55	0.40		
Dominant	Bulunan	27.73	5.10	1.54	1.114	0.708
Bağımlı	Bulunmayan	25.93	5.25	0.32		
Kontrol	Bulunan	29.82	3.57	1.08	0.882	0.038
Kontrolsüz	Bulunmayan	28.82	5.87	0.36		
Hipomanik	Bulunan	25.27	6.96	2.10	0.380	0.478
Depresif	Bulunmayan	25.96	5.82	0.36		
Açık	Bulunan	14.45	4.55	1.37	2.252	0.323
Kapalı	Bulunmayan	18.60	6.03	0.37		
Sosyal Güç	Bulunan	17.64	4.43	1.34	1.644	0.679
Sosyal Güçte Şüpheli	Bulunmayan	20.13	4.96	0.30		

EK 8- Okullardan Alınan İzin Formları

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
ANKARA CEBECİ SAĞLIK YÜKSEKOKULU
MÜDÜRLÜĞÜ

B. 30 2. ANK. 0. 77. 02. 00

/714

3.../...4.../2003

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

İlgi: 28.03.2003 tarih ve B.30.2.HAC.0.82.00.00-439 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ile belirttiğiniz Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencilerinizden Arzu ALTUNAY'ın tezinin ön uygulamasını Nisan-Haziran 2003 tarihleri arasında Yüksekokulumuzda yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi saygı ile rica ederim.

Prof. Dr. İLKSEN TURHANOĞLU
Yüksekokul Müdürü

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
ANKARA CEBECİ SAĞLIK YÜKSEKOKULU
MÜDÜRLÜĞÜ

B.30.2.ANK.0.77.02.00 /1290

12.08.2003

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

İlgi: 17 Haziran 2003 tarih ve B.30.2.HAC.0.82.00.00-771 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ile belirttiğiniz Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı yüksek lisans öğrenciniz Arzu Altunay'ın tezinin uygulamasını Haziran 2003-Temmuz 2003 tarihleri arasında Yüksekokulumuzda yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi saygı ile arz ve rica ederim.

Prof. Dr. Tülin BEDÜK
Yüksekokul Müdür V.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

HACETTEPE / ANKARA

Hemşirelik Yüksekokulu

28 Mart 2003

B.30.2.HAC.0.82.00.00- 768

Psikiyatri Hemşireliği
Anabilim Dalı Başkanlığına

Anabilim Dalınız yüksek lisans öğrencisi Arzu Altunay'ın "Ankara İlindeki Hemşirelik Yüksekokullarında Okuyan Öğrencilerin Benlik Kavramlarının İncelenmesi" konulu tezinin uygulamasını Nisan 2003-Haziran 2003 tarihleri arasında Yüksekokulumuzda yapması uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi saygılarımla rica ederim.

Prof.Dr. Gülümser Kubilay
Müdür

HİZMETE ÖZEL

T.C.
GENELKURMAY BAŞKANLIĞI
GÜLHANE ASKERİ TIP AKADEMİSİ KOMUTANLIĞI
HEMŞİRELİK YÜKSEK OKULU MÜDÜRLÜĞÜ
ANKARA

EĞT.ÖĞT.ŞB. : 0530- -03/

MAYIS 2003

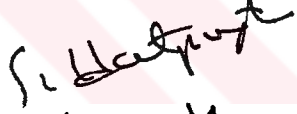
KONU : Öğrenci Anketi Hk.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

İLGİ : H.Ü.Hem.Yük.Ok.Md.lüğünün 28.03.2003 tarih ve B.30.2.HAC.0.82.00.00.
439 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ile belirttiğiniz Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencilerinizden Arzu ALTUNAY'ın tezinin uygulamasını Mayıs-Haziran 2003 tarihleri arasında Yüksek Okulumuzda yapması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi rica ederim.

Nur İNANÇ
Prof.Dr.Dz.Yük.Hem.Kd.Alb.
GATA Hem.Yük.Ok.Müdürü

HİZMETE ÖZEL

**T.C
GAZİ.ÜNİVERSİTESİ
HEMŞİRELİK YÜKSEKOKULU**

Sayı : B.30.2.GÜN.0.77.00.01/148

ANKARA

Konu :

30.05.2003

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
HEMŞİRELİK YÜKSEKOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE**

İLGİ: B.30.2.HAC.0.82.00.00-438 sayı ve 28 Mart 2003 tarihli yazınız.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Arzu ALTUNAY'ın "Ankara İlindeki Hemşirelik Yüksekokullarında Okuyan Öğrencilerin Benlik Kavramlarının İncelenmesi konulu yüksek lisans tezi uygulamasını, Nisan 2003-Haziran 2003 tarihleri arasında yapabilmesi Yüksekokulumuz Müdürlüğünce uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize saygılarımla rica ederim.

Prof.Dr.Nalan ÖZHAN-ELBAŞ

MÜDÜR